

ANNA-KARIN IVERT
& KARL KRONKVIST

KARTLÄGGNING AV DEN LOKALA PROBLEMBILDEN I NORRA OCH SÖDRA SOFIELUND

Ett kunskapsunderlag för ökad trygghet
och minskad brottslighet

MALMÖ HÖGSKOLA

KARTLÄGGNING AV DEN LOKALA PROBLEMBILDEN
I NORRA OCH SÖDRA SOFIELUND

FoU rapport 2014:2

© Anna-Karin Ivert, Karl Kronkvist & Malmö högskola, 2014

Omslagsfoto: Malmö stad/Innerstaden

ISBN 978-91-7104-621-5 (print)

ISBN 978-91-7104-622-2 (pdf)

ISSN 1650-2337

Holmbergs, Malmö 2014

**ANNA-KARIN IVERT
& KARL KRONKVIST**

**KARTLÄGGNING AV DEN
LOKALA PROBLEMBILDEN
I NORRA OCH SÖDRA
SOFIELUND**

Ett kunskapsunderlag för ökad trygghet
och minskad brottslighet

Malmö högskola, 2014
Institutionen för kriminologi
Fakulteten för Hälsa och samhälle

Publikationen finns även elektroniskt,
se www.mah.se/muep

INNEHÅLL

FÖRORD.....	7
SAMMANFATTNING	8
1. INTRODUKTION	21
1.1 Sofielundsområdena	22
1.2 Studiens övergripande syfte	25
1.3 Teoretiskt utgångspunkter – varför varierar problemnivå, brottslighet och otrygghet mellan olika områden?	25
2. INFORMATIONSKÄLLOR.....	34
2.1 Anmäld brottslighet.....	34
2.2 Boendeenkäter	37
2.3 Fastighetsägarenkät	43
2.4 Intervjuer med nyckelinformanter	45
2.5 Avslutande kommentarer	49
3. ANMÄLD BROTTSLIGHET: UTVECKLING, TIDSMÄSSIG OCH GEOGRAFISK FÖRDELNING	50
3.1 Brottslighetens struktur	50
3.2 Brottslighetens tidsmässiga fördelning	52
3.3 Brottslighetens geografiska fördelning.....	64
3.4 Sammanfattning: Anmälda brott.....	80
3.5 Avslutande kommentar	82
4. BOENDENEKÄT 2012: KOLLEKTIV STYRKA, LOKAL PROBLEMNIVÅ OCH OTRYGGHET.....	84
4.1 Kollektiv styrka, social sammanhållning och informell social kontroll.....	84
4.2 Lokal problemnivå.....	90
4.3 Otrygghet och oro att utsättas för brott	92
4.4 Utsatthet för brott och upplevd risk att utsättas för brott	102

4.5 Förtroende för lokala myndigheter	104
4.6 Sambandsanalys.....	106
4.7 Sammanfattning: Boendeenkät 2012	109
4.8 Avslutande kommentar	111
5. BOENDEENKÄT 1998: UTVECKLING AVSEENDE KOLLEKTIV STYRKA, LOKAL PROBLEMNIVÅ OCH OTRYGGHET	113
5.1 Sammanfattning: Boendeenkät 1998	117
5.2 Avslutande kommentar	118
6. FASTIGHETSÄGARENKÄT: OM TRYGGHET, TRIVSEL OCH FASTIGHETSFÖRVALTNINGENS VILLKOR I NORRA OCH SÖDRA SOFIELUND	119
6.1 Lokala problem, ordningsstörningar och brott	120
6.2 Kontakter med lokala myndigheter och andra fastighetsägare.....	123
6.3 Sammanfattning: Fastighetsägarenkät.....	127
6.4 Avslutande kommentar	128
7. INTERVJUER MED NYCKELINFORMANTER	130
7.1 Nyckelinformanterna.....	130
7.2 Områdesbeskrivning	131
7.3 Engagemang, gemenskap och sammanhållning	133
7.4 Lokala problem, ordningsstörningar och brott.....	137
7.5 Otrygghet och särskilda händelser	143
7.6 Tänkbara åtgärdsförslag.....	150
7.7 Sammanfattning: Nyckelinformantsintervjuer	157
7.8 Avslutande kommentar	159
8. EN GEMENSAM LOKAL PROBLEMBILD	161
8.1 Lokala problem, otrygghet och brottslighet i Sofielundsområdena.....	161
8.2 Tänkbara brottsförebyggande och trygghetsskapande strategier.....	166
8.3 Avslutande kommentarer	173
LITTERATURLISTA	175
BILAGOR	182
Bilaga 1	182
Bilaga 2	190
Bilaga 3	193
Bilaga 4	196

FÖRORD

Denna rapport handlar om ett klassiskt område inom den kriminologiska forskningen, nämligen varför otrygghet, ordningsstörningar och brottslighet är koncentrerat till vissa platser och områden i en stad. I en omfattande områdesundersökning som genomfördes i Malmö under 2012 framkom att en förhållandevis stor andel av invånarna i Norra och Södra Sofielund upplevde en hög nivå av otrygghet och ordningsstörningar i det egna bostadsområdet. Mot bakgrund av detta har föreliggande rapport som ambition att fördjupa kunskapen om den lokala problembilden i Sofielundsområdena som resultatet från boendeundersökningen visar på. Genom att komplettera informationen från områdesundersökningen med polisens data över anmälda brott, en fastighetsägarenkät och intervjuer med nyckelinformanter har syftet varit att skapa en *gemensam lokal problembild utifrån flera olika aktörers perspektiv*. Rapporten förväntas fungera som ett kunskapsunderlag för lokala beslutsfattare i det fortsatta arbetet för ökad trygghet och minskad förekomst av såväl lokala ordningsstörningar som brottslighet i två av Malmö stads delområden.

Innan vi går vidare vill vi rikta ett stort tack till samtliga medverkande, de personer som besvarat såväl boendeenkäten som fastighetsägarenkäten, och inte minst de intervjupersoner som tagit sig tid att besvara våra frågor och delat med sig av sin kunskap. Även Malin Gezelius, analytiker vid Polisområde Malmö, ska ha ett stort tack för att ha bidragit med data över anmälda brott i Sofielundsområdena. Slutligen vill vi tacka Hjalmar Falck vid Malmö stad för att ha hjälpt oss att nå fältet men även för sitt genuina intresse och engagemang för områdena. Utan er hade denna studie inte varit möjligt att genomföra.

Rapporten har granskats av Caroline Mellgren (dr med.vet) och Carlo Pinnetti (fil. dr) vid institutionen för kriminologi, Malmö högskola, som bidragit med värdefulla kommentarer. De resultat, synpunkter och förslag som förs fram i rapporten, liksom eventuella felaktigheter, är dock helt och hållet författarnas ansvar.

SAMMANFATTNING

Under 2012 genomförde Malmö högskola i samarbete med Malmö stad, Polisområde Malmö och Räddningstjänsten Syd en större områdesundersökning i Malmö med fokus på de boendes upplevelser av trygghet, ordningsstörningar och brott. Undersökningen visade hur boende i Norra och Södra Sofielund upplevde en högre nivå av otrygghet och ordningsstörningar i det egna bostadsområdet i jämförelse med boende i övriga delar av Malmö. Norra och Södra Sofielund är två centralt belägna delområden i Malmö och avgränsas av Ystadvägen, Nobelvägen och Lönngatan.

Den bild av Sofielundsområdena som framkommer i områdesundersökningens resultat ger en indikation om att de boende i dessa områden upplever att det i området finns problem kopplade till såväl trygghet som förekomsten av ordningsstörningar. För att ge en fördjupad beskrivning av den lokala problembilden i Sofielundsområdena behövs dock ytterligare information utöver bilden från de boende. Genom att komplettera svaren från områdesundersökningen med polisens data över anmälda brott, en fastighetsägarenkät och intervjuer med nyckelinformanter har syftet med rapporten varit att ge en mer heltäckande bild av situationen i området *utifrån flera olika aktörers perspektiv*. Med utgångspunkt i denna lokala problembild kan rapporten även fungera som ett kunskapsunderlag för lokala beslutsfattare i det fortsatta arbetet för en ökad trygghet och minskad förekomst av såväl lokala ordningsstörningar som brottslighet i två av Malmö stads delområden.

Anmäld brottslighet i Sofielund

En viktig informationskälla när det gäller att kartlägga den lokala problembilden är att undersöka den anmälda brottslighetens struktur. Uppgifter om anmälda brott i Norra och Södra Sofielund inhämtades därför från polisens anmälningsregister (Rationell Anmälnings Rutin, RAR) för åren 2010 till och med 2013. De brottskategorier som studerats närmare i den här rapporten har delats in i tre undergrupper, nämligen **personbrott** – misshandel (inkl. grov), olaga hot och personrån (inkl. väskryckning), **egendomsbrott** – inbrott (inkl. försök), stöld (inkl. snatteri) och tillgrepp av fortskaffningsmedel, samt övriga brott – skadegörelse (inkl. mordbrand), narkotikabrott och vapenbrott (inkl. knivlagen).

Resultaten visar att den anmälda brottsligheten i Sofielundsområdena utifrån de undersökta brottskategorierna inte skiljer sig nämnvärt från den tidigare stadsdelen Södra innerstaden¹ som helhet även om andelen narkotikabrott förefaller vara något högre i Sofielund. Resultaten visar dessutom att de undersökta brottstyperna generellt sett har minskat med mellan 20 till 40 procent under den undersökta tidsperioden, även om utvecklingen för vissa brottstyper är mer inkonsekvent. Gällande samtliga undersökta brottstyper syns alltså en tydlig nedgång i antalet brott från första januari 2010 till sista december 2013, om än med varierande kontinuitet.

Även om den anmälda brottsligheten förefaller minska under den undersökta perioden är det dock viktigt att ta hänsyn till framförallt två faktorer som skulle kunna påverka detta resultat. För det första är det möjligt att det under 2014 kommer ytterligare anmälningar om brott som skett under 2013 vilka inte fanns med i utdraget från polisens anmälningsregister. Detta innebär med andra ord att det finns en risk att antalet brott under 2013 är underskattat i jämförelse med föregående år. För det andra kan en möjlig förklaring vara riktade polisiära resurser. Exempelvis kan högre polisiär närvaro och storskaliga insatser i området medföra att antalet anmälningar går upp, för att på nytt sjunka när resurserna och insatserna avtar. Detta gäller framför allt i förhållande till så kallade spaningsbrott som exempelvis narkotikabrott där anmälningsbenägenheten från allmänheten är förhållandevis låg.

¹ Malmö stad genomförde sommaren 2013 en omorganisation som innebar att stadens tio stadsdelar blev fem stadsområden. Södra innerstaden där Sofielundsområdena ligger ingår i dag i stadsområdet Innerstaden.

Utifrån polisens data över anmälda brott går det även att göra en tidsmässig analys av *när* olika typer av brott har begåtts. En sådan analys är viktig för att på ett effektivt sätt kunna fördela resurser till förebyggande arbete vid speciellt brottsutsatta tidpunkter.

Resultaten visar att de anmälda personbrotten generellt sett är koncentrerade till helgkvällar och nätter, även om misshandel och olaga hot också har en topp under onsdagen och personrånen under måndagen. Till skillnad från personbrotten visar resultaten att egendomsbrotten snarare är koncentrerade till vardagseftermiddagar och tidiga kvällar. En stor andel stöldbrott är dock registrerade vid midnatt vilket indikerar att det saknas en känd starttid för brottet snarare än en faktisk koncentration av brott vid just denna tidpunkt. Narkotikabrott förefaller vara koncentrerade till tisdag-, onsdag- och torsdagsdygnet samtidigt som det inte går att utläsa något övergripande mönster för varken skadegörelse- eller vapenbrott i området.

Utöver att undersöka den tidsmässiga strukturen av brottsligheten i området går det även att undersöka *var* brotten begås. Genom en geografisk analys går det att identifiera om brottsligheten är koncentrerad till vissa specifika platser i områdena. I likhet med den tidsmässiga analysen innebär en geografisk analys att brottsförebyggande resurser kan fördelas på ett effektivt och lönsamt sätt till speciellt brottsutsatta platser.

Den geografiska analysen visar att personbrotten i form av misshandel och personrån i huvudsak är koncentrerade till två avgränsade områden. Omkring 40 procent av misshandelsbrotten och 25 procent av personrånen har begåtts inom ramen för några få gator i de östra delarna av Södra Sofielund (Sevedsplan, Rasmusgatan, Sofiagatan, Köpmansgatan och Jespersgatan) samt i och runt korsningen Ystadgatan, Nobelvägen. Flest personrån har dock begåtts längs med cykelvägen Heleneholmsstigen. Gällande egendomsbrott framkommer i analysen hur stöld genom inbrott mot skola, restaurang och butik är koncentrerat till Sofielundsskolan med omnejd samt Bryggeritomten i de sydöstra delarna av Södra Sofielund. De anmälda tillgreppen av motordrivet fortkäffningsmedel är förhållandevis utspridda i Sofielundsområdena med viss koncentration i Norra Sofielunds centrala delar och Södra Sofielunds östra delar. Narkotikabrott är förhållandevis vanligt förekommande i hela det studerade området men med en koncentration i de östra delarna av Södra Sofielund,

korsningen Ystadgatan och Nobelvägen samt längs med Nobelvägen. Även skadegörelsebrotten är vanligt förekommande i stora delar av Sofielund även om det finns koncentrationer i anslutning till Sofielundsskolan, längs med Lönngatan och i de centrala delarna av Norra Sofielund.

Sammanfattningsvis visar de tidsmässiga och geografiska analyserna att det finns tendenser att vissa brott är koncentrerade till specifika tidpunkter på dygnet, dagar i veckan och avgränsade platser i Sofielundsområdena. Tillsammans utgör denna information värdefull kunskap för det fortsatta brottsförebyggande och trygghetskapande arbetet i området. Det är dock viktigt att komma ihåg att det finns en viss osäkerhet gällande polisens tidsmässiga och geografiska kodning vilket innebär att resultaten bör tolkas utifrån dessa förutsättningar.

Invånarnas upplevelser av Sofielundsområdena

Som nämnts ovan genomförde Malmö högskola i samarbete med Malmö stad, Polisområde Malmö och Räddningstjänsten Syd 2012 en större områdesundersökning i Malmö. Undersökningen är en enkätundersökning och innehåller en rad frågor om otrygghet, lokala problem och brottslighet i det egna bostadsområdet. Sofielundsområdena representeras i undersökningen av 84 respondenter vilka är jämt fördelade mellan Norra och Södra Sofielund. Även om drygt 40 personer per område kan upplevas som en relativt liten del av befolkningen är det ett tillräckligt stort antal respondenter för att deras svar ska utgöra ett tillräckligt underlag för analysen. Det som är viktigt är att dessa individer i så stor utsträckning som möjligt representerar befolkningen i området. Med undantag för att andelen yngre personer som besvarat enkäten är något färre än förväntat speglar dessa 84 personer befolkningen i Sofielund relativt väl avseende faktorer så som kön, utbildningsnivå, födelseland, förvärvsarbete och boendeform. De frågeområden som är i fokus i den här rapporten är de frågor som behandlar uppfattningar om kollektiv styrka (social sammanhållning mellan de boende och informell social kontroll), lokal problemnivå, upplevd otrygghet och oro att utsättas för brott, konsekvenser av otrygghet, uppskattad risk att utsättas för brott samt faktisk utsatthet. Dessutom berörs i korthet några frågeställningar om de boendes förtroende för lokala myndigheter.

När man inom kriminologin talar om skillnader i brottslighet och otrygghet mellan olika bostadsområden brukar begreppet *kollektiv styrka* dyka upp. Kollektiv styrka i ett område kan i enkla ordalag beskrivas som att de boende i området delar vissa normer och regler och att det finns förväntningar på att de boende agerar om dessa normer eller regler bryts. Med andra ord handlar det om att de boende litar på varandra och att det finns en social sammanhållning gällande dessa normer och regler, men även att det finns en social kontroll genom att invånarna ingriper för "områdets bästa" om reglerna bryts.

Den kollektiva styrkan är lägre i Sofielundsområdena än i övriga Malmö, däremot skiljer sig inte nivån av kollektiv styrka i Sofielund från det område som tidigare utgjorde stadsdelen Södra innerstaden. Det finns inte heller några större skillnader mellan nivån av kollektiv styrka i Norra och Södra Sofielund. Den sociala kontrollen i båda Sofielundsområdena verkar vara högre i relation till mer allvarliga kriminella företeelser och lägre i relation till vad som snarare kan klassificeras som normbrytande beteende bland barn och ungdomar.

Inte heller den upplevda problemnivån skiljer sig nämnvärt mellan Norra och Södra Sofielund, även om det finns skillnader i relation till specifika problem. Till exempel upplevs berusade personer som ett större problem i Norra Sofielund samtidigt som förekomsten av nedgångna fastigheter upplevs som ett större problem i Södra Sofielund. Det som flest respondenter i både Norra och Södra Sofielund upplevde som ett problem i bostadsområdet var nedskräpning, skadegörelse och vårdslös trafik. Problemnivån i Sofielundsområdena ligger högre än både övriga Södra innerstaden och övriga Malmö.

I relation till otrygghet uppgav hälften av respondenterna från Norra Sofielund och knappt 40 procent av respondenterna från Södra Sofielund att de känner sig otrygga om de är ute ensamma sent på kvällen i sitt bostadsområde. Motsvarande siffror för det som tidigare var Södra innerstaden är 35 procent och för övriga Malmö 15 procent. Den upplevda oron att utsättas för brott är lika hög i Norra och Södra Sofielund. Det brott som de flesta oroar sig för är i båda områdena att deras cykel ska bli stulen eller utsatt för skadegörelse. De boende i Sofielundsområdena oroar sig oftare för att utsättas för brott än boende i Malmö generellt, däremot skiljer sig inte Sofielundsområdena från resten av Södra innerstaden.

När respondenterna ombads beskriva särskilda platser i området som upplevdes som otrygga eller obehagliga lyfte de boende i Norra Sofielund bland annat fram Nobelvägen, Nobeltorget och Göingeplan. De boende i Södra Sofielund nämnde Rasmusgatan och Sevedsplan, men även olika cykelstråk i området. Endast ett fåtal av respondenterna uppger att de vid något tillfälle avstått från att utföra en aktivitet (t.ex. gå på bio eller åka buss) på grund av att de känt sig otrygga eller rädda. Drygt 40 procent av respondenterna i Norra Sofielund och nästan 55 procent av respondenterna i Södra Sofielund har dock ofta eller ibland tagit en annan väg för att undvika en viss plats eller person i bostadsområdet som de upplevt som obehaglig.

Gällande utsatthet för person- eller egendomsbrott svarade knappt 40 procent av respondenterna att de varit utsatta under det senaste året. Andelen utsatta var högre i Norra Sofielund (50 %) jämfört med Södra Sofielund (25 %). Andelen som utsatts för brott under det senaste året är i jämförelse med övriga Malmö högre i Norra Sofielund, samtidigt som andelen utsatta i Södra Sofielund ligger på ungefär samma nivå som resten av staden. Respondenterna i Norra Sofielund uppskattar generellt risken att utsättas för brott högre än de i Södra Sofielund. I jämförelse med hela Malmö skattar respondenterna i Sofielundsområdena risken att utsättas för brott som högre. Även i jämförelse med övriga Södra innerstaden är den uppskattade risken att utsättas för brott generellt högre i Sofielund.

Avslutningsvis visar analysen av boendeenkäten att det finns ett tydligt samband mellan otrygghet och oro att utsättas för brott å ena sidan och lokal problemnivå och kollektiv styrka å andra sidan. Otryggheten och oron är med andra ord högre bland de som anser att de bor i ett område med hög problemnivå och låg kollektiv styrka, vilket indikerar att just den lokala problemnivån och den kollektiva styrkan i området är viktiga utgångspunkter för det trygghetskapande arbetet.

Fastighetsägares upplevelser av lokala problem, ordningsstörningar och brott samt kontakt med lokala myndigheter och andra fastighetsägare

På initiativ av Malmö stad skickades en enkät ut till fastighetsägare i Norra och Södra Sofielund där de ombads svara på frågor om bland annat förekomsten av lokala ordningsstörningar, kontakten

med lokala myndigheter samt tänkbara förslag på hur kommunikationen kan förbättras. De 51 fastighetsägare som besvarade enkäten representerar företrädare från såväl privata som kommunala bostadsföretag, bostadsrättsföreningar och byalag i området.

Resultaten från fastighetsägarenkäten visar att nedskräpning och skadegörelse är de ordningsstörningar som majoriteten av fastighetsägarna (drygt 80 procent) i såväl Norra som Södra Sofielund upplever som ett problem. Samtidigt uppger närmare hälften av fastighetsägarna att skadedjur (främst i form av råttor), inbrott i källare eller vindar samt ungdomsgrupper som bråkar eller stör ordningen upplevs som problem i eller omkring fastigheterna. Det sistnämnda uppfattas dock vara ett större problem bland fastighetsägare i Södra Sofielund. Mellan 35 och 40 procent av fastighetsägarna upplever problem med sophantering, hantering av narkotika och buskörning med moped, motorcyklar eller bilar i området omkring deras fastighet(er). Även detta verkar vara ett större problem i Södra än i Norra Sofielund.

Omkring 75 procent av fastighetsägarna uppgav att de har en fungerande klottersanering vilket indikerar att de i någon utsträckning anser sig kunna hantera problemet med denna typ av skadegörelse. Det framkommer dock en önskan om bättre samordning av såväl klottersanering som skötsel av utemiljön i allmänhet, både *mellan* fastighetsägare, men även mellan fastighetsägare och Malmö stad. Resultaten pekar på att fastighetsägare i Södra Sofielund är mer nöjda med kontakten med Malmö stad än fastighetsägare i Norra Sofielund. Vidare verkar bostadsföretagen vara mer nöjda med samarbetet med Malmö stad än vad bostadsrättsföreningar och byalag är. När det gäller kontakten med polisen är det omkring 40 procent av fastighetsägarna som upplever att de har en väl fungerande kontakt, och i likhet med kontakten med Malmö stad är fastighetsägare i Södra Sofielund mer nöjda än fastighetsägare i Norra Sofielund. Gällande kontakten med andra fastighetsägare i området är det omkring en tredjedel som upplever att kontakten är bra, en tredjedel som upplever att kontakten är dålig och en tredjedel som upplever att de inte har något behov av kontakt med andra fastighetsägare.

Det är tydligt att såväl bostadsföretag, bostadsrättsföreningar och byalag upplever att det finns en hel del problem i och omkring deras fastigheter och flera av fastighetsägarna efterlyser bättre samordning av såväl klottersanering som av skötsel av utemiljön i allmänhet, både mellan fastighetsägare, men även mellan fastighetsägare och Malmö

stad. Det är även flera fastighetsägare som efterlyser mer polisiära resurser för att komma till rätta med de problem i området som de upplever har en negativ inverkan på deras möjligheter att förvalta sina fastigheter. Trots det är det viktigt att lyfta fram att det även finns positiva röster och ett stort engagemang bland fastighetsägarna och fastighetsägare som tror på området och dess potential.

Nyckelinformanternas beskrivning av Sofielundsområdena – förutsättningar och utmaningar

För att fördjupa den bild som framkommer genom polisens data över anmälda brott och de båda enkätstudierna genomfördes intervjuer med nyckelinformanter som av olika anledningar ansågs ha god kännedom om Sofielundsområdena. Nyckelinformanter kan grovt sett sägas representera tre grupper: (1) lokala myndigheter i form av socialtjänst, skola, räddningstjänst och polis, (2) lokal service genom representanter från en ideell förening, Sofielunds Folketshus, medarbetare vid Malmö stads olika insatser i området, hemtjänsten samt Parkering Malmö, och (3) ungdomar och yngre vuxna inom åldersspannet 18 till 24 år. Intervjuerna fokuserade i huvudsak på fem olika områden: (1) områdesbeskrivning, (2) engagemang, gemenskap och social sammanhållning, (3) lokala problem, ordningsstörningar och brott, (4) otrygghet och särskilda händelser samt (5) tänkbara åtgärdsförslag. På grund av urvalsförfarande och intervjuernas metodologiska art bör resultaten från intervjuerna inte betraktas som representativa för respektive myndighet, organisation eller åldersgrupp. Dock går det att urskilja återkommande resonemang som i sin tur, även om de inte kan generaliseras, åtminstone kan anses bidra med viktig information kring den lokala problembilden.

Flertalet intervjupersoner menar att det trots den geografiska närheten finns en tydlig skillnad mellan Norra och Södra Sofielund vilket gör det svårt att måla upp en gemensam bild för de båda områdena. Huvudsakligt fokus bland intervjupersonerna har kretsat kring Södra Sofielund, mer specifikt den del som benämns Seved.

Några positiva aspekter som flera av nyckelinformanterna lyfter är engagemang, gemenskap och sammanhållning bland de boende i området. Lokalt förankrade mötesplatser och det förhållandevis utbredda föreningslivet i området är någonting som bidrar till skapandet och upprätthållandet av denna gemenskap och sammanhållning. I princip samtliga nyckelinformanter har dock uppfattningen att

personer som inte bor, arbetar eller rör sig i Sofielundsområdena har en negativ bild av områdena vilken enligt nyckelinformanterna i första hand beror på en snedvriden och överdriven medierapportering från området. Den negativa bilden av Sofielundsområdena, och främst Seved, riskerar att stigmatisera området och dess boende med potentiellt mer långtgående negativa konsekvenser.

Merparten av intervjupersonerna anser att fysiska ordningsstörningar i form av nedskräpning och vårdslös trafik är ett problem i området, även om det har varit en tydlig positiv utveckling under de senaste åren. Såväl klotter som annan typ av skadegörelse uppfattas som ett något mindre problem, om än förekommande. Sociala ordningsstörningar i form av berusade personer samt folk som bråkar och slåss i offentlig miljö uppfattas inte som ett problem i området. I så fall snarare påverkan av andra substanser än alkohol och verbala hot snarare än fysiskt våld.

Den huvudsakliga utmaningen för området som beskrivs av flera intervjupersoner kretsar kring narkotika och kriminalitet. Detta är dock kopplat till ett fåtal kriminella individer inom ett avgränsat område. Problematiken kring narkotika och kriminalitet riskerar medföra negativa effekter gällande uppväxtförhållanden för barn och ungdomar i området.

Utöver narkotika och kriminalitet uppfattas även oseriösa fastighetsägare och trångboddhet som problem i området. Bland ungdomar och yngre vuxna beskrivs den lokala problembilden som kopplat till främst ungdomsarbetslöshet, fattigdom, skola och utbildning samt barnens utveckling. Här framhålls även att arbetet med tjejer måste få samma vikt som det arbete som görs med de unga killarna i området.

I relation till otrygghet beskrivs området i huvudsak som ett tryggt bostadsområde. Den potentiella otrygghet som uppmärksammas kopplas i första hand till altruistisk oro, det vill säga oro för nära och kära, men i de flesta fall kopplat till barn och ungdomar i området. Från såväl lokala myndigheter som lokal service lyfts dock incidenter kopplat till yrkesrollen och arbetet i området som bidragit till viss otrygghet bland personalen. Särskilda händelser i form av exempelvis granatattacker uppfattas bland vissa intervjupersoner som allvarliga och otrygghetsskapande, samtidigt som andra menar att det i viss mån har blivit en del av vardagen. Förekomsten och en potentiell normalisering av sådana händelser riskerar ha såväl

kort- som långsiktigt negativa effekter på området. På kort sikt kan upprepade händelser med våldsamma inslag medföra en direkt fara för de boende i området. Dessutom kan det vara otrygghetsskapande vilket innebär att färre personer vistas i det offentliga rummet och att den sociala kontrollen, eller antalet ”ögon på gatan”, minskar. Detta kan i sin tur resultera i att antalet tillfällen för brott ökar och att området hamnar i en nedåtgående spiral. På längre sikt kan förekomsten av exempelvis våldsamma händelser och hantering av narkotika i bostadsområdet medföra att detta normaliseras bland de boende. Detta kan i sin tur innebära att barn och ungdomar i området exponeras för och socialiseras i så kallade riskmiljöer där ett kriminellt och vådsamt beteende kan uppfattas som ett möjligt handlingsalternativ för att lösa en konflikt.

Möjliga åtgärdsförslag som lyfts av nyckelinformanterna berör i ett första steg att avlägsna den lilla gruppen av gravt kriminella från området. Detta uppfattas i första hand vara en polisiär fråga. Utöver detta framhålls att ett framgångsrikt områdesbaserat arbete behöver präglas av en tydlig förankring av verksamheter, ett tydligt medborgarinflytande och en tydlig kontinuitet och långsiktighet i arbetet. Dessutom framhålls även ett fokus på barns och ungdomars uppväxtförhållanden, arbete och utbildning, kontinuerligt underhåll av fastigheter och en långsiktig polisiär närvaro.

Hur ser den gemensamma lokala problembilden ut?

Mot bakgrund till studiens syfte är ambitionen av avslutningsvis beskriva hur de olika informationskällorna, med utgångspunkt i olika aktörers perspektiv, tillsammans bildar en gemensam lokal problembild för Norra och Södra Sofielund.

Trots att Norra och Södra Sofielund utifrån de undersökta informationskällorna och den geografiska närheten har många likheter finns även skillnader. Exempelvis framhåller flera nyckelinformanter hur bilden av Norra och Södra Sofielund är vitt skilda där Norra Sofielund präglas av en ”city-problematik” eller beskrivs som ett ”blint fält” och problembilden i Södra Sofielund är mer komplex.

De olika informationskällorna ger dock en förhållandevis överensstämmande bild gällande förekomsten av fysiska ordningsstörningar i Sofielundsområdena. Nedskräpning, skadegörelse och vårdslös trafik uppfattas som de mest betydande problemen, samtidigt som

andra specifika typer av ordningsstörningar skiljer sig i något högre utsträckning. Flera informationskällor visar dessutom hur hantering och försäljning av narkotika är ett omfattande problem i Sofielund. Även om polisens data, fastighetsägarenkäten och intervjuer med nyckelinformanter indikerar att problematiken är koncentrerad till en mindre avgränsad yta i framförallt Södra Sofielund framgår samtidigt att narkotikahanteringen är förhållandevis utbredd i hela området.

Boendeenkäten visar att den kollektiva styrkan i Sofielunds-områdena är förhållandevis låg i jämförelse med resterande delar av Malmö. Samtidigt belyser nyckelinformantsintervjuerna hur det finns ett stort engagemang, en gemenskap och sammanhållning bland de boende, framför allt kopplat till Södra Sofielund och Seved. I linje med teoretiska utgångspunkter för ett områdes möjligheter att utveckla kollektiv styrka framhåller flera intervjupersoner hur lokalt förankrade mötesplatser och det utbredda föreningslivet är någonting som bidrar till gemenskapen och sammanhållningen. Det bör poängteras att det är svårt att göra en direkt jämförelse mellan de två informationskällorna, dock kan en gemensam slutsats dras nämligen att kollektiv styrka och trygghet förefaller vara nära sammankopplat.

Mot denna bakgrund kan låg kollektiv styrka, förekomsten av lokala ordningsstörningar, hantering och försäljning av narkotika samt medföljande brottslighet tänkas ha såväl kortsiktiga som långsiktiga effekter på bostadsområdet och dess invånare:

- På kort sikt kan detta medföra en ökad otrygghet vilket i sin tur leder till att färre individer vistas i det offentliga rummet, något som riskerar leda till minskad informell social kontroll. En minskad kontroll riskerar att öka tillfällena och motivation för brott, förekomsten av ordningsstörningar och otryggheten i området.
- På längre sikt kan detta medföra att barn och ungdomar i området mer frekvent exponeras för och socialiseras i kriminogena miljöer, vilket riskerar medföra en normalisering av vissa typer av normer, attityder och handlingar som strider mot samhällets etablerade regler.

Utgångspunkter för en ökad trygghet och minskad brottslighet mot bakgrund till den lokala problembilden

Insatser som syftar till att öka tryggheten i Sofielundsområdena bör enligt resultaten från analyserna i den här rapporten inriktas mot att främja utvecklandet och upprätthållandet av kollektiv styrka och mot att minska den lokala problemnivån. Det finns även ett tydligt samband mellan kollektiv styrka och lokal problemnivå, vilket indikerar att dessa båda fenomen är nära sammanlänkade och att insatser som syftar till att stärka sammanhållningen, tilliten och den informella sociala kontrollen i området sannolikt kommer få effekter även på problemnivån och vice versa. Samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att de resultat som presenteras här är på individnivå och försiktighet bör iakttas i tolkningen om att motsvarande samband även gäller på områdesnivå, det kan vara så att individer som är otrygga också i högre utsträckning upplever att det saknas social kontroll och att problemnivån är hög i bostadsområdet. Dock visar aggregerade resultat för hela Malmö att de samband som här identifierats på individnivå även gäller på områdesnivå.

Utgångspunkter för det förebyggande arbete som presenteras i rapporten berör bland annat att minska brottsligheten och förekomsten av lokala ordningsstörningar:

- Polisen bör (fortsätta) arbeta gentemot platser med hög koncentration av brottslighet (hot spots) och vid specifikt brottsdrabbade tider (hot times) i Sofielundsområdena.
- Polisen bör arbeta utifrån en långsiktig brottsförebyggande och trygghetsskapande plan i området.
- Kameraövervakning i brottsförebyggande och trygghetsskapande syfte bör endast tillämpas efter noggrant övervägande och eventuellt implementerande av denna åtgärd bör utvärderas.
- Det områdesbaserade arbetet för ökad trygghet och minskad förekomst av ordningsstörningar och brott bör ske i samverkan med lokala fastighetsägare och de boende i Sofielundsområdena.

Vidare poängteras även vikten av förebyggande arbete genom stärkta förutsättningar för kollektiv styrka:

- Lokala aktörer bör arbeta både enskilt och i samverkan med andra aktörer för att stärka förutsättningarna för kollektiv styrka.
- Resurser i det fortsatta områdesarbetet bör riktas mot skapande av nya och upprätthållandet av existerande lokala mötesplatser.
- Resurser bör riktas mot att direkt och indirekt stödja lokala organisationer och det lokala föreningslivet i området.

Sammanfattningsvis visar rapporten att Sofielund är ett område där det finns mycket resurser, ett stort engagemang och en tro på områdets potential. Samtidigt är det tydligt att det i området finns en mängd utmaningar som måste hanteras för att förbättra förutsättningarna för de som bor och verkar i området. Resultaten bör ses som ett kunskapsunderlag för det lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i Norra och Södra Sofielund. De problemområden och åtgärder som identifierats i studien omfattar fenomen där relativt enkla insatser kan ha stor betydelse för de boendes trygghetsupplevelse och för fastighetsägarnas situation (t.ex. förbättrad belysning eller städning/klottersanering). Samtidigt visar rapporten på mer komplexa problem (kriminalitet och bristfälliga bostadsförhållanden) som kräver ett längre engagemang och långsiktiga satsningar för att förbättra levnadsvillkoren för de som bor i området, och centralt för att det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet ska få önskad effekt är en förståelse för att det kommer att ta tid.

Något som framkommit under arbetet med rapporten är att Norra Sofielund och de problem som finns där till viss del hamnat i skuggan av situationen i Södra Sofielund. Att i större utsträckning inkludera även Norra Sofielund i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Sofielund känns med utgångspunkt från den här studiens resultat angeläget.

1. INTRODUKTION

Otrygghet och brottslighet är viktiga frågor som fått stor uppmärksamhet i samhällsdebatten och som spelar en central roll i människors vardag och för deras hälsa. Uppmärksamheten och intresset för de här frågorna beror till stor del just på att både brottslighet och otrygghet har stor inverkan på enskilda individers vardag och välbefinnande, både direkt och indirekt. Ytterligare en orsak till det stora intresset för dessa frågor är den effekt de har på samhället i stort, både socialt och ekonomiskt.

I slutrapporten från *Kommission för ett socialt hållbart Malmö* (2013) betonas vikten av långsiktiga investeringar för att uppnå målet att minska ojämlikheten i hälsa och hälsorelaterade problem mellan Malmös olika delar. En utgångspunkt för att ett sådant arbete och för att sådana investeringar ska vara framgångsrika är att det finns god kännedom om den lokala kontexten gällande problem och förutsättningar. Insatser som syftar till att minska brottsligheten och öka tryggheten i bostadsområden måste ta hänsyn till lokala problem och förutsättningar. En insats som fungerar väl i ett område behöver inte göra det i ett annat eftersom förutsättningarna och problembilden skiljer sig åt mellan områden. Dessutom är det inte säkert att en insats som syftar till att minska brottsligheten automatiskt medför att tryggheten ökar, eller tvärt om. För att det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet ska leda till önskat resultat är det centralt att planerandet av det lokala brottsförebyggande arbetet bygger på en ”kvalificerad kartläggning av den lokala problembilden” för att skapa en gemensam utgångspunkt för alla inblandade aktörer (Wikström & Torstensson, 1997:17).

1.1 Sofielundsområdena

Som kartan nedan (se figur 1) visar är delområdena Norra och Södra Sofielund centralt belägna i hjärtat av Malmö. Tillsammans utgör Sofielundsområdena knappt en femtedel av ytan för den tidigare stadsdelen Södra innerstaden² (ca 0,6 km² av 3,1 km²) och inbegriper omkring 25 procent av dess befolkning (ca 8300 av 35000 invånare för 2012).

Figur 1 Karta över Malmö och Sofielundsområdena.

Sofielundsområdena karakteriseras i dag av en förhållandevis stor blandning av fastighetstyper och upplåtelseformer.³ I både Norra och Södra Sofielund finns ett antal småhus som utgör en mindre del av antalet bostäder i områdena. I Södra Sofielund är det hyresrätter

2 Malmö stad genomförde sommaren 2013 en omorganisation som innebar att stadens tio stadsdelar blev fem stadsområden. Södra innerstaden där Sofielundsområdena ligger ingår i dag i stadsområdet Innerstaden.

3 Beskrivningen bygger på statistik från Malmö stad gällande 2012 förutom för andelen förvärvsarbete som bygger på statistik från 2010.

som dominerar bostadsupplåtelseformen, allmännyttan äger omkring en fjärdedel av bostäderna och övriga hyresrättsliga aktörer drygt 40 procent. Omkring en fjärdedel av bostäderna är bostadsrätter. I Norra Sofielund är det också hyresrätter som är den huvudsakliga bostadsupplåtelseformen, men här äger allmännyttan endast 4 procent av fastigheterna och övriga aktörer omkring 60 procent. En något större andel än i Södra Sofielund, närmare en tredjedel, av bostäderna i Norra Sofielund är bostadsrätter.

Båda Sofielundsområdena karakteriseras i huvudsak av en yngre befolkning. Fler än hälften av samtliga invånare var 32 år eller yngre 2012, vilket är omkring 10 procent fler än i Malmö generellt. Den största andelen består av ungdomar och yngre vuxna mellan 18 och 32 år vilka tillsammans utgör mellan 35 och 40 procent av områdets invånare jämfört med 25 procent i Malmö som helhet. Omkring en femtedel av befolkningen i såväl Norra som Södra Sofielund faller inom åldersspannet 33 till 48 år vilket i princip tangerar genomsnittet för Malmö, samtidigt som personer 49 år eller äldre utgör omkring 20 procent i Sofielundsområdena, vilket är väsentligt lägre än snittet för hela Malmö där motsvarande åldersgrupp utgör omkring 33 procent.

Omkring hälften av de boende i Södra Sofielund och en tredjedel av de boende i Norra Sofielund är födda i utlandet. För Norra Sofielund ligger detta i linje med Malmö i sin helhet samtidigt som Södra Sofielund ligger omkring 15 procentenheter över genomsnittet för Malmö. Andelen invånare i åldersspannet 20 till 64 år som förvärvsarbetar ligger under snittet för Malmö (62 %) gällande såväl Norra (55 %) som Södra Sofielund (45 %). Gällande utbildningsnivå så är det drygt hälften av de boende i Norra Sofielund som har eftergymnasial utbildning i förhållande till en dryg tredjedel av de boende i Södra Sofielund. Andelen personer med eftergymnasial utbildning i Norra Sofielund ligger därmed omkring tio procentenheter över snittet för Malmö på omkring 43 procent samtidigt som Södra Sofielund ligger något under genomsnittet.

Sammanfattningsvis kan Sofielundsområdena beskrivas som två områden med förhållandevis blandad bebyggelse även om bostäderna i huvudsak domineras av hyresrätter och endast ett fåtal småhus. Befolkningen kan beskrivas som förhållandevis ung med mycket barn, ungdomar och yngre vuxna som bor i området. En relativt stor andel utlandsfödda personer bor i Sofielundsområdena samtidigt som även en förhållandevis liten andel boende mellan 20 och 64 år

förvärvsarbetar, detta gäller särskilt Södra Sofielund. Andelen boende med eftergymnasial utbildning i Södra Sofielund ligger något under snittet för Malmö i sin helhet samtidigt som motsvarande andel i Norra Sofielund ligger något över.

Resultaten från en omfattande områdesundersökning som genomfördes 2012 visar att såväl problemnivå som otrygghet verkar vara högre i Sofielundsområdena än i övriga Malmö (Ivert m.fl., 2013). Södra Sofielund, och kanske främst området Seved, har under en längre period haft en hög brottsnivå och i media porträtteras ofta Sofielund, och återigen särskilt Seved, som ett problemfyllt område. En studie av medierapporteringen kring Seved visar att området beskrivs som ett laglöst område där gängen styr och Seved lyfts i media ofta fram som ett varnande exempel i diskussioner om politik eller polisens arbete (Stjernborg, 2014). Utöver kriminaliteten nämns ofta mängden av olika fastighetsägare i området som ett problem, och framförallt att en del av dessa misskött sina fastigheter och hyrt ut otjänliga lägenheter (a.a.). En indikation på att Södra Sofielund och kanske framförallt Seved uppfattas som ett område med särskilda utmaningar och problematik är att området under de senaste decennierna varit föremål för ett antal såväl lokala som nationella satsningar som syftat till att stärka området. År 2010 prioriterades Södra Sofielund och Seved som ett av de områden som skulle komma att ingå i Malmös stads satsning för att förbättra levnadsvillkoren, öka tryggheten och skapa fler jobb i de områden i Malmö där välfärden är som lägst – Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö⁴. Området kring Seved var även ett av de områden där polisen gjorde särskilda satsningar i samband med vad som kallats operation Alfred där extra resurser (fler poliser) tilldelades polisen i Malmö. Operation Alfred bestod av tre delar, att utreda och lagföra de grova våldsbrott som begicks i Malmö under 2011 och 2012 samt att rikta extra insatser mot den organiserade brottsligheten och det trygghetsskapande arbetet.⁵ Norra Sofielund har tidigare inte uppmärksamats på samma sätt som Södra Sofielund och inte heller varit föremål för några särskilda satsningar.

4 För mer information om Områdesprogrammen se <http://www.malmo.se/>

5 Operation Alfred kompletterades under 2012 med vad som kallades Operation Selma som syftade till att arbeta med de bakomliggande orsakerna till de mord som begicks under 2011 och 2012. Under 2014 initierades Operation Olivia som tar vid där Operation Alfred avslutades. För mer information om Operation Alfred se Rikspolisstyrelsens (2013) tillsynsrapport.

Parallellt med bilden av ett område med hög problemnivå finns en annan bild av Sofielund. Delar av Sofielundsområdena är populära bostadsområden på grund av sitt centrala läge och möjligheten att bo i hus eller vad som kan påminna om en småstad mitt i staden. Det finns ett aktivt föreningsliv i området med till exempel odlingsnätverk och byalag vilket indikerar ett engagemang för lokalområdet. Att Sofielund eller Seved skulle vara områden som upplevs som otryggt är inte heller självklart. Stjernborg (2014) visar att de äldre i området kring Seved känner sig trygga när de vistas utomhus i området och de vänder sig mot den bild av området som presenteras i media.

1.2 Studiens övergripande syfte

Utgångspunkten för den här studien har varit att studera brottslighet, lokala problem och otrygghet i Norra och Södra Sofielund. Syftet har dels varit att göra en kartläggning för att kunna presentera en gemensam bild av otrygghet, problemnivå och brottslighet med utgångspunkt i hur boende, fastighetsägare, polis och personer som arbetar eller på annat sätt är aktiva i området upplever Sofielundsområdena. Utöver en beskrivning av situationen har ambitionen varit att försöka förklara vad som påverkar nivån av brottslighet och upplevd otrygghet i just Norra och Södra Sofielund med utgångspunkt i den lokala problembilden, och utifrån denna problembild ge förslag på åtgärder som kan ligga till grund för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Norra och Södra Sofielund.

För att uppnå studiens syfte har information från flera olika källor sammanställts och analyserats. Materialet bygger på uppgifter från polisens anmälningsregister, en enkät genomförd bland de boende i Norra och Södra Sofielund (Malmö områdesundersökning 2012), en enkätundersökning med fastighetsägare i området samt intervjuer med nyckelinformanter som antingen genom att de bor eller arbetar i området anses ha god lokalkännedom (för en utförligare beskrivning av dessa informationskällor se kapitel 2).

1.3 Teoretiskt utgångspunkter – varför varierar problemnivå, brottslighet och otrygghet mellan olika områden?

Företeelser som ordningsstörningar, brottslighet och otrygghet kan förklaras genom en mängd olika faktorer på flera olika nivåer. Fokus i den här rapporten ligger på området och den specifika platsen som förklaringsnivå, och de karakteristika och processer som på

områdesnivå som kan påverka dessa faktorer. Detta innebär att vi inte annat än i förbigående kommer diskutera vad som snarare skulle kunna kallas individuella förklaringar till varför vissa individer är mer otrygga eller mer brottsbenägna.

Det finns flera olika teorier och förklaringsmodeller som syftar till att förklara områdets eller platsens betydelse för variationer i brott och otrygghet. Det finns två huvudsakliga orsaker till de avgränsningar som gjorts avseende teoretiska utgångspunkter i den här rapporten. För det första finns det ett gediget kunskapsunderlag och empiriska belägg för att dessa teorier är viktiga för förklaringen av variationer av otrygghet och brott mellan olika områden (för en översikt se Pratt & Cullen, 2005). För det andra bygger flera av de informationskällor som utgör underlaget för den föreliggande rapporten på dessa teoretiska utgångspunkter.

Oavsett teoretisk utgångspunkt är det varken en ny eller särskilt kontroversiell tanke att ett områdes olika egenskaper och förutsättningar har betydelse för förekomst av och variationer i brottslighet och otrygghet. Redan på 1800-talet visade forskare att det fanns geografiska skillnader i brottslighetens fördelning, mellan olika regioner, mellan städer och mellan olika delar av städer. De visade också att på de platser där kriminaliteten var utbredd fanns även andra sociala och hälsorelaterade problem (för en översikt se t.ex. Sampson, 2012). Forskningen kring varför kriminalitet är koncentrerat till vissa områden i staden utvecklades under 1900-talets första hälft inom vad som brukat kallas Chicagoskolan. Shaw och McKay (1942/1969) visade redan på 1940-talet att såväl brottsligheten som andelen ungdomsbrottslingar var koncentrerade till vissa delar av Chicago. Dessa områden utmärkte sig ofta genom hög in- och utflyttning, låg socioekonomisk status samt hög etnisk heterogenitet. Dessutom konstaterade Shaw och McKay att dessa områden hade höga nivåer av bland annat låg födelsevikt och höga nivåer av barnadödlighet vilket indikerade att flera olika typer av sociala problem var koncentrerade till samma platser i staden (Shaw & McKay, 1942/1969). Faris och Dunham (1960) visade dessutom att dessa områden även hade fler invånare som vårdats för psykiska problem. Såväl Shaw och McKay som Faris och Dunham konstaterade att problemnivåerna fortsatte att vara höga i samma områden år efter år oberoende av vilka som flyttade in och ut. Dessa resultat

har sedan dess bekräftats i en rad internationella studier, vilket visar att brottslighetens koncentration till vissa områden är ett globalt fenomen oberoende av nationell kontext (se t.ex. Lögdborg m.fl., 2004; Sampson, 2009; Silver, Mulvey & Swanson, 2002). Även om en majoritet av områdesforskningen inom kriminologin fokuserat på att förklara varför brottsligheten varierar mellan olika områden finns det även en mängd studier som visar att upplevd otrygghet varierar mellan olika delar av ett land, mellan regioner eller delar av städer (se t.ex. Hale, 1996; Wikström & Dolmén, 2001; Mellgren m.fl., 2010; Brunton-Smith & Sturgis, 2011; Brunton-Smith, Jackson & Sutherland, 2014).

Att konstatera att kriminalitet, otrygghet och andra problem är koncentrerade till en specifik plats är bara det första steget i att förstå brottslighetens och otrygghetens variation i staden. Nästa steg är att förstå och försöka förklara varför just dessa platser har höga nivåer av kriminalitet eller upplevs som otrygga. Wikström (1998) menar att geografiska skillnader i brottslighet kan förklaras på två sätt. För det första kan det vara så att personer med högre brottsbenägenhet tenderar att koncentreras till vissa områden, vilket kallas en kompositionell effekt. Den kompositionella effekten innebär med andra ord att ju fler brottsbenägna personer som bor eller rör sig på en och samma plats, desto högre nivå av brottslighet. För det andra kan det vara så att egenskaper i området påverkar benägenheten och motivationen att begå brott hos de som bor eller av andra anledningar tillbringar tid i området, detta kallas ofta för områdeseffekter, eller kontextuella effekter. Kontextuella effekter kan exemplifieras genom att ju fler tillfällen som ges i ett område genom exempelvis låg kontroll eller många potentiella brottsobjekt, desto högre brottslighet. Ett liknande resonemang kan tillämpas avseende geografiska variationer i otrygghet, dels kan det vara så att personer som av olika anledningar är mer benägna att känna sig otrygga koncentreras till vissa områden, eller så är det områdesegenskaper som leder till att individer känner sig otrygga där oavsett deras individuella egenskaper. Det finns ett flertal teorier som syftar till att förklara varför kriminalitet, otrygghet eller andra problem är vanligare förekommande i vissa områden än andra, nedan presenteras några av de mest inflytelserika teorierna eller förklaringsmodellerna översiktligt.

1.3.1 Social desorganisation och kollektiv styrka

Shaw och McKay (1942/1969) menade att orsaken till att kriminalitet och kriminella var koncentrerade till vissa områden i staden var att dessa områden karakteriserades av vad de kallade social desorganisation. Social desorganisation kan definieras som ett områdes oförmåga att skapa gemensamma normer mellan invånarna, att tillsammans lösa lokala problem samt att upprätthålla den sociala kontrollen i området (Kornhauser, 1978; Bursik, 1988; Sampson & Groves, 1989). Anledningen till att bostadsområden varierade i social desorganisation och därmed även brottslighet menade Shaw och McKay var beroende av områdets strukturella karaktärsdrag, det vill säga svag socioekonomisk status, hög befolkningsomflyttning och etnisk heterogenitet. I områden som karakteriseras av social desorganisation förväntas de formella och informella nätverken vara svaga eller helt frånvarande. Detta kan i förlängningen leda till att den struktur som krävs för positiv kollektiv socialisation av barn och ungdomar och social kontroll av boende och besökare försvagas, något som i sin tur kan leda till kriminalitet eller andra sociala problem (Sampson & Groves, 1989).

Med utgångspunkt i teorin om social desorganisation har andra teorier om varför vissa områden har högre nivåer av till exempel brottslighet utvecklats. En av de teorier som inom kriminologisk forskning fått mest uppmärksamhet under de senaste åren är betydelsen av ett områdes kollektiva styrka (Sampson, Raudenbush & Earls, 1997; Sampson, 2012). Nivån av kollektiv styrka i ett område kan beskrivas som ett mått på de boende i områdets vilja och förmåga att ingripa och agera för att upprätthålla gemensamma normer, hantera problem samt ingripa för ”områdets bästa”, med andra ord invånarnas kapacitet att utöva social kontroll. Denna kapacitet antas ha sitt ursprung i att det bland de boende i området finns en viss nivå av gemensamma förväntningar och ett ömsesidigt förtroende. Sampson menar att det är mer troligt att de boende ingriper för att upprätthålla ordningen i områden där det finns tydliga regler och normer och där de boende litar på varandra (Sampson, 2006; 2011). I områden med hög kollektiv styrka finns alltså ett förtroende mellan de boende att de som bor i området ingriper i olika situationer, till exempel att det är någon som reagerar när det förekommer skadegörelse, eller att de boende gemensamt går samman för att arbeta för något som gynnar bostadsområdet, till exempel att behålla den lokala

förskolan när förskoleförvaltningen står inför budgetnedskärningar. Även i relation till kollektiv styrka har sociala nätverk betydelse, men här läggs mindre vikt vid till exempel nära vänskapsband mellan boende i området, det viktiga är snarare de band och kontakter som kan aktiveras för att kunna uppnå ett gemensamt mål (Sampson, 2003). Förutsättningarna för att ett område ska utveckla en hög nivå av kollektiv styrka påverkas av samma strukturella faktorer som är centrala inom teorin om social desorganisation, men även tillgången till och kvalitén på institutionella och sociala resurser som skola, sjukvård och naturliga mötesplatser antas vara viktiga.

Nivån av kollektiv styrka antas alltså vara central för att förklara förekomsten av brott och andra typer av fysiska och sociala ordningsstörningar i ett bostadsområde (Sampson & Raudenbush, 1999). Brottligheten och problemnivån är ofta högre i områden där den kollektiva styrkan är låg, eftersom det där inte finns några gemensamma förväntningar eller struktur och organisation för att gemensamt möta och kontrollera de ordningsstörningar som förekommer i området (se t.ex. Sampson, Raudenbush & Earls, 1997; Morenoff, Sampson & Raudenbush, 2001; Sampson & Wikström, 2008).

Nivån av kollektiv styrka i bostadsområdet har även visat sig hänga samman med upplevd otrygghet och oro att utsättas för brott (se t.ex. Brunton-Smith, Jackson & Sutherland, 2014; Swatt m.fl., 2013). I områden där den sociala sammanhållningen är svag och där den sociala kontrollen brister är otryggheten högre eftersom det finns en osäkerhet kring vilka normer som gäller i området och huruvida den sociala kontrollen fungerar i det avseendet att de andra i området skulle ingripa om något hände.

1.3.2 Mindre ordningsstörningar som orsak till grövre brott

Utifrån teorin om social desorganisation och kollektiv styrka antas alltså avsaknaden av förtroende och gemensamma värderingar bland de boende i området samt bristen på informell social kontroll vara den underliggande orsaken till att både brottlighet, den lokala problemnivån och förekomsten av olika typer av fysiska och sociala ordningsstörningar är mer utbredd i vissa områden än i andra. Parallellt med det här sättet att tänka finns det de som snarare menar att det är förekomsten av fysiska och sociala ordningsstörningar i sig som är orsaken till att det förekommer mer brott på vissa platser än på andra, eller att vissa platser upplevs som mer otrygga.

Även tankarna om att det är förekomsten av ordningsstörningar som leder till ökad brottslighet och otrygghet i ett område har sitt ursprung i Chicagoskolan, men det stora genombrottet kom på 1980-talet när Wilson och Kelling (1982) presenterade sin teori om betydelsen av "Broken windows" – att ett krossat fönster som lämnas utan åtgärd snart kommer leda till fler krossade fönster. Huvudargumentet är att synliga tecken på fysiska och sociala ordningsstörningar som till exempel klotter, nedskräpning, ungdomsgång eller vårdslös trafik, är en indikation på att det även förekommer allvarligare kriminalitet i området och signalerar att den sociala kontrollen i området brister. Förekomsten av ordningsstörningar skulle alltså leda till ökad kriminalitet eftersom det av potentiella brottslingar uppfattas som ett tecken på att de boende i området inte bryr sig särskilt mycket om vad som händer i området och inte heller agerar för att förhindra ordningsstörningar. I relation till trygghet antas förekomsten av ordningsstörningar påverka trygghetsupplevelsen genom att boende i området upplever omgivningen som oordnad, stökig, fysiskt nedgången och "övergiven" av samhället och lokala myndigheter som verkar ha gett upp försöken att hålla ordning i området. Den upplevelsen kan bidra till en känsla av att inte längre ha kontroll (över sig själv eller sin situation) och därmed skapa känslan av otrygghet (se även Skogan, 1990). Dessutom kan otryggheten som genereras genom ordningsstörningar även medföra att de boende dra sig tillbaka från allmänna ytor vilket ytterligare försvagar den informella sociala kontrollen i området. I ett längre perspektiv antas förekomsten av ordningsstörningar, och den brottslighet och otrygghet som följer i ordningstörningarnas spår, resultera i en ond spiral av ökat förfall eftersom de som har möjlighet att flytta väljer att lämna området och kvar blir de som av olika anledningar inte kan eller har möjlighet att flytta (Wilson & Kelling, 1982; Kelling & Coles, 1996).

Även om denna teoretiska utgångspunkt har haft ett stort genomslag inom den kriminalpolitiska debatten och legat till grund för flertalet brottsförebyggande strategier har teorins empiriska belägg och dess applicering i praktiken ifrågasatts (se t.ex. Harcourt, 1998; Harcourt & Ludwig, 2008). Som nämndes ovan menar en del att såväl ordningsstörningar som brott är resultatet av ett områdes bristande sociala sammanhållning, tillit och informella sociala kontroll (Sampson & Raudenbush, 1999).

1.3.3 Rutinaktivitetsteorin

Till skillnad från de förklaringsmodeller som presenterats ovan där sociala processer varit i fokus är utgångspunkten i Rutinaktivitetsteorin att det är markanvändningen och de dagliga rutinerna som är förklaringen till varför brottsligheten skiljer sig åt mellan olika områden (Cohen & Felson, 1979).⁶ Dessutom breddar teorin perspektivet genom att lägga stor vikt även vid det omgivande samhället och betydelsen av hur även personer som inte bor i området kan påverka brottsnivån. Rutinaktiviteter handlar om alla aktiviteter som individer är engagerade i (arbete, skola, fritid etc.), och förekomsten och blandningen av aktiviteter varierar mellan olika områden beroende på markanvändning, är det exempelvis ett område med många arbetsplatser eller är det företrädesvis ett område där människor bor. Rutinaktiviteterna i ett område kan antingen förhindra eller underlätta att brott begås genom att de påverkar nivån av formell och informell social kontroll och förekomst av provokationer, till exempel kan det vara lättare att begå inbrott i ett område bestående av enbart bostadshus som i princip är helt tomt under vardagarna än vad det är ett område där det även under dagtid rör sig mycket människor. Rutinaktiviteterna i ett område kan även påverka individens trygghetsupplevelse, platser där det rör sig få människor nattetid kan av vissa uppfattas som otrygga och andra områden kanske upplevs som otrygga just på grund av de aktiviteter som pågår där.

1.3.4 Regler, resurser och rutiner

Ovanstående teoretiska resonemang om hur sociala mekanismer och rutinaktiviteter påverkar kriminalitet och otrygghet i olika områden kan knytas samman i termer av variationer och förändringar i områdets *regler, resurser och rutiner* (Wikström, 1998; Wikström & Sampson, 2003). Denna modell kombinerar vikten av områdesegenskaper som normer och nivån av social kontroll och de rutinaktiviteter som karakteriserar området. Dessa regler, resurser och rutiner påverkar, möjliggör och begränsar individens handlingar. *Reglerna* (samhällets normer eller ett områdes kollektiva styrka) kan antingen uppmuntra eller avråda/avskräcka från vissa beteenden. Dessa regler lärs in, tolkas och förändras i interaktion med andra

⁶ Rutinaktivitetsteorin är kanske mest känd för att ha presenterat tre faktorer som utgör utgångspunkten till den så kallade brottstriangeln. Ett brott antas endast begås då *en motiverad gärningsman, ett lämpligt brottsobjekt och avsaknad på kapabla väktare* sammanfaller i tid och rum (Cohen & Felson, 1979).

människor och påverkar de boendes rutiner. *Resurser* är alla de externa sociala och ekonomiska resurser som finns tillgängliga i ett område som de boende i ett område kan använda sig av i sin vardag. Sociala och ekonomiska resurser avser både individer (t.ex. lärare) och institutioner (t.ex. skolor). Dessutom kan de boendes förmågor och kompetens ses som en resurs för området. *Rutiner* är de aktivitetsmönster (i tid och rum) som finns i området, alltså var och när boende och besökare i området utför olika aktiviteter som till exempel handlar, är med sina barn i lekparken, åker till och från jobbet. Dessa rutiner formas av den sociala miljön i området genom områdets regler och de resurser som finns tillgängliga, och varierar således mellan olika områden. De tillgängliga resurserna och de regler som formar de dagliga aktiviteterna påverkas också av områdets socioekonomiska situation och nivån av kollektiv styrka. Wikström och Sampson (2003:129) exemplifierar detta genom att peka på att de ekonomiska resurserna i ett område kan ha betydelse för i vilken utsträckning lekparkerna i området är välutrustade och väl underhållna, samtidigt som områdets regler (eller nivån av kollektiv styrka) har betydelse för i vilken utsträckning det på dessa lekplatser finns någon vuxentillsyn.

Ett områdes regler, resurser och rutiner kan på så sätt ha effekter på såväl kort som lång sikt (Wikström & Sampson, 2003). På kort sikt kan områdesegenskaper ha en situationell effekt på individens motivation till att begå brott genom närvaron av frestelser eller frånvaron av social kontroll. I det här fallet påverkar områdets egenskaper både de som bor i området och de som befinner sig där av andra anledningar, vissa individer kanske befinner sig i området just på grund av att den sociala kontrollen är låg. I ett längre perspektiv kan bostadsområdet ha betydelse för individens utveckling genom att det kan påverka förutsättningarna för hur barn socialiseras både inom familjen men även utanför, och genom tillgänglighet till och kvalitén på hälso- och sjukvård, barnomsorg och skolor.

Ofta antas bristande resurser i området (t.ex. socioekonomisk utsatthet) göra det svårare för de boende att utveckla och upprätthålla kollektiv styrka (regler), men det kan också vara så att (jmf. resonemanget i relation till Broken windows) låga nivåer av kollektiv styrka i ett längre perspektiv kan påverka områdets resurser genom att höga nivåer av ordningsstörningar och kriminalitet leder till att

socialt och ekonomiskt starka individer och institutioner väljer att lämna området (se t.ex. Skogan, 1990; Sampson & Raudenbush, 1999; Wikström & Sampson, 2003).

När betydelsen av egenskaper och processer i avgränsade områden diskuteras som utgångspunkt för att förstå varför vissa områden har högre nivåer av kriminalitet och otrygghet än andra är det viktigt att även ta hänsyn till betydelsen av ett områdes placering i relation till andra områden och inom ett större område. Bostadsområden är inte isolerade enheter. Det finns "relationer" mellan områden och ett ömsesidigt beroende, vad som händer i ett område påverkar sannolikt även individer som bor i andra närliggande områden (Sampson, 2006; 2012). Dessutom är det inte säkert att de områdesindelningar som används av forskare eller lokala myndigheter är helt överstämmande med hur gränser och områden uppfattas av de som bor i dessa områden. Varken de som begår brott eller utsätts för brott anpassar sig efter dessa gränser, och inte heller upplevd otrygghet begränsas av områdesindelningar.

En stor del av den kunskap vi idag har om hur egenskaper i ett område påverkar faktorer som brottslighet och otrygghet bygger på studier genomförda i USA, och det kan ifrågasättas om dessa resultat kan översättas till en svensk kontext. Utifrån ett svenskt perspektiv är kunskapen om områdeseffekter på brott och otrygghet relativt begränsad. Det finns ett antal studier som indikerar att fördelningen av brottslighet och otrygghet samt de bakomliggande processerna ser liknade ut i Sverige som internationellt, även om områdeseffekterna är mindre framträdande än vad de är i USA (se t.ex. Sampson & Wikström, 2008; Eriksson, 2008; Mellgren m.fl., 2010).

Efter denna introduktion och genomgång av några av de teoretiska utgångspunkterna som kan fungera som förklaringsram för att förstå varför brottslighet, otrygghet och problemnivå varierar mellan områden följer ett avsnitt där de olika informationskällor som utgör studiens material presenteras. Därefter presenteras resultatet från de olika delstudierna, och avslutningsvis diskuteras resultaten i relation till hur det preventiva arbetet i Sofielundsområdena skulle kunna utformas.

2. INFORMATIONSKÄLLOR

För att beskriva den lokala problembilden är det viktigt att lyfta fram flera perspektiv och använda data från olika informationskällor. I den här rapporten används data från fyra olika informationskällor; data från polisen över anmälda brott, enkätsvar från ett slumpmässigt urval av befolkningen i området, enkätsvar från fastighetsägare samt intervjuer med nyckelinformanter verksamma i Sofielundsområdena.

2.1 Anmälld brottslighet

En viktig del vid kartläggningen av den lokala problembilden är den registrerade brottsligheten i området. Genom information från polisens statistik över anmälda brott kan en kartläggning av den lokala problembilden utifrån de brott som kommit till rättsväsendets kännedom genomföras.

Ett problem med den registrerade brottsligheten är dock att långt ifrån alla brott leder till en polisanmälan. Den förhållandevis stora andelen brott som inte anmäls och därmed faller utanför denna statistik brukar benämnas som *dold brottslighet* medan kvoten mellan den registrerade och dolda brottsligheten vanligtvis benämns som *mörkertal* (se Brå, 2012:18ff; Brå, 2008:15ff). Både den dolda brottsligheten och mörkertalen varierar dock mellan olika typer av brott vilket i viss mån förklaras utifrån allmänhetens *anmälningsbenägenhet* (se Brå, 2012:20). Även om anmälningsbenägenheten kan sägas vara styrande för många brottstyper så bör det även noteras att även polisens arbetssätt påverkar antalet anmälda brott, inte minst gällande så kallade spaningsbrott som exempelvis narkotikabrott. Antalet anmälda narkotikabrott kan i viss mån sägas vara styrande utifrån de resurser som polisen lägger på beivrandet av just denna brottstyp (Brå, 2013a).

Även om uppgifter om anmälda brott inte är en problemfri informationskälla och endast i begränsad utsträckning kan beskriva den faktiska brottsligheten i området bidrar den till en viss förståelse för *vilka* brott som begås, *var* brotten begås och *när* de begås. Mot denna bakgrund går det alltså att urskilja om strukturen på den anmälda brottsligheten i Sofielund skiljer sig från andra delar av Malmö, likaså om det finns vissa mer brottsutsatta delar inom Sofielundsområdet (så kallade *hot spots*) samt huruvida det finns specifika tider på dygnet eller dagar i veckan då brottsligheten toppar (så kallade *hot times*).

2.1.1 Anmälda brott i Sofielund 2010-2013

Materialet som ligger till grund för kartläggningen bygger på ett utdrag ur polisens Händelse- och Brottsinformations Tjänst (HOBIT) mellan första januari 2010 till och med sista december 2013 och innehåller registrerade brott genom Rationell Anmälnings Rutin (RAR). Ett urval av för studien relevanta brottskoder genomfördes i samråd med en analytiker vid Polisområde Malmö. Detta resulterade i totalt 66 brottskoder som i grova drag faller inom kategorierna *misshandel*,⁷ *personrån*, *olaga hot*, *olaga intrång*, *inbrott*, *stöld*, *tillgrepp av fortskaffningsmedel*, *butikstaxi- och övrigt rån*, *skadegörelse*, *narkotikabrott* och *vapenbrott*. I tabell 1 nedan tydliggörs kategoriseringen av respektive brottskod (för en beskrivning av utvalda brottskoder i klartext, se bilaga 1, tabell 23).⁸

⁷ Vad som bör noteras i samband med kodningen av anmälda misshandelsbrott är att de representerar våld i offentlig miljö, det vill säga utomhus där offret varit femton år eller äldre.

⁸ Se Brå (2013b) för en noggrann genomgång av klassificering och kodning av anmälda brott.

Tabell 1. Kodning av brott.

	Brottskategori	Brottskoder
Personbrott	Missshandel (inkl. grov)	0355, 0356, 0357, 0358, 0375, 0376, 0377, 0378, 9317, 9318, 9319, 9320, 9341, 9342, 9343, 9344
	Olaga hot	0405, 0406, 0426, 0427
	Personrån (inkl. väskryckning)	9806, 9807, 9808, 9809, 9810, 9811, 9812, 9813, 9819
	Olaga intrång	0401
Egendomsbrott	Inbrott (inkl. försök)	0811, 0816, 0818, 0825, 0857, 0874, 9801, 9802
	Stöld (inkl. snatteri)	0846, 0853, 0858, 0859, 0860
	Tillgrepp av motordrivet fortkaffningsmedel*	0801, 0802, 0803, 0804
Övriga brott	Butiksrån, taxirån och övrigt rån	0855, 0856, 0864, 0865, 0870, 0871
	Skadegörelse (inkl. mordbrand)	1201, 1202, 1203, 1209, 1301
	Narkotikabrott	5005, 5010, 5011
	Vapenbrott (inkl. knivlagen)	4007, 4008, 4009, 4010, 4023

Notera: För fetstilade brottskoder finns geografiska koordinater kopplade till brottet.

* Kommer i rapporten i första hand benämnas som "Tillgrepp av fortkaffningsmedel".

För att möjliggöra en jämförelse av strukturen på brottsligheten i Sofielund med intilliggande områden genomfördes två utdrag av de ovan nämnda brottskoderna ur HOBIT. Ett första omfattade enbart brott som föll inom den geografiska ramen för delområdena Norra och Södra Sofielund och ett andra utdrag omfattande samtliga brott inom det område som tidigare utgjorde stadsdelen Södra innerstaden.⁹ Utdraget för Sofielundsområdena resulterade i totalt

⁹ 1 juli 2013 reviderades Malmös tio stadsdelar till fem övergripande stadsområden.

3372 lagöverträdelser under det undersökta tidsspannet och 15163 lagöverträdelser för hela Södra innerstaden.¹⁰

Utöver brottskod och huruvida brottet begåtts i Sofielund eller Södra innerstaden innehåller varje anmälan i materialet även information om brottets start- och slutdatum (år, månad, datum och veckodag) samt start- och sluttid. Diskrepansen mellan de två tidpunkterna kan i vissa fall vara stort, beroende på typ av brott och anmälarens kunskap kring brottet. Som exempel kan ett offer för misshandel vara förhållandevis säker på att brottet begicks mellan klockan 22:15 och 22:20 en fredag, vilket sedermera resulterar i brottets start- och sluttid. Däremot är tidpunkten för ett inbrott i en bostad under en helg då de boende varit bortresta inte lika säkert. Däremot har inbrottet begåtts någon gång mellan avresa och hemkomst, det vill säga mellan exempelvis fredag klockan 16:00 och söndag klockan 18:00, vilket således resulterar i den registrerade start- och sluttiden.¹¹

Utöver informationen ovan innehåller materialet i förekommande fall även mer detaljerade upplysningar kring var brottet begåtts genom såväl adress som geografiska koordinater. Efter övervägande från Polismyndigheten har denna information däremot inte tillskrivits integritetskänsliga brottskoder, utan i första hand de brott som begåtts i offentlig miljö (se tabell 1 ovan samt Bilaga 1, tabell 23 för utförlig information). Den geokodade brottsligheten har analyserats med ArcGIS 10.

2.2 Boendeenkäter

En central informationskälla vid en kartläggning av den lokala problemnivån i ett bostadsområde är befolkningens uppfattningar och erfarenheter. Med data från två fördjupade områdesundersökningar som genomfördes i Malmö 1998 (Torstensson, 1999) respektive 2012 (Malmö områdesundersökning 2012, MOMS) (Ivert m.fl., 2013) ges möjligheten att belysa den lokala problembilden i Sofielund ur två perspektiv. Dels genom en kartläggning av hur befolkningen upplever sitt bostadsområde gällande sociala nätverk,

10 Ursprungligen bestod utdraget av 3344 anmälda brott i Sofielundsområdena och 15000 anmälningar för hela Södra innerstaden. Ett antal anmälningar visade dock hur ett visst lagrum överträtts mer än en gång per anmälan (17 fall i Sofielund och 95 i Södra innerstaden). Med intresset att analysera antalet gånger ett visst lagrum överträtts multiplicerades således dessa anmälningar med antalet lagöverträdelser per anmälan.

11 Det bör även poängteras att vid tillfällen då inget klockslag har angetts vid anmälan genom RAR på grund av bristande information så har detta kodats med starttid 00:00 och sluttid 23:59 vilket resulterar i en viss överrepresentation av brott med dessa start- och sluttider. I vissa fall har dock starttiden lämnats utan kodad information vilket medför ett internt bortfall i materialet.

lokala problem, otrygghet och brottslighet idag och dels genom att analysera utvecklingen över tid och jämföra aspekter av de boendes uppfattningar och erfarenheter vid två olika tidpunkter.

Bakgrunden till de båda områdesundersökningarna (vilka i rapporten också omnämns som boendeenkäter) har varit att ge en fördjupad bild av den lokala problembilden i Malmö stads olika bostadsområden. Båda studierna är en del av en längre tradition av ”trygghetsmätningar” eller ”trygghetsundersökningar” i Sverige (se t.ex. Wikström, 1991; Wikström, Torstensson & Dolmén, 1997) där fokus huvudsakligen har kretsat kring uppfattningar av lokala ordningsstörningar, utsatthet för person- och egendomsbrott samt otrygghet och rädsla för brott. Dessa undersökningar, som i viss mån även kan liknas vid Brotsförebyggande rådets årliga Nationella Trygghetsundersökning (NTU), är viktiga komplement till kriminalstatistiken vid kartläggningen av den dolda brottsligheten men även centrala instrument för att mäta de något mer abstrakta fenomenen otrygghet och rädsla för brott.

Även om de två områdesundersökningarna i stor utsträckning liknar varandra gällande exempelvis centrala utgångspunkter och frågeområden bör viss försiktighet beaktas vid jämförande analyser. Till exempel skiljer sig urvalsförfarandet åt mellan de två undersökningarna, samtidigt som formuleringen av frågorna i respektive undersökning nödvändigtvis inte är identiska trots att frågeområdena är överensstämmande.

2.2.1 Insamling av material

Insamlingen av materialet till de båda undersökningarna genomfördes med hjälp av postenkäter till ett slumpmässigt urval respondenter under 1998 respektive 2012. Undersökningen från 1998 omfattar 7000 slumpmässigt utvalda personer mellan 16 och 85 år folkbokförda på adresser inom Polisområde Malmös dåvarande ansvarsområde, det vill säga Malmö och Burlövs kommun (Torstensson, 1999: 6).¹² Deltagarna i 2012-års undersökning bygger på ett slumpmässigt urval respondenter inom åldersspannet 18 till 85 år. Antalet respondenter är baserat på antalet folkbokförda invånare inom det angivna åldersspannet i respektive delområde i Malmö stad (för ytterligare information se Ivert m.fl., 2013: 12f).

¹² I föreliggande rapport analyseras endast svaren från de knappt 4700 respondenterna som bodde i Malmö kommun.

Tabell 2. Jämförelse av urval, övertäckning, svarande och svarsfrekvens i respektive undersökning.

	Malmö 1998	Malmö 2012
Urval	7000	7965
Övertäckning	131	232
Svarande	5311	4195
Svarsfrekvens i procent	77,3%	54,3%

I tabellen ovan redovisas urval, övertäckning¹³, svarande samt den totala svarsfrekvensen i procent för områdesundersökningen 1998 respektive 2012. Vad som framgår tydligt ur tabellen är hur svarsfrekvensen minskat med omkring 23 procentenheter från 1998 till 2012. En liknande trend av nedåtgående intresse att delta i enkätundersökningar kan urskiljas i Statistiska Centralbyråns (SCB) Undersökning om Levnadsförhållande (ULF) som minskat från närmare 80 procent deltagande under mitten av 1990-talet till 58 procent 2012.¹⁴ Samma tendens kan även observeras i NTU där deltagandet minskat från 78 procent vid initierandet av undersökningen 2006 till omkring 64 procent vid datainsamlingen 2013 (Brå, 2014a:20). Mot denna bakgrund är en svarsfrekvens på 54 procent inte speciellt oväntad och kan även jämföras med svarsfrekvensen för två liknande enkätundersökningar som nyligen genomförts i Malmö (Gerell, 2013; Mellgren & Kronkvist, 2013).

Även om vissa jämförelser kommer att göras mellan 2012 års områdesundersökning och den områdesundersökning som genomfördes 1998 är det huvudsakligen undersökningen från 2012 som ligger till grund för föreliggande rapport. Nedan följer en mer genomgående beskrivning av studiepopulationen och dess representativitet för populationen i stort i de båda Sofielundsområdena.

I både Norra och Södra Sofielund var det ursprungliga urvalet i Malmö områdesundersökning 100 personer. I Södra Sofielund översamlades dock antalet respondenter med 25 procent på grund av förväntad låg svarsfrekvens (Ivert, m.fl., 2013:12f). Från delområdena återsändes 42 enkäter vardera vilket totalt innebar 84 svar. Efter övertäckning innebar detta en svarsfrekvens på 43 procent

13 Antalet respondenter som per information konstaterats avlidna eller utflyttade och sedermera räknas bort från det ursprungliga urvalet.

14 Hämtat från "Bortfallsutvecklingen i ULF 1975-2013" på <http://www.scb.se/> [2014-08-13].

för Norra Sofielund och 36 procent för Södra Sofielund vilket är under genomsnittet på 54 procent för hela Malmö. Även om drygt 40 personer per område kan upplevas som en relativt liten del av befolkningen är det ett tillräckligt stort antal respondenter för att deras svar ska utgöra ett tillräckligt underlag för analysen (Raudenbush & Sampson, 1999). Det som är viktigt är att dessa individer i så stor utsträckning som möjligt representerar befolkningen i området.

Ett stort externt bortfall innebär i första hand ett problem om det innebär en systematisk snedvridning av materialet, alltså att vissa grupper eller personer med särskild demografisk bakgrund deltar i lägre (eller högre) utsträckning än andra. Med hjälp av en bortfallsanalys går det att undersöka huruvida de personer som har valt att delta i undersökningen även är representativt för den totala populationen i området.

För hela materialet från Malmö områdesundersökning 20 återfinns endast *en* signifikant skillnad gällande demografiska faktorer, nämligen att den yngre åldersgruppen mellan 18 och 32 år är signifikant underrepresenterade i jämförelse med de något äldre respondenterna i åldersgrupperna 49 och 64 samt 65 och 85 år vilka har besvarat enkäten i något högre utsträckning än förväntat (Ivert m.fl., 2013:16). I tabell 3 presenteras en separat bortfallsanalys för Norra och Södra Sofielund.

Tabell 3. Bortfallsanalys i Norra Sofielund (N=42) och Södra Sofielund (N=42) för Malmö områdesundersökning 2012.

	Norra Sofielund		Södra Sofielund	
	MOMS	Statistik	MOMS	Statistik
	%	%	%	%
Kön				
<i>Män</i>	43	50	50	50
<i>Kvinnor</i>	57	50	50	50
Ålder				
<i>18-32</i>	57	50	44	36
<i>33-48</i>	24	30	29	26
<i>49-64</i>	14	14	19	29
<i>65-85</i>	5	7	8	7
Utlandsfödda				
<i>Född i Sverige</i>	81*	68	62	55
<i>Född utanför Sverige</i>	19*	32	38	45
Utbildning (20-64 år)				
<i>Förgymnasial</i>	8*	12	13	20
<i>Gymnasial</i>	15*	31	34	34
<i>Eftergymnasial</i>	72*	51	45	37
Arbete (20-64 år)				
<i>Förvärvsarbetande</i>	74*	56	61*	45
<i>Ej förvärvsarbetande</i>	26*	44	39*	55
Bostadsupplåtelseform				
<i>Äger sitt boende</i>	48	38	31	32
<i>Hyr sitt boende</i>	50	62	67	68

Notera: Jämförande officiell statistik har gjorts tillgänglig genom Malmö stad.

* $p > 0.05$

Som framgår ur bortfallsanalysen förekommer en viss snedvridning av materialet från Norra Sofielund. Även om det finns mindre skillnader mellan andelen män och kvinnor, respondenter inom respektive åldersspann samt andelen respondenter som äger eller hyr sitt boende mellan materialet från MOMS och den förväntade nivån enligt officiell statistik från Malmö stad, är skillnaderna inte statistiskt signifikanta. I Norra Sofielund är andelen utlandsfödda

signifikant underrepresenterade jämfört med den förväntade nivån ($\chi^2=7,87$), vilket också gäller för respondenter med förgymnasial och gymnasial utbildning medan respondenter med eftergymnasial utbildning är kraftigt överrepresenterade ($\chi^2=17,44$). Likaså visar bortfallsanalysen att andelen respondenter som förvärvsarbetar är signifikant överrepresenterade i förhållande till den förväntade nivån ($\chi^2=13,84$).

I jämförelse förefaller respondenterna från Södra Sofielund i hög utsträckning spegla den faktiska populationen. Även om det återigen finns mindre skillnader mellan den demografiska strukturen på respondenterna i materialet och den förväntade nivån enligt officiell statistik är det endast andelen förvärvsarbetande personer i materialet som är signifikant överrepresenterade i förhållande till den förväntade nivån ($\chi^2=9,66$). I övrigt går det alltså inte att utläsa några statistiskt säkerställda skillnader bland respondenterna i materialet och den generella befolkningen utifrån den officiella statistiken.

Sammanfattningsvis går det genom bortfallsanalysen ovan att utläsa hur de respondenter som har valt att besvara enkäten i Sofielundsområdena i stor utsträckning speglar den förväntade befolkningen gällande i förstahand kön, ålder och bostadsupplåtelseform. Den gemensamma avvikande trenden i materialet är hur andelen förvärvsarbetande respondenter är signifikant överrepresenterade i både Norra och Södra Sofielund. Samtidigt förefaller andelen utlandsfödda respondenter samt respondenter med förgymnasial eller gymnasial utbildning i Norra Sofielund vara underrepresenterade.

2.2.2 Frågeområden

De båda områdesundersökningarna innehåller en rad frågeställningar relaterade till otrygghet, lokala problem och brottslighet. De frågeområden som är i fokus i den här rapporten är de frågor som behandlar uppfattningar om kollektiv styrka, lokal problemnivå, upplevd otrygghet och oro för brott, konsekvenser av otrygghet, uppskattat risk att utsättas för brott och faktisk utsatthet. Dessutom berörs i korthet några frågeställningar om de boendes förtroende för lokala myndigheter.

Frågorna som ställts för att mäta kollektiv styrka handlar om respondenternas uppfattningar om i vilken utsträckning de boende i området skulle ingripa i olika situationer samt om i vilken utsträckning de boende delar samma värderingar och är överens om vilka normer

som ska gälla i området. I relation till frågorna om kollektiv styrka presenteras också svaren på ett par frågor om hur länge respondenterna bott i området samt om deras engagemang i området, faktorer som antas vara viktiga för att förstå nivån av kollektiv styrka i området. Frågorna om upplevd problemnivå handlar om vilken utsträckning respondenterna upplever att ett antal ordningsstörningar är ett problem i deras bostadsområde. Dessa frågor omfattar både fysiska problem så som nedskräpning och skadegörelse och sociala ordningsstörningar som störande ungdomsgång eller berusade personer.

Eftersom otrygghet är ett komplext begrepp som kan innebära och omfatta en mängd olika känslor och reaktioner innehåller den här studien flera olika dimensioner av otrygghet.¹⁵ Dels behandlas frågor om upplevd otrygghet och oro och handlar om huruvida respondenterna känner sig trygga när de är ute sent på kvällen i sitt bostadsområde samt om i vilken utsträckning de oroar sig för att utsättas för olika typer av brott. Dels behandlas frågor om konsekvenser av upplevd otrygghet och hur detta påverkar individens vardag. Dessutom innehåller undersökningen en fråga där respondenterna ges möjlighet att berätta om det i bostadsområdet finns specifika platser som de upplever som särskilt otrygga eller obehagliga. Undersökningen innehåller också frågor om hur respondenterna upplever risken att de ska utsättas för olika typer av brott i bostadsområdet, samt frågor om faktisk utsatthet.

Det avslutande frågeområdet omfattar frågor om i vilken utsträckning respondenterna känner förtroende för och tycker att Malmö stad, polisen och räddningstjänsten gör ett bra jobb.

Respektive frågeområde samt konstruktion av index beskrivs mer utförligt i samband med att resultaten från områdesundersökningen presenteras i kapitel 4. I De jämförelser som görs mellan de båda områdesundersökningarna från 1998 och 2012 kommer endast de frågeområden som är direkt jämförbara mellan de båda studierna att behandlas.

2.3 Fastighetsägarenkät

Studiens tredje informationskälla utgörs av enkätsvar från fastighetsägare i Sofielundsområdena gällande bland annat förekomsten av lokala ordningsstörningar, kontakt med lokala myndigheter samt

¹⁵ För en utförlig diskussion av trygghetsbegreppet se Ferraro & LaGrange, 1987; Heber, 2009; Litzén, 2006; Torstensson Levander, 2007.

tänkbara förslag för att förbättra denna kommunikation. Informationen innefattar synpunkter och åsikter hos såväl privata som kommunala bostadsföretag men även från bostadsrättsföreningar och byalag i området. En enkät bland fastighetsägare kompletterar boendeperspektivet genom att möjliggöra en jämförelse av uppfattningar av lokala problem och ordningsstörningar i området, men även för att bidra till kunskap om vilka möjligheter fastighetsägare ser i utvecklingen av området.

2.3.1 Insamling av material

Utskicket och insamlandet av fastighetsägarenkäten ”*Om trygghet, trivsel och fastighetsförvaltningens villkor i Södra och Norra Sofielund*” administrerades av Malmö stad. Vid tiden för undersökningen fanns 114 fastighetsägare (inklusive bostadsrättsföreningar och byalag) i Sofielundsområdena. I slutet av mars 2014 erhöll samtliga fastighetsägare en enkät vilket motsvarar ett totalurval. Till de fastighetsägare som ännu inte hade besvarat enkäten i slutet av april skickades en påminnelseenkät och vid tiden för datainsamlingens avslutande hade 51 enkäter returnerats, vilket motsvarar en svarsfrekvens på omkring 45 procent.

Två tredjedelar av respondenterna (66,7 %) företrädde privata bostadsföretag eller allmännyttan, medan merparten av de resterande respondenterna representerade i första hand bostadsrättsföreningar (29,4 %) och byalag (3,9 %). Fördelningen mellan bostadsföretag, bostadsrättsföreningar och byalag var i stort sett lika i Norra och Södra Sofielund och stämmer relativt väl överens med den egentliga fördelningen av fastighetstyper och fastighetsägare. Av de 51 respondenterna uppgav 33 vilken roll de hade inom företaget eller föreningen. Omkring hälften av de svarande ($n=16$) angav att de var ordförande, kassör eller styrelsemedlem i företaget eller föreningen medan en tredjedel ($n=11$) uppgav någon typ av ägandeskap och resterande ($n=5$) någon typ av förvaltarskap. I omkring hälften av fallen (47,1 %) gällde svaren på frågorna fastigheter i Södra Sofielund samtidigt som 21 respondenter (41,2 %) uppgav att svaren kretsade kring fastigheter i Norra Sofielund. Resterande svar (9,8 %) behandlade fastigheter i både Södra och Norra Sofielund.¹⁶

¹⁶ En respondent utelämnade svar på frågan (2,0 %).

2.3.1 Frågeområden

Fastighetsägarenkäten kan i mångt och mycket beskrivas som bestående av två övergripande frågeområden, nämligen *lokala problem, ordningsstörningar och brott* samt *kontakt med lokala myndigheter och andra fastighetsägare*. Det första frågeområdet innefattar ett längre frågebatteri där respondenten ska ta ställning till i vilken utsträckning givna problem förekommer i deras fastigheter. Frågorna behandlar allt från grövre kriminalitet som hantering av narkotika och organiserad brottslighet till lindrigare företeelser så som nedskräpning eller brist på belysning i området.

Det andra övergripande frågeområdet i fastighetsägarenkäten behandlar fastighetsägarnas kontakt med lokala myndigheter som Malmö stad, socialtjänstens boendeenhet och polisen, men även kontakten med andra fastighetsägare i Sofielundsområdena. I samband med detta ombads även respondenterna ge förslag på hur kontakten mellan lokala myndigheter och den egna verksamheten kan förbättras.

2.4 Intervjuer med nyckelinformanter

Med utgångspunkt i ovan nämnda informationskällor går det att ge en bild av den anmälda brottsligheten, uppfattningar och erfarenheter från ett slumpmässigt urval av den vuxna befolkningen samt fastighetsägare. Trots att dessa informationskällor tillsammans utgör ett gediget kunskapsunderlag för att kartlägga lokala problem, otrygghet och brottslighet i lokalområdet är det dock av vikt att beskriva områdets förutsättningar och utmaningar ur ytterligare aktörers perspektiv för att i största möjliga mån skapa en gemensam problembild. Mot denna bakgrund ligger det alltså i projektets intresse att fördjupa kunskapen kring Sofielund genom att utforska uppfattningar och erfarenheter från andra centrala aktörer inom lokala myndigheter, organisationer och föreningar.

Genom kvalitativa intervjuer med så kallade nyckelinformanter kompletteras den kvantitativa data som finns genom de ovan nämnda informationskällorna. Nyckelinformanter kan beskrivas som personer med god lokalkännedom, ofta med formella eller informella ledarpositioner i området. Nyckelinformanter har använts vid liknande studier i en såväl svensk (Tiby & Olsson, 1997; Gerell, 2013) som europeisk kontext (Pauwels & Hardyns, 2009). Intervjuer med

nyckelinformanter som antingen arbetar med området eller dagligen vistas där förväntas bidra med ytterligare kunskap om området, dess förutsättningar och utmaningar.

2.4.1 Insamling av material

Till skillnad från en boendeenkät där uppfattningar och erfarenheter från ett slumpmässigt urval av befolkningen vanligtvis eftersträvas blir det av lika stor vikt att urvalet för intervjuer av nyckelinformanter baseras på deras faktiska lokalkännedom (Pauwels & Hardyns, 2009:404). De lokala experterna behöver med andra ord vara just lokala experter. Ett sådant urvalsförfarande kan benämnas som målinriktat eller målstyrt och syftar till att aktivt välja ut intervju-personer som förväntas besitta vissa typer av kunskaper som är av relevans för studiens forskningsfrågor (Bryman, 2011:392). Mot denna bakgrund har först och främst tre huvudsakliga aktörskap i området identifierats, nämligen *lokala myndigheter*, *lokal service* samt *ungdomar och yngre vuxna*, var efter lämpliga intervju-personer under respektive kategori kontaktades.

Lokala myndigheter. Även om polisens data över anmälda brott i Sofielund ger en beskrivning av den lokala problembilden utifrån ett myndighetsperspektiv krävs även information från andra lokala myndigheter för att skapa en gemensam lokal problembild. Med denna utgångspunkt kontaktades företrädare för socialtjänsten, skolan, räddningstjänsten samt polisen som i sin tur förmedlade kontaktuppgifter till personer inom myndigheten med god lokalkännedom. Representanter för respektive myndighet med erfarenhet av arbete i området har sannolikt en god lokalkännedom och kan å ena sidan ge en beskrivning av vilka förutsättningar och möjligheter som finns i området, samtidigt som de även kan ge en utförlig beskrivning av den lokala problembilden utifrån respektive myndighets perspektiv.

- Lokala myndigheter representeras i denna studie av totalt sex personer fördelat på två intervju-personer från socialtjänsten och skolan vardera och en från räddningstjänsten respektive polisen.

Lokal service. En annan viktig aspekt gällande kartläggningen av den lokala problembilden i Sofielund är den dagliga verksamheten och servicen i området. Som komplement till fastighetsägarenkäten, som till viss del bidrar till verksamhets- och serviceperspektivet, förväntas även andra lokala aktörer potentiellt kunna bidra till en bredare förståelse för områdets förutsättningar och utmaningar. Intervjupersoner företrädande lokal service spenderar mycket av sin arbetstid i området samtidigt som de är i frekvent kontakt med boende i olika åldrar. Detta ger dels en insikt i deras professionella syn på områdets förutsättningar och utmaningar i relation till den egna verksamheten, samtidigt som de i viss mån även kan förmedla de synpunkter som uppkommer i kontakt med boende i området.

- Lokal service representeras i denna studie av nio personer. Av dessa intervjupersoner är två från Sofielunds Folketshus, två från Malmö stad samt en från en ideell förening. Gemensamt för de fem intervjupersonerna är att deras arbete har en tydlig anknytning till ungdomar och yngre vuxna i Sofielundsområdena. Resterande intervjupersoner inom lokal service representeras av två personer från hemtjänsten, en representant från en lokal mötesplats i Malmö stads regi samt en intervjuperson från Parkering Malmö.

Ungdomar och unga vuxna. Inom kriminologisk forskning är det väl känt att ungdomar och unga vuxna är en högaktiv grupp gällande delaktighet i brottsliga aktiviteter (Svensson, 2000; se även Farrington, 1992). Samtidigt som ungdomar och yngre vuxna deltar i brottsliga aktiviteter i högre utsträckning än andra åldersgrupper bör det även noteras hur denna grupp dessutom är den mest brottsdrabbade kategorin individer. Med hjälp av självrapporterad data bland elever i årskurs nio (Brå, 2013c) framgår hur omkring var fjärde elev blivit utsatt för stöld eller lindrigare våld det senaste året, samtidigt som omkring tio procent uppger sig blivit utsatta för allvarliga hot och omkring fem procent för grövre våld. Detta antagande styrks även genom NTU där det framgår att respondenter mellan 16 och 24 år är den grupp individer som i högst utsträckning utsatts för våld eller hot det senaste året (Brå, 2014a).

Mot denna bakgrund råder det inget tvivel om att ungdomar och unga vuxna är en högintressant grupp vid en kartläggning av den

lokala problembilden samt för att belysa deras uppfattningar om otrygghet. Även om de ovan nämnda områdesundersökningarna i Malmö också omfattar uppfattningar och erfarenheter från denna åldersgrupp visar bland annat NTU hur det externa bortfallet bland yngre respondenter är markant högre än för de äldre åldersgrupperna (Brå, 2014b). Samma mönster går att urskilja i den senaste av de två områdesundersökningarna i Malmö där yngre respondenter generellt sett är underrepresenterade. Därför har intervjuer med yngre vuxna inom det relativa åldersspannet 18 till 24 genomförts för att viss mån fylla denna lucka.

- Ungdomar och yngre vuxna representeras av två skilda intervjuer med tre killar respektive två tjejer inom det relevanta åldersspannet.

Tillvägagångssätt. De tilltänkta intervjupersonerna fick genom den initiala kontakten en övergripande beskrivning av projektet gällande studiens syfte, intervjupersonens roll samt praktiska angelägenheter. Vid intervjutillfället tilldelades intervjupersonerna dessutom såväl skriftlig som muntlig information om undersökningen och gavs möjligheten att ställa frågor kring sitt deltagande. Intervjupersonerna informerades bland annat om sitt frivilliga deltagande, rätten att avstå frågor eller avbryta sin medverkan. Intervjupersonerna informerades dessutom kring ljudupptagning och transkribering av intervjun samt att inspelningarna skulle förstöras och att transkriberingarna avidentifieras gällande namn och andra potentiellt känsliga uppgifter. Därefter ombads intervjupersonen att ge sitt informerade samtycke att delta i studien.¹⁷ Samtliga intervjuer genomfördes mellan maj och juni månad 2014.

För att utläsa intervjuerna på ett korrekt sätt, utanför sin ursprungliga kontext, har transkriberingarna skrivits ut efter på förhand fastställda regler. För att ge en korrekt återspeglning av citat och resonemang återfinns en transkriberingsnyckel i Bilaga 4.

Intervjuerna var i hög grad, men inte i regelrätt mening, strukturerade. Med andra ord kan de sägas vara semi-strukturerade då det var förhållandevis låg variation mellan exempelvis frågornas innehåll, formulering och ordning oberoende av vem som intervjuades utifrån en på förhand konstruerad intervjuguide (se Trost, 2010:39) som återfinns i Bilaga 3. Mot denna bakgrund behandlades ett par över-

¹⁷ Informationsblad och samtyckesblankett återfinns i Bilaga 2.

gripande frågeområden vid respektive intervju med huvudsakligen öppna svarsalternativ, nämligen *områdesbeskrivning och social sammanhållning* (ex. att utifrån kunskap och erfarenhet beskriva områdena – vad som är bra och mindre bra, om och hur boende umgås med varandra, m.m.), *lokala problem, ordningsstörningar och brott* (ex. vilka huvudsakliga problem som finns i området samt att beskriva förekomsten av vissa specifika ordningsstörningar, m.m.), *otrygghet och säkerhet* (ex. att beskriva stämningen i området, hur särskilda händelser påverkat upplevelsen av (o)trygghet, m.m.) samt *den egna verksamhetens roll och tänkbara åtgärder* (ex. hur den egna verksamheten kan bidra till en ökad trygghet och minskad lokal problemnivå). Även om frågeområdena och frågorna är utformade utifrån den förliggande studiens frågeställningar och syfte så har de även inspirerats av tidigare svensk forskning på samma ämne (se Tiby & Olsson, 1997 samt Gerell, 2013).

Trots att intervjuer med nyckelinformanter är en värdefull informationskälla är den inte utan begränsningar. Exempelvis bör det noteras att ett målinriktat urval sällan kan generaliseras till en större population (Bryman, 2011:392). Även om intervjupersonerna i första hand har intervjuats som företrädare för sin myndighet, organisation eller förening, alternativt på grund av sin ålder, bör det alltså framhållas att de resonemang och diskussioner som förs inte nödvändigtvis speglar den specifika myndighetens, organisationens, föreningens eller generella åldersgruppens åsikter.

2.5 Avslutande kommentarer

Analysen i den här rapporten bygger på flera olika källor och datainsamlingsmetoder. Som diskuterats ovan finns det problem och brister förknippade med de olika informationskällorna, men genom att samla information från flera källor och med hjälp av olika metoder är förhoppningen att den bild som presenteras i rapporten ska bli så rättvisande som möjligt. Att använda flera olika informationskällor var också en förutsättning för att uppnå syftet att skapa bred förståelse för problembilden i Sofielundsområdena och om möjligt göra en beskrivning av en gemensam problembild avseende lokala problem, otrygghet och brott i Norra och Södra Sofielund. Att endast titta på de olika informationskällorna var för sig hade inte gett samma breda bild, dels för att respektive datamaterial har sina brister, dels för att varje informationskälla bara beskriver situationen från ett perspektiv.

3. ANMÄLD BROTTSLIGHET: UTVECKLING, TIDSMÄSSIG OCH GEOGRAFISK FÖRDELNING

Följande avsnitt ger en beskrivning av den lokala problembilden i Sofielund med utgångspunkt i polisens register över anmälda brott mellan åren 2010 och 2013. Inledningsvis kommer en redogörelse för den anmälda brottslighetens struktur i Sofielund presenteras och ställas i relation till strukturen i intilliggande områden. Därefter kommer en något djupare genomgång av brottslighetens tidsmässiga och geografiska fördelning att analyseras med utgångspunkt i de för studien mest centrala brottskategorierna. Avslutningsvis kommer resultaten som presenterats i kapitlet att summeras.

3.1 Brottslighetens struktur

Som nämndes i introduktionskapitlet är delområdena Norra och Södra Sofielund centralt belägna inom den tidigare stadsdelen Södra innerstaden. Tillsammans utgör de knappt en femtedel av ytan för Södra innerstaden (ca 0,6 km² av 3,1 km²) och inbegriper omkring 25 procent av stadsdelens befolkning (ca 8300 av 35000 invånare för 2012). Mot denna bakgrund är det även rimligt att omkring 22 procent av de anmälda brotten i Södra innerstaden ($N = 15163$) har begåtts inom Sofielundsområdet ($N = 3372$).

Tabell 4. Antal brott i Sofielund ($N = 3372$) och Södra innerstaden ($N = 15163$) mellan första januari 2010 och sista december 2013.

Brottskategori	Sofielund		Södra innerstaden	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Misshandel (inkl. grov)	175	5,2	997	6,6
Olaga hot	272	8,1	1054	7,0
Personrån (inkl. väskryckning)	328	9,7	1577	10,4
Olaga intrång	40	1,2	131	0,9
Inbrott (inkl. försök)	253	7,5	869	5,7
Stöld (inkl. snatteri)	262	7,8	2527	16,7
Tillgrepp av fortskaffningsmedel	105	3,1	574	3,8
Butiksrån, taxirån, övrigt rån	34	1,0	159	1,0
Skadegörelse (inkl. mordbrand)	769	22,8	3147	20,8
Narkotikabrott	1009	29,9	3655	24,1
Vapenbrott (inkl. knivlagen)	125	3,7	473	3,1
Total	3372	100	15163	100

Utifrån tabell 4 går det inte att utläsa några övergripande mönsterskillnader i brottslighetens struktur mellan Sofielund och Södra innerstaden i sin helhet. Däremot är det en brottskategori som sticker ut i mängden, nämligen stöld (inkl. snatteri). I Sofielund utgör stöld (inkl. snatteri) omkring 8 procent av den totala brottsligheten medan motsvarande siffra för hela Södra innerstaden ligger på det dubbla, närmare 17 procent. Med stor sannolikhet kan detta förklaras genom skillnader i fördelningen av kommersiell markanvändning mellan områdena. Med andra ord finns det troligen fler lämpliga stöldbrottsobjekt i Södra innerstaden genom köpcentrum, varuhus och butiker i jämförelse med tillgången i Sofielund. Genom en enskild analys av stöldbrottskategorin bekräftas denna hypotes då det framgår hur omkring tre fjärdelar av samtliga brott inom kategorin stöld (inkl. snatteri) i Södra innerstaden rör stöld eller snatteri från butik eller varuhus (*brottskod: 0853*) samtidigt som motsvarande brott endast utgör omkring en tredjedel av stöldbrottskategorin i Sofielund. Genom att lyfta ur stöld och snatteri från butik eller varuhus från stöldbrottskategorin framgår således ett mer likartat mönster mellan de två områdena, nämligen omkring 5 procent stöldbrott i Sofielund och 4 procent i Södra innerstaden.

I övrigt skiljer sig strukturen på de undersökta brottskategorierna marginellt mellan de två områdena. Vad som dock bör noteras är att andelen anmälda narkotikabrott är omkring 6 procentenheter högre i Sofielund i jämförelse med stadsdelen i sin helhet.

3.2 Brottslighetens tidsmässiga fördelning

En viktig del vid kartläggningen av brottsligheten i Sofielund är att undersöka den anmälda brottsligheten utveckling över det undersökta tidsspannet samt dess tidsmässiga fördelning gällande såväl olika dagar i veckan som olika tider på dygnet. Genom en noggrann analys av den tidsmässiga fördelningen av brottsligheten går det att identifiera så kallade ”hot times” för olika typer av brott, vilka i förlängningen medför värdefull information vid planering av brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

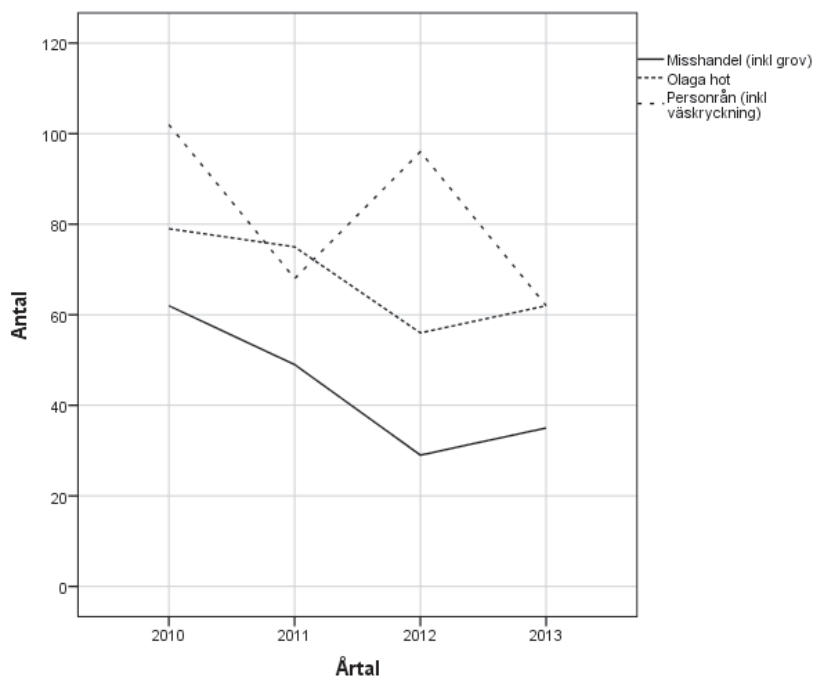
För att få en överskådlig bild av brottsligheten i Sofielund har de ovan presenterade brottskategorierna organiserats i tre undergrupper, i första hand på grund av praktiska och visuella skäl:¹⁸

- **Personbrott** – misshandel (inkl. grov), olaga hot och personrån (inkl. väskryckning)
- **Egendomsbrott** – inbrott (inkl. försök), stöld (inkl. snatteri) och tillgrepp av fortskaffningsmedel
- **Övriga brott** – skadegörelse (inkl. mordbrand), narkotikabrott och vapenbrott (inkl. knivlagen)

Personbrott. Misshandel, olaga hot och personrån utgör tillsammans närmare en fjärdedel av samtliga anmälda brott i det undersökta materialet mellan åren 2010 och 2013. Under dessa fyra år går det att identifiera ett mönster av en stabil nedgång i antalet anmälda hot- och misshandelsbrott i Sofielund (se figur 2). Antalet polisanmälda hot minskade från 79 anmälningar under 2010 till 62 anmälningar 2013, vilket är en procentuell minskning på närmare 22 procent. Denna nedåtgående trend återfinns även i Södra innerstaden som helhet, där den procentuella skillnaden mellan 2010 och 2013 är likartad, om än något högre, på närmare 30 procent. En liknande trend återfinns även för antalet polisanmälda misshandelsbrott i både Sofielund och Södra innerstaden i sin helhet. I Sofielund har antalet

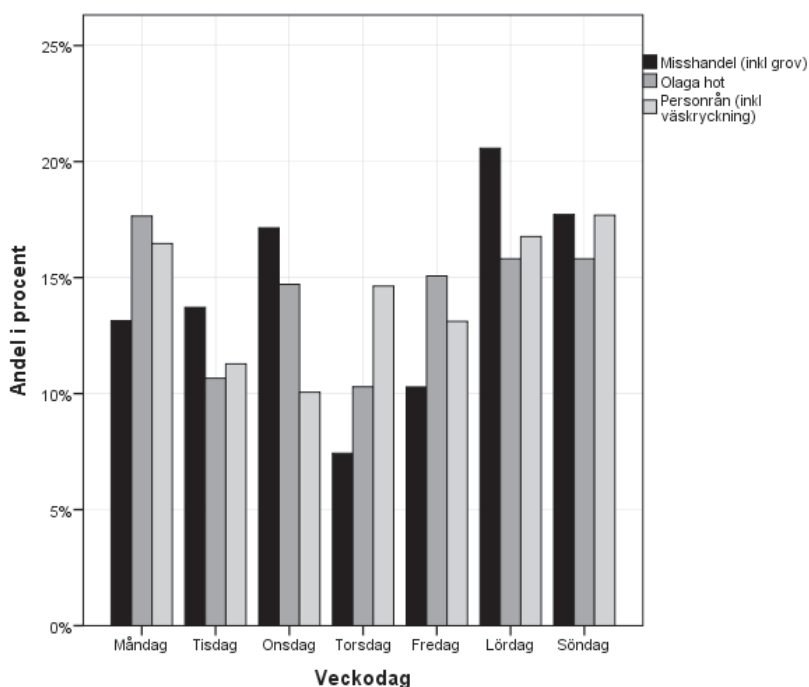
¹⁸ Olaga intrång samt butiksrån, taxirån och övrigt rån har exkluderats ur analysen på grund av för få antal anmälningar.

misshandelsbrott minskat från 62 anmälningar 2010 till 35 stycken under 2013, en procentuell nedgång på närmare 44 procent vilket i princip tangerar den övergripande nedåtgående trend som återfinns i Södra innerstaden på 43 procent.

Figur 2. Utvecklingen av antalet anmälda personbrott mellan åren 2010 och 2013.

Även antalet personrån har minskat från 2010 till 2013, dock inte med samma stabilitet som hot- och misshandelsbrotten. Som illustreras i figur 2 minskade personrånerna markant i området mellan 2010 och 2011 för att under 2012 stiga till en nivå kring den ursprungliga och under 2013 återigen minska till den för tidsintervallet noterade lägstanivå. En jämförelse av 2010 och 2013 visar dock att andelen personrån har minskat i området med närmare 40 procent, vilket är en påfallande minskning i jämförelse med Södra innerstaden i sin helhet där andelen personrån har en marginell minskning på omkring 6 procent under samma period.

Figur 3. Fördelningen av andelen personbrott per veckodag.

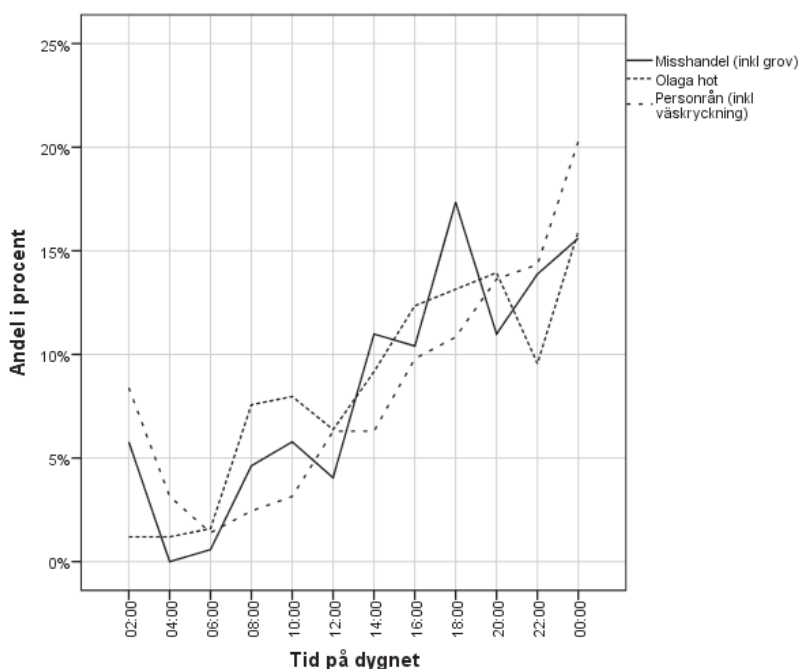
En jämförelse av anmälda personbrott och olika veckodagar visar att misshandelsbrotten tenderar att vara koncentrerade till främst lördags- och söndagsdygnen. Närmare 40 procent av samtliga anmälda misshandelsbrott faller inom dessa två dygn, men att en så pass stor del av våldet utspelar sig under just lördag och söndag är dock föga förvånande då misshandelsbrott i offentlig miljö med största sannolikhet är kopplat till alkohol och nöjeslivet. Vad som dock bör noteras är att torsdagsdygnet förefaller vara det minst utsatta dygnet samtidigt som det finns en mindre topp av anmälda misshandelsbrott mitt i veckan under onsdagsdygnet. Sammanfattningsvis går det att konstatera att 55 procent av samtliga misshandelsbrott utomhus i Sofielund sker under onsdags-, lördags- och söndagsdygnen.

Olaga hot förefaller ligga på en förhållandevis jämn nivå från fredag till och med söndag, med en topp under måndagsdygnet och lägre rapporterade nivåer under tisdags- och torsdagsdygnen. I likhet med misshandelsbrotten finns det även här en viss topp i mitten av veckan, även om skillnaderna är förhållandevis små.

Gällande personrån sker de företrädesvis mellan lördag till och med måndag. Hälften av samtliga personrån i Sofielund sker under dessa dygn, samtidigt som det är något färre rapporterade händelser under tisdags- och onsdagsdygnet.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att skillnaderna mellan personbrottens fördelning mellan olika veckodagar är förhållandevis små och bör därmed tolkas med viss varsamhet. Det går dock att se tendenser till att samtliga personbrott är koncentrerade till helgen, misshandelsbrott tenderar utöver detta även att ske i något högre utsträckning mitt i veckan samtidigt som hot och personrån något mer frekvent under måndagsdygnet.

I figur 4 framgår vilken tid på dygnet ett specifikt brott har som starttid, det vill säga när det enligt anmälan har ägt rum. Det bör noteras att tiderna är kategoriserade i tvåtimmarsintervall där exempelvis 12:00 representerar samtliga brott som har starttider mellan 12:00 och 13:59, och så vidare (för en genomgång av respektive personbrott timme för timme, se Bilaga 1, tabell 24).

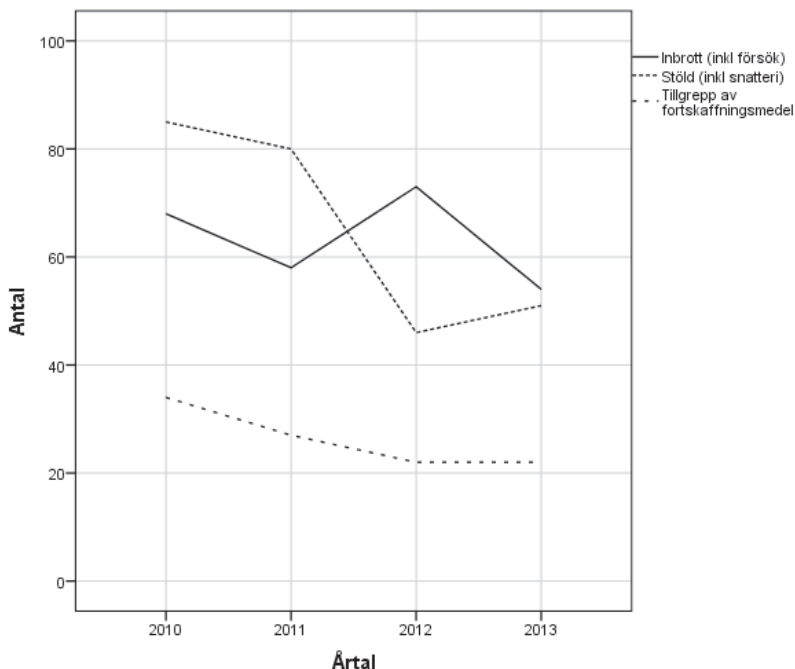
Figur 4. Andelen anmälda personbrott i relation till tid på dygnet.

Vad som kan utläsas ur den tidsmässiga analysen är hur merparten av samtliga personbrott huvudsakligen är koncentrerade till kvälls- och nattetid. Analyser av respektive personbrott visar att andelen misshandelsbrott tenderar att nå en topp mellan klockan sex och åtta på kvällen samt mellan klockan tolv och två på natten. En tredjedel av samtliga anmälda misshandelsbrott i Sofielund begås inom detta fyratimmarsintervall. Även personrånen i Sofielund är koncentrerade till kvälls- och nattetid. Närmare hälften av samtliga anmälda personrån i området har begåtts mellan klockan sex på kvällen fram till klockan två på natten. I likhet med övriga personbrott är även olaga hot vanligast förekommande kvälls- och nattetid, nämligen från klockan sex på kvällen till klockan två på natten då mer än hälften av samtliga olaga hot anmälts. Vad som skiljer denna brottskategori från de andra två är att andelen olaga hot generellt sett är något lägre under kvällen samtidigt som det är en något större andel anmälda hotbrott under förmiddagen.

Det bör återigen poängteras att viss försiktighet bör vidtas vid en tolkning av den tidsmässiga fördelningen av brottsligheten då det föreligger en överrepresentation av brott med starttiden 00:00. Då det i anmälan saknas information kring brottets starttid har den i vissa fall kodats som 00:00 varav en enskild tolkning av denna tidpunkt bör göras varsamt.

Egendomsbrott. Inbrott (inkl. försök), stöld (inkl. snatteri) och tillgrepp av fortskaffningsmedel utgör knappt 20 procent av den totala brottsligheten i det undersökta materialet mellan 2010 och 2013 (se tabell 4). Inbrott och stöld utgör den större delen av de anmälda egendomsbrotten medan tillgrepp av fortskaffningsmedel är något ovanligare.

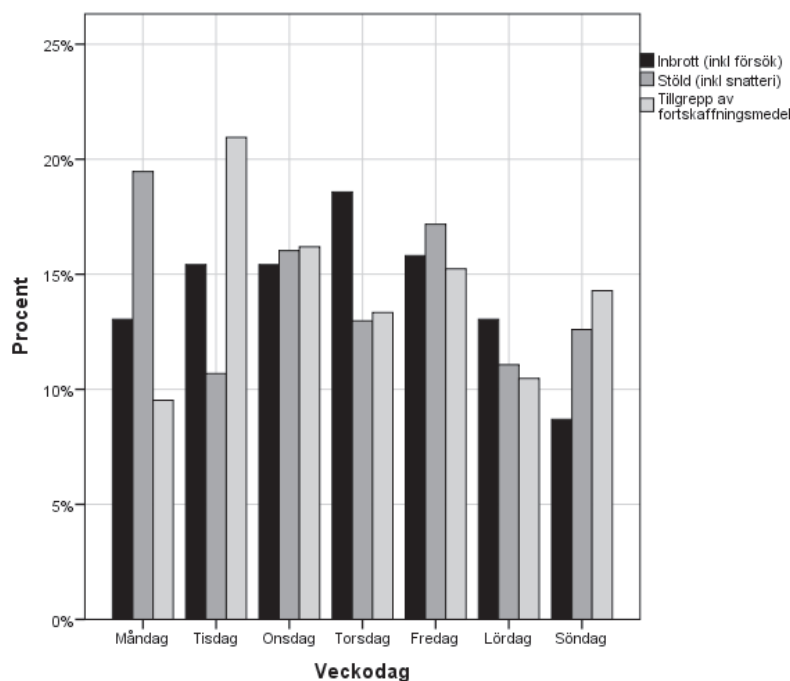
En närmare titt på utvecklingen av anmälda egendomsbrott över tid visar att inbrotten i Sofielund har en något inkonsekvent utvecklingstrend (figur 5). Även om antalet inbrott minskat från 68 anmälningar 2010 till 54 anmälda inbrott 2013, en procentuell minskning på omkring 20 procent, anmälades det under 2012 för perioden flest inbrott. Med andra ord går det inte att utläsa en stabil nedåtgående trend över anmälda inbrott i Sofielund trots att det noterade antalet anmälda inbrott nådde sin för tidsperioden noterade lägstanivå under 2013. Ett likartat mönster kan även utläsas i Södra innerstaden som helhet.

Figur 5. Utvecklingen av antalet anmälda egendomsbrott mellan åren 2010 och 2013.

Till skillnad från det något instabila mönstret för inbrott visar stöldbrotten i Sofielund på en tydligare nedåtgående utveckling. Även om antalet anmälda stöldbrott låg relativt stabilt på strax över 80 anmälda brott per år mellan 2010 och 2011 skedde en drastisk minskning mellan 2011 och 2012 då antalet anmälda stöldbrott nästintill halverades. Mellan 2012 och 2013 låg sedermera antalet anmälda stöldbrott på en förhållandevis konstant nivå, och en jämförelse av antalet anmälningar 2010 och 2013 visar att andelen stöldbrott i Sofielund har minskat med 40 procent. Även om en liknande trend med ett minskat antal stöldbrott kan utläsas för hela Södra innerstaden mellan 2010 och 2013 är minskningen på omkring 15 procent förhållandevis liten i jämförelse med motsvarande siffra i Sofielund. Antalet anmälda tillgrepp av fortskaffningsmedel har minskat i relativt konstant takt i Sofielundsområdena från 2010 fram till och med 2013. Trots relativt få anmälda tillgrepp av fortskaffningsmedel i

Sofielund på 34 anmälningar 2010 och 22 anmälningar 2013 innebär detta likväl en procentuell minskning på närmare 35 procent. En nedåtgående trend av anmälda tillgrepp av fortskaffningsmedel går delvis att utläsa i Södra innerstaden som helhet men även ur ett nationellt perspektiv (Brå, 2013a).

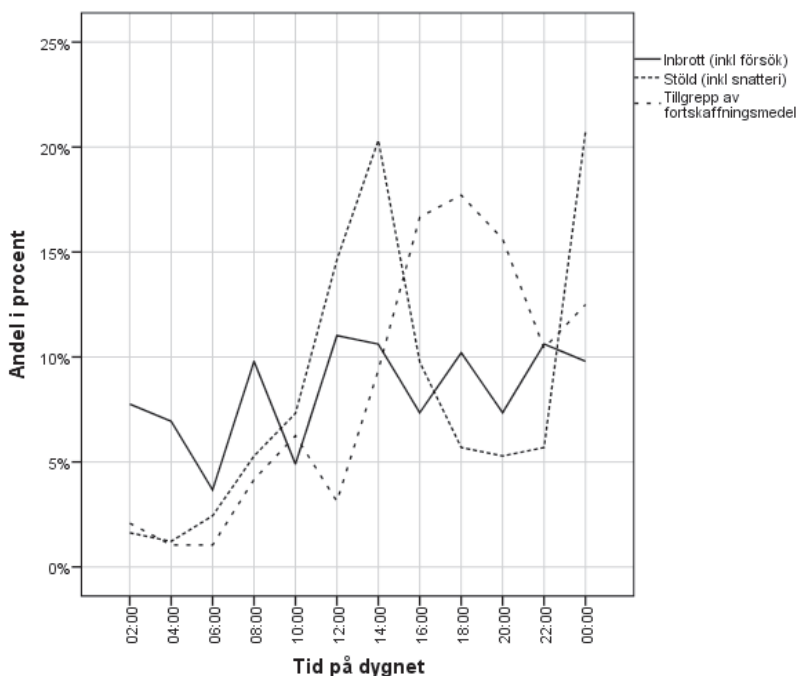
Figur 6. Fördelningen av andelen egendomsbrott per veckodag.

En analys av anmälda egendomsbrott i förhållande till veckodagar visar på ett något annorlunda mönster i jämförelse med anmälda personbrott i Sofielund. Samtidigt som misshandel, rån och hot främst är koncentrerat under helgen framgår ur materialet att egendomsbrotten snarare begås under vardagar. De anmälda inbrotten i Sofielund ligger på en konstant nivå mellan 39 och 40 anmälningar under tisdags-, onsdags- och fredagsdygnen med en topp under torsdagsdygnet på strax under 50 anmälningar.

En liknande trend går även att identifiera gällande stöldbrotten i Sofielund, där något färre brott begås under helgen. Samtidigt bör det

noteras att måndagsdygnet är den mest stöldbrottsdrabbade dagen i veckan då närmare 20 procent av samtliga anmälda stöldbrott begåtts, vilket motsvara omkring samma andel som tisdags- och lördagsdygnet tillsammans.

Antalet tillgrepp av fortskaffningsmedel under den undersökta perioden är relativt jämnt fördelade över veckan med omkring 10 till 20 anmälda brott per dag, där den största andelen dock begåtts under tisdagsdygnet och den lägsta under måndagsdygnet.

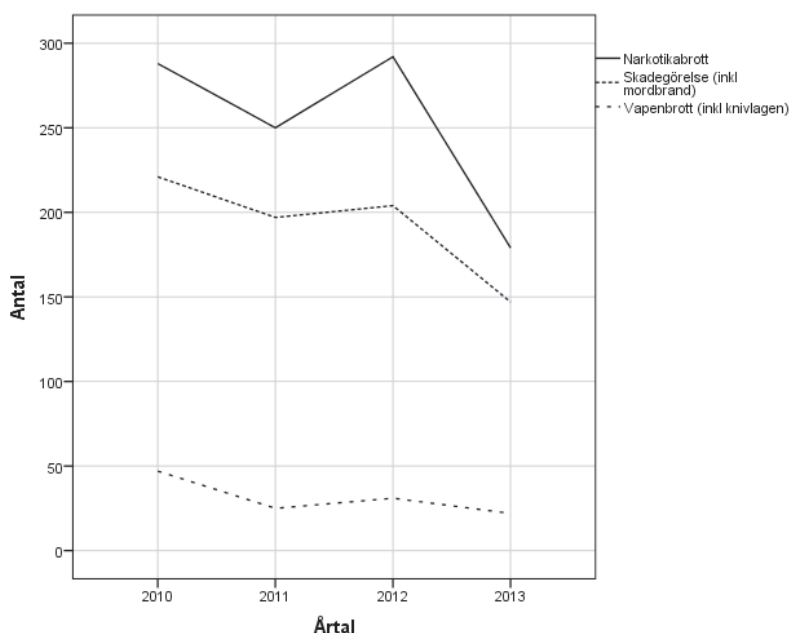
Figur 7. Andelen anmälda egendomsbrott i relation till tid på dygnet.

I figur 7 ovan redovisas andelen egendomsbrott efter en indelning av dygnet i tvåtimmarsintervall (för en genomgång av respektive egendomsbrott timme för timme, se Bilaga 1, tabell 25). Ur figuren går det inte att utläsa något tydligt mönster över inbrottens tidsmässiga fördelning under dygnet. Snarare än att vara koncentrerat till vissa tidpunkter förfaller inbrotten i Sofielund istället vara relativt jämnt fördelat med omkring 5 till 10 procent av samtliga anmälda inbrott

under respektive tvåtimmarsintervall. Detta mönster är konsekvent med det över anmälda inbrott i hela Södra innerstaden. Stöldbrotten å andra sidan visar på ett tydligare mönster med en ökning av antalet anmälningar från klockan tolv på dagen, med en distinkt topp från klockan två fram till klockan fyra på eftermiddagen, för att återgå till en lägre nivå under eftermiddagen och kvällen. Denna tydliga topp i andelen stöldbrott vid lunchtid kan i viss mån sannolikt förklaras utifrån ungdomars rörelsemönster. Snatteri är ett typiskt ungdomsbrott och enligt undersökningar bland elever i årskurs nio framgår hur det är vanligt att ungdomar vid minst något tillfälle begår någon typ av stöldbrott (Brå, 2013c), vilket även bekräftas genom att drygt 20 procent av de personer som lagförts för snatteri eller stöld under 2013 var inom åldersspannet 15 till 20 år (Brå, 2013d:29). Det är med andra ord inte omöjligt att denna topp i stöldbrottskurvan runt lunchtid kan kopplas samman med lunchraster, håltimmar eller skoldagens slut. Tidsintervallet med högst andel anmälda stöldbrott är mellan midnatt fram till klockan två på natten. Detta bör dock tolkas med viss försiktighet, då det snarare speglar en brist i materialet än den faktiska bilden, eftersom antalet stöldbrott med ovisst starttid sannolikt är många och således kodats som 00:00. Gällande tillgrepp av fortskaffningsmedel framgår ur figuren hur merparten av de anmälda brotten är koncentrerade till eftermiddag och kväll, nämligen mellan klockan tre på eftermiddagen fram till klockan elva på kvällen som närmare två tredjedelar av de anmälda tillgreppen av fortskaffningsmedel har som starttid.

Övriga brott. De brott som i föreliggande studie faller inom kategorin ”övriga brott” är narkotikabrott (eget bruk, innehav och överlåtelse), skadegörelse (inkl. mordbrand)¹⁹ samt vapenbrott (inkl. brott mot knivlagen). Narkotika- och skadegörelsebrotten utgör tillsammans över hälften av de anmälda brotten för Sofielund, 30 respektive 23 procent samtidigt som vapenbrott utgör en väsentligt mindre andel på knappt 4 procent (se tabell 4).

19 Även om skadegörelse kategoriseringsmässigt bör falla under egendomsbrott har den placerats under rubriken övriga brott på grund av praktiska och visuella skäl.

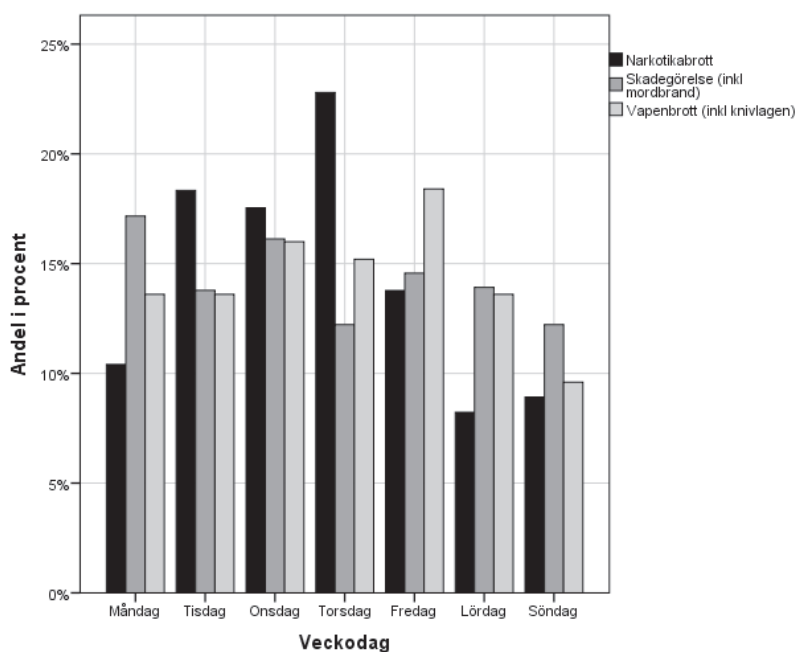
Figur 8. Utvecklingen av antalet anmälda övriga brott mellan åren 2010 och 2013.

Utvecklingen av narkotikabrotten över det undersökta tidsspannet i Sofielundsområdena (se figur 8) visar på en anmärkningsvärd minskning från 288 anmälda brott 2010 till 179 anmälningar 2013. Detta representerar en nedgång med drygt 60 procent. Motsvarande minskning av narkotikabrott går inte att urskilja i Södra innerstaden som helhet, även om andelen anmälda narkotikabrott minskat med omkring 10 procent mellan 2010 och 2013. Det bör dock poängteras som nämnts i tidigare kapitel att narkotikabrott är ett så kallat spaningsbrott vilket innebär att antalet anmälningar i hög grad är beroende av de resurser som avsätts för att beivra denna brottstyp (Brå, 2013a). Mer resurser innebär sannolikt även ett högre antal anmälda brott, och vice versa. Storskaliga polisiära insatser mot organiserad brottslighet i Malmö under 2012 (t.ex. Operation Alfred) kan sannolikt i viss mån förklara den för tiden registrerade högstanivån under just detta år.

Skadegörelsebrotten i Sofielund har legat på en relativt stabil nivå från 2010 till 2012, varefter en tydlig nedgång i antalet anmälningar

inträffade under 2013. Nedgången i antalet anmälda skadegörelsebrott från 221 anmälningar 2010 till 147 år 2013 motsvarar en minskning på 33 procent. Detta resultat är konsekvent med ett nedåtgående mönster för Södra innerstaden där andelen skadegörelsebrott minskat med omkring 27 procent under samma period.

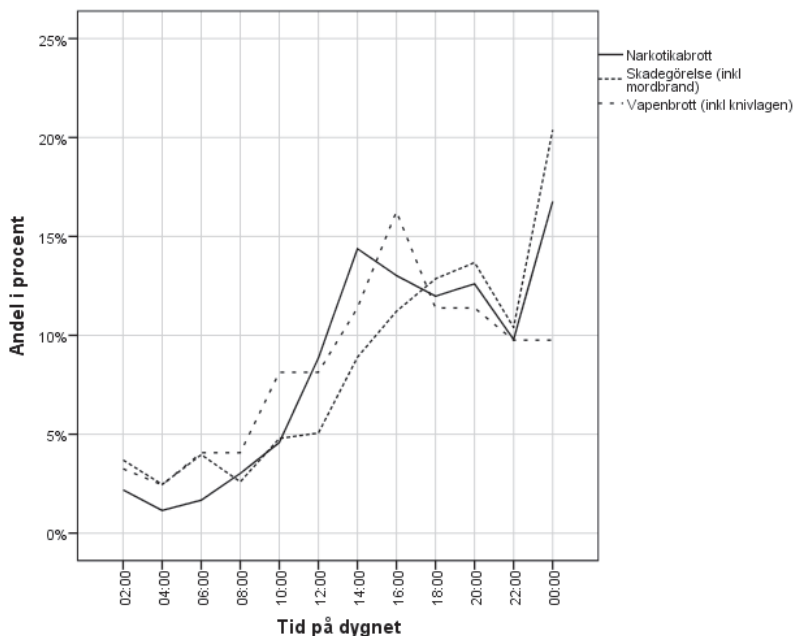
I figuren ovan framgår även en nedåtgående trend i antalet vapenbrott i området. Mellan 2010 och 2011 minskade antalet anmälda vapenbrott från 47 anmälningar till 25 vilket är i det närmsta en halvering av antalet vapenbrott. Sedan 2011 har antalet anmälda vapenbrott i Sofielund legat på en relativt stabil nivå. I Södra innerstaden som helhet finns ett liknande mönster, även om den procentuella minskningen mellan 2010 och 2013 istället ligger på omkring 23 procent. I likhet med narkotikabrotten är det sannolikt att även antalet anmälda vapenbrott är beroende av polisiära insatser i området vilket i viss mån kan förklara utvecklingen över tid.

Figur 9. Fördelningen av andelen övriga brott per veckodag.

En analys av narkotikabrottens fördelning över veckans dagar visar att de i störst mån sker mellan tisdag och torsdag då de anmälda narkotikabrotten även når sin topp (se figur 9). Närmare 60 procent av de anmälda narkotikabrotten i Sofielund har begåtts under dessa tre dygn. Samtidigt visar grafen hur en förhållandevis liten andel narkotikabrott har rapporterats under lördags- och söndagsdygnen. Tillsammans utgör alltså andelen anmälda narkotikabrott under dessa två dygn samma som för onsdagsdygnet i sig.

Det förefaller inte finnas någon tydlig trend i fördelningen av antalet skadegörelsebrott under veckans gång. Även om en mindre topp av anmälningar återfinns under måndags- och onsdagsdygnet med mellan 16 och 17 procent av det totala antalet anmälningar skulle en jämn procentuell fördelning av antalet brott per veckodag ligga på 14 procent. Med andra ord är det förhållandevis små skillnader vilket gör att det inte går att utläsa några övergripande mönsterskillnader gällande skadegörelsebrotten i området. Denna slutsats går även att dra gällande fördelningen av vapenbrott i området. Även om en viss koncentration av anmälningar går att urskilja under onsdags- till och med fredagsdygnen är skillnaderna även här relativt små.

Figur 10. Andelen anmälda övriga brott i relation till tid på dygnet.

Figur 10 visar fördelningen av kategorin övriga brott i relation till tid på dygnet i tvåtimmarsintervall (för fullständig fördelning av respektive brott timme för timme se Bilaga 1, tabell 26). Gällande narkotikabrott framgår hur merparten av anmälningarna har skett efter lunch, med närmare en tredjedel mellan 13:00 och 18:59, fram till och med midnatt då den största andelen narkotikabrott (14,5 %) i området har anmälts. Detta mönster tyder med andra ord på att större delen av de anmälda narkotikabrotten har begåtts under eftermiddagen med en tydlig topp runt midnatt. Gällande anmälda skadegörelsebrott är det återigen relativt få anmälningar under morgonen och förmiddagen men med en stadig uppgång från klockan 14 fram till och med 21. Detta kan troligen förklaras av att skadegörelsebrott i stor utsträckning är ett ungdomsbrott precis som stöld och snatteri (se Brå, 2013c; Brå, 2013d) då många ungdomar sannolikt är i rörelse exempelvis till och från skola, kompisar eller fritidsaktiviteter inom detta tidsintervall. I likhet med narkotikabrott har även störst andel skadegörelsebrott rapporterats vid midnatt (16,6 %) vilket sannolikt kan förklaras genom att en stor andel skadegörelsebrott inte upptäcks i direkt anslutning till när de sker vilket resulterar i en anmälan utan specifik tid för brottet och sedermera starttiden 00:00 vid kodning. Den sista kurvan i figuren ovan representerar vapenbrott som även den karakteriseras av en förhållandevis låg andel händelser under förmiddagen. Från lunch och framåt ökar antalet anmälningar med en utmärkande topp på eftermiddagen mellan 16:00 och 17:59 för att återgå till en något lägre och stabil nivå under kvällstimmarna.

3.3 Brottslighetens geografiska fördelning

Efter en analys av brottslighetens utveckling över tid och den tidsmässiga fördelningen i Sofielundsområdena är det även av vikt att genomföra en bokstavlig kartläggning av brottslighetens geografiska fördelning i området. Under de senaste decennierna har alltmer brottsekologisk forskning fokuserat vid så kallade "*hot spots*" (som på svenska även benämnts som "*mikroplatser*") vilka vanligtvis beskrivs som platser med en hög koncentration av brottslighet (se Brå, 2011). Amerikansk forskning har framhållit hur brottsligheten är relativt konstant på dessa platser över tid men även hur större delen av en stads brottslighet är starkt koncentrerad till ett fåtal mikroplatser (Weisburd m.fl., 2004). Vidare har amerikansk forskning även slagit fast hur problemorienterat polisarbete på dessa särskilt brottsutsatta

platser påvisat positiva effekter genom minskad brottslighet utan märkvärd överflyttningseffekt till direkt intilliggande områden (för en översikt se Braga, Papachristos & Hureau, 2014). Kunskap om brottslighetens geografiska fördelning är viktig för att det brottsförebyggandearbetet ska vara så effektivt som möjligt.

Genom ett digitalt geografisk informationssystem kan den anmälda brottsligheten i förekommande fall karteras och därefter analyseras. I likhet med föregående avsnitt fokuserar även detta avsnitt på tre huvudsakliga brottskategorier, nämligen personbrott, egendomsbrott och övriga brott. Efter övervägande från Polismyndigheten har dock geokodad data endast gjorts tillgängligt för de brott som inte uppfattats som integritetskränkande, nämligen brott som har begåtts i offentlig miljö. Detta innebär att den följande kartläggningen inte kommer innefatta olaga hot, stöld genom inbrott eller stöld utan inbrott (inkl. försök) i källare, vind eller bostad samt rån mot privatperson inomhus (för en fullständig genomgång av brottskoder med som geokodats, se Bilaga 1, tabell 23).

Med hjälp av ArcGIS 10 har den anmälda brottslighetens geografiska fördelning analyserats och koncentrationen av brott illustreras genom så kallade densitetskarter. Koncentrationen av brott har i föreliggande fall räknats ut genom ”*kernel density estimation*” som föreslagits vara lämpligt vid analyser och illustrationer av brottslighetens geografiska fördelning (Chainey & Ratcliffe, 2005:156) och en metod som även Brottsförebyggande rådet tillämpat sedan tidigare (Brå, 2011). Kartorna är relativt enkla att tolka med blotta ögat genom att en djupare färg illustrerar en högre densitet eller koncentration av brottsändelser över det undersökta tidsspännat.²⁰

I anslutning till varje densitetskarta återfinns även en tabell där identifierade hot spots redogörs för i siffror. Antalet brott per hot spot är alltså det totala antalet brott som har begåtts inom den sammanhängande färglagda figuren från gul (andra kvintilen) till mörkblå (femte kvintilen) om inget annat anges. Övriga gulmarkerade områden på

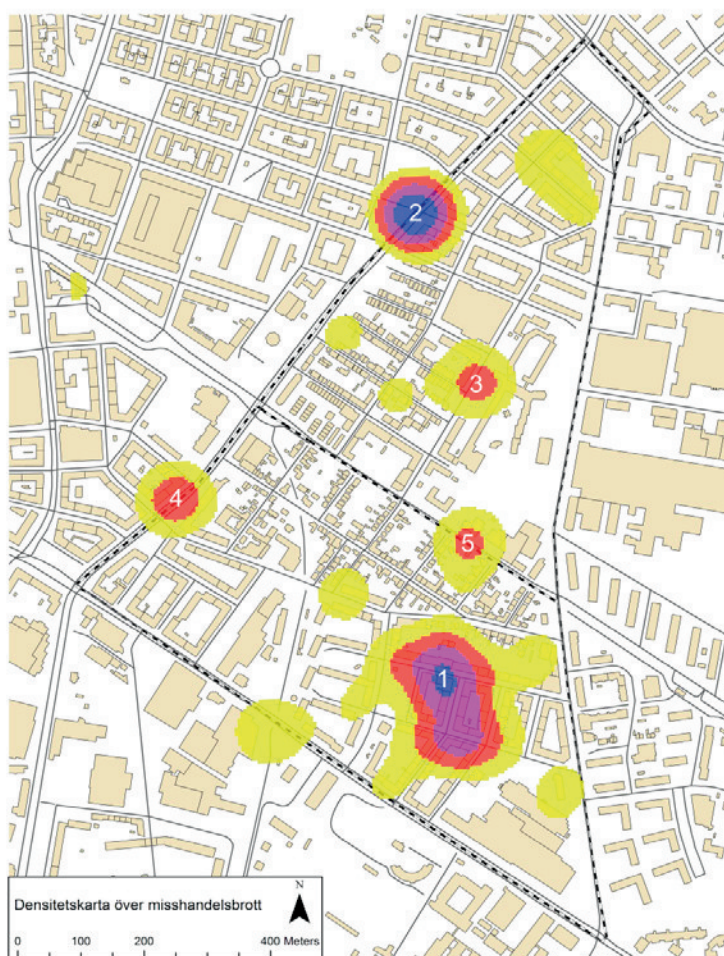
20 Kernel density (eller kärndensitet, *författarens översättning*) kan förklaras genom att varje punkt på kartan (i detta fall en brottsändelse) erhåller ett specifikt värde utifrån hur många andra punkter som ligger inom en angiven radie (*search radius*) från den ursprungliga punkten, varpå ett rutnät av specificerad storlek (*cell size*) läggs över kartan. Samtliga radievärden inom respektive ruta har därefter summeras och spridningen är indelat efter kvintiler, det vill säga fem lika stora intervall, där ett högre värde således indikerar en högre koncentration av brott motsvarande en djupare färg (värden inom den lägsta kvintilen har inte färglagts). Något förenklat kan sägas att ju fler punkter som ligger inom ett förutbestämt avstånd från varandra genererar en högre densitet vilket på kartan illustreras genom en djupare färg (Brå, 2011).

kartan redovisas i tabellen som ”övrig markering” samtidigt som övriga punkter redovisas som ”utanför markering”.

Personbrott. Som nämnts tidigare anmäldes mellan åren 2010 och 2013 175 misshandelsbrott i Sofielundsområdena. Som kan utläsas ur densitetskartan över anmälda misshandelsbrott (figur 11) går det att identifiera fem hot spots i Sofielundsområdena. Genom att ställa dessa hot spots i relation till antalet brott (se tabell 5) går det även att konstatera hur drygt hälften av samtliga anmälda misshandelsbrott under den undersökta tidsperioden begåtts inom dessa avgränsade områden.

Hot Spot 1 (HS1) och Hot Spot 2 (HS2) utgör tillsammans en yta som står för drygt 40 procent av de anmälda misshandelsbrotten i Sofielundsområdena. Störst fokus bör emellertid ligga vid HS1 där närmare en tredjedel av de anmälda misshandelsbrotten har begåtts. Detta är en relativt avgränsad yta i de östra delarna av Södra Sofielund omringat av Sevedsplan, Rasmusgatan, Sofiagatan, Köpmansgatan och Jespersgatan.

Den andra huvudsakliga platsen på kartan är HS2 som ligger i de västra delarna av Norra Sofielund, korsningen Nobelvägen (norr- och södergående riktning) och Ystadsgatan (öst- och västgående riktning). Att en förhållandevis stor andel misshandelsbrott anmäls just här kan sannolikt förklaras utifrån två punkter. För det första är det tänkbart att Ystadsgatan är en naturlig färdväg till och från Möllevångstorget i kartans nordvästligaste hörn. Möllevångstorget karakteriseras av ett utbrett helg- och nöjesliv med flertalet barer och restauranger med utskänkningstillstånd. Det är med andra ord sannolikt att en trafikerad passage till och från nöjeslivet med potentiellt berusade personer kan leda till fler friktioner och provokationer (se Brå, 2009a:6).

Figur 11. Densitetskarta över anmälda misshandelsbrott i offentlig miljö (N=175) i Norra respektive Södra Sofielund.

Tabell 5. Fördelning av misshandelsbrott inom respektive hot spot.

Hot spot	Antal	Procent
HS1	53	30,3
HS2	19	10,9
HS3	9	5,1
HS4	10	5,7
HS5	8	4,6
Övrig markering	38	21,7
Utanför markering	38	21,7
Totalt	175	100

Notera: HS1 = Hot spot 1, etc.

Den andra förklaringen till koncentrationen av anmälda misshandelsbrott i HS2 är av metodologisk art. Vid en polisanmälan samlas flertalet uppgifter som exempelvis brottshändelse, datum, tid och adress. I vissa fall kan dock denna information vara bristfällig vilket i sin tur även medför problem vid kodning, i föreliggande fall gällande geokodning. Om adressen vid tiden för anmälan inte kan specificeras kan det resultera i inadekvat information för kodning av brottets geografiska position. Med andra ord riskerar anmälningar där endast gatunamnet registrerats, det vill säga utan specifikt husnummer, kodalas som en plats i mitten av gatans sträckning. Det är med förbehåll gällande denna problematik som HS2 bör tolkas med viss varsamhet.

HS3, HS4 och HS5 utgör tillsammans en yta där omkring 15 procent av de anmälda misshandelsbrotten begåtts under det undersökta tidsspannet. Sannolikt bör även dessa tre platser tolkas med en viss varsamhet då samma geokodningsproblematik förefaller inverka på antalet anmälningar inom just dessa tre områden som ligger längs med relativt långa vägsträckor (Rolfsgatan, Nobelvägen och Lönngatan).

Den andra brottskategorin att titta närmare på är personrån inklusive väskryckning. I Sofielundsområdena har 328 anmälningar kommit till polisens kännedom mellan åren 2010 och 2013 varav drygt hälften begicks i offentlig miljö. Som tidigare poängterats kommer endast de brott som utförts i offentlig miljö att analyseras i detta avsnitt.

Figur 12. Densitetskarta över anmälda personrån ($N=178$) i Norra respektive Södra Sofielund.

Notera: Den rödstreckade linjen avgränsar den teoretiska indelningen av HS1 och HS5.

I enlighet med kartan över misshandelsbrott träder en likartad bild fram över personrån i Sofielundsområdena. Som framgår ur figur 12 har återigen fem hot spots identifierats varav tre (HS1, HS2 och HS4) på nästintill samma platser som för misshandelsbrott. Även här återfinns alltså en tydlig koncentration av brottshändelser i Södra Sofielunds östra område, inom samma avgränsade vägnät som för misshandelsbrott, där knappt en femtedel av samtliga anmälda

personrån i offentlig miljö inträffat (se tabell 6). Återigen uppträder även en koncentration av brottshändelser i korsningen Nobelvägen och Ystadsgatan (HS2) samt längs med Nobelvägens södra delar (HS4). Ännu en gång är det möjligt att HS2 kan representera en flitigt använd passage till stadens centrum och nöjesliv vilket potentiellt bidrar till fler lämpliga brottsobjekt på just denna plats. Å andra hand talar det möjligtvis även för att flera brottshändelser kodats på just dessa platser i brist på adekvat geografisk information.

Tabell 6. Fördelning av personrån inom respektive hot spot.

Hot spot	Antal	Procent
HS1	34	19,1
HS2	13	7,3
HS3	20	11,2
HS4	9	5,1
HS5	42	23,6
Övrig markering	18	10,1
Utanför markering	42	23,6
Totalt	178	100

Notera: HS1 = Hot spot 1, etc.

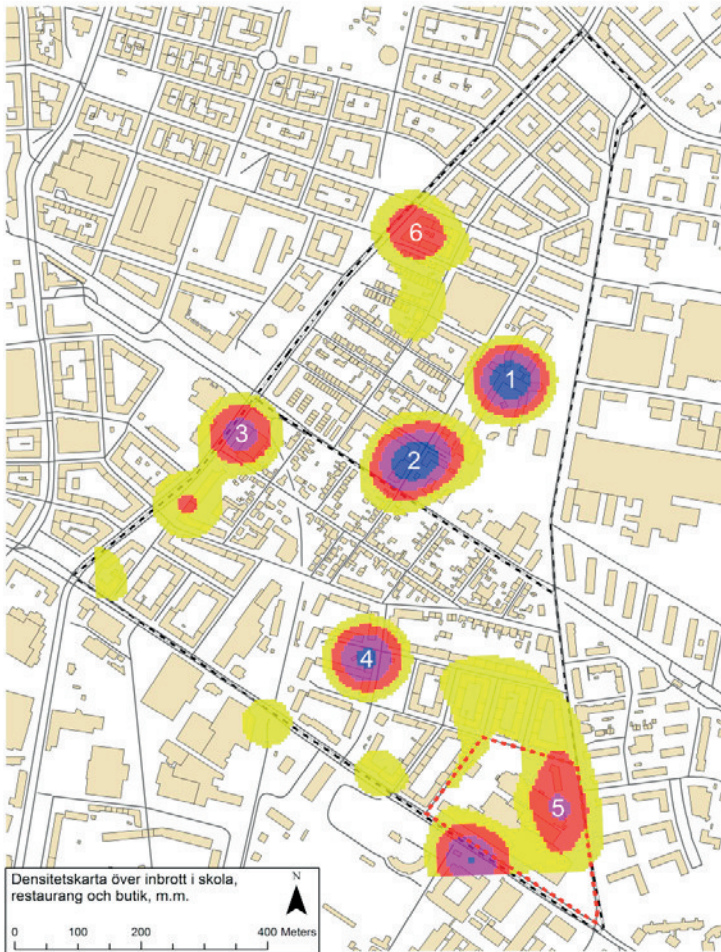
I jämförelse med misshandelsbrotten ligger HS3 kvar på ungefär samma plats, om än något längre västerut. Den nuvarande positionen för HS3 ringar in de centrala delarna av Norra Sofielund i nära anslutning till Sofielundsskolan samt en intilliggande lekplats i området och står för drygt 11 procent av de anmälda personrånen. En fjärdedel av personrånen i HS3 representeras dock av en enskild händelse då lagrummet överträdades fem gånger vid samma tidpunkt.

Ett annat intressant mönster vid kartläggningen av personrånen i Sofielundsområdena utgörs av HS5. Den markerade etappen följer cykelbanan Heleneholmsstigen som sträcker sig genom Södra Sofielund från Ystadvägen i söder till en cykeltunnel under Nobelvägen i norr. Eftersom cykelbanan saknar husnummer hade samtliga personrån geokodats till två platser längs med cykelvägen och utgjorde därmed två platser med hög koncentration av personrån. Sannolikheten att de 28 personrånen längs med cykelbanan hade

begåtts på exakt dessa två platser är låg varav de fördelades med ett jämnt intervall (18,2 meter) längs med cykelbanans sträckning (510 meter) vilket sannolikt även speglar den faktiska fördelningen i högre utsträckning.²¹ Oavsett hur fördelningen illustreras framgår ur materialet hur närmare en fjärdedel av samtliga anmälda personrån och väskryckningar i Sofielundsområdena har begåtts inom HS5, med andra ord längs med cykelbanan.

Egendomsbrott. Under det studerade tidsintervallet har 262 stöldbrott (inkl. snatteri) anmälts i Sofielundsområdena och 253 inbrott (inkl. försök). Då varken stöld utan inbrott eller genom inbrott samt försök till de båda mot bostad, källare eller vind har geokodats eftersom dessa brott av polisen bedömts som integritetskränkande kommer följande geografiska analys dock endast belysa stöld samt inbrott mot skola, restaurang och butik m.m. (*brottskoder*: 0811, 0816, 0818, 0846, 0853). Detta motsvarar istället för de ursprungliga siffrorna 141 stöldbrott och 72 inbrott.

21 En ursprunglig densitetskarta över personränen längs med Heleneholmsstigen återfinns i Bilaga 1, Figur 20.

Figur 13. Densitetskarta över anmälda inbrott mot skola, restaurang och butik m.m. ($N=72$) i Norra respektive Södra Sofielund.

Notera: Röd streckad markering inringar den så kallade Bryggeritomten.

Tabell 7. Fördelning av inbrott mot skola, restaurang och butik m.m. inom respektive hot spot.

Hot spot	Antal	Procent
HS1	7	9,7
HS2	10	13,9
HS3	8	11,1
HS4	6	8,3
HS5	22	30,6
HS6	7	9,7
Övrig markering	6	8,3
Utanför markering	6	8,3
Totalt	72	100

Notera: HS1 = Hot spot 1, etc.

Som framgår ur figur 13 är inbrotten mot skola, restaurang och butik m.m. koncentrerat till ett par olika platser i Sofielundsområdena, vilka dock är föga överraskande. HS1 representerar i princip enbart händelser på Sofielundsskolan medan HS2 inbegriper såväl restauranger och butiker som grund- och förskolor. En knapp fjärdedel av de anmälda inbrotten mot skola, restaurang och butik i Sofielundsområdena har under det undersökta tidsspannet begåtts inom dessa två hot spots. HS3 representerar inbrott i företagsverksamheten längs med Nobelvägen medan HS4 representerar inbrott mot verksamheter på Sevedsplan. I den västra delen av Norra Sofielund återfinns HS6 som är en något svalare hot spot, men där flertalet restauranger och konditorier likväl utsatts för stöld genom inbrott.

HS5 täcker en relativt stor yta i de sydöstra delarna av Södra Sofielund, närmare bestämt runt om och i nära anslutning till den så kallade Bryggeritomten (se markering i figur 13). På Bryggeritomten finns såväl varuhus, butiker som föreningsverksamheter samlade på en och samma plats. Det förhållandevis stora utbudet av kommersiell aktivitet i området förklarar även i stor utsträckning varför två tredjedelar (66,6 %) av samtliga stöldbrott (inkl. snatteri) *utan* inbrott har begåtts på Bryggeritomten.²²

Ur materialet framgår hur 105 tillgrepp av fortskaffningsmedel (i föreliggande fall bil, motorcykel och moped) anmälts i Sofielundsområdena över det undersökta tidsintervallet. Den geografiska

²² En separat illustration för stöldbrott har inte inkluderats i denna rapport.

analysen visar att dessa tillgrepp dock är relativt spridda i området, vilket gör att en stor yta av området täcks. För att konkretisera och underlätta tolkningen av densitetskartan över anmälda tillgrepp av fortskaffningsmedel (figur 14) har till skillnad från tidigare inte enbart den första kvintilen exkluderats utan även den andra. Detta innebär dessutom att tabell 8 redovisar antalet brott inom respektive hot spot utifrån densitetskartan, alltså inom den sammanhängande färglagda figuren från röd (tredje kvintilen) till mörkblå (femte kvintilen).²³

Figur 14. Densitetskarta över anmälda tillgrepp av fortskaffningsmedel. (N=105) i Norra respektive Södra Sofielund.

Notera: Andra kvintilen (gul) har exkluderats.

23 Se Bilaga 1, Figur 21 för karta innehållandes andra kvintilen.

Tabell 8. Fördelning av tillgrepp av fortskaffningsmedel inom respektive hot spot.

Hot spot	Antal	Procent
HS1	31	29,5
HS2	13	12,4
HS3	4	3,8
HS4	20	19,0
HS5	7	6,7
Övrig markering	19	18,1
Utanför markering	11	10,5
Totalt	105	100

Notera: HS1 = Hot spot 1, etc.

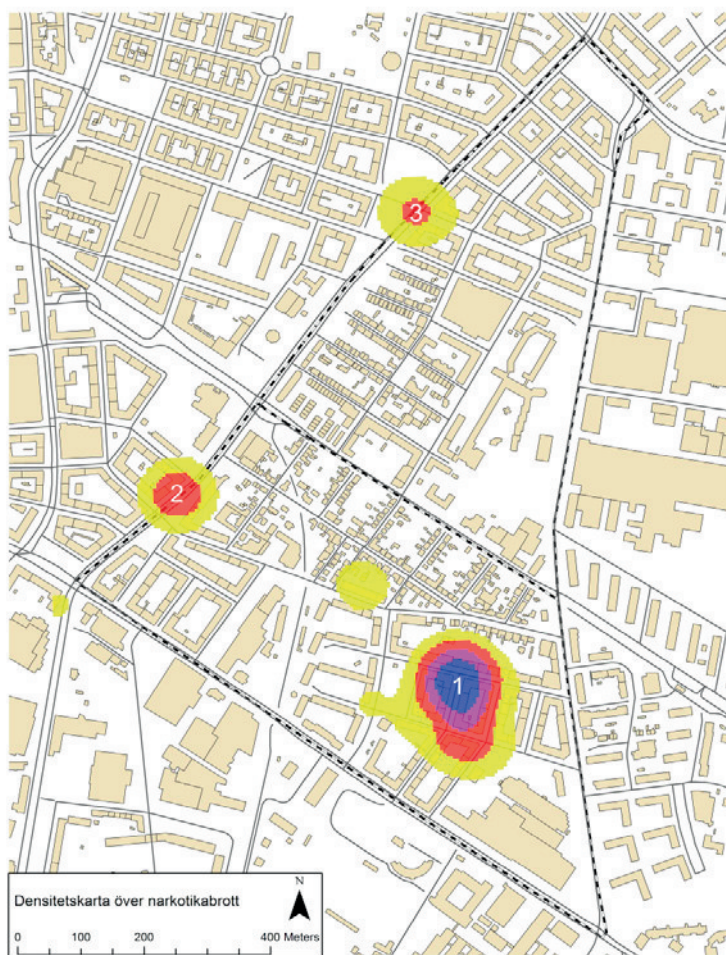
Ännu en gång återfinns en markant koncentration av anmälningar i Södra Sofielunds östra delar (HS1) men även i Norra Sofielunds centrala delar (HS4). Tillsammans har omkring hälften av samtliga anmälda tillgrepp av fortskaffningsmedel anmälts inom dessa två områden. Koncentrationen av anmälningar i HS3 representerar sannolikt anmälningar längs med Lönngatan som geokodats vid denna punkt samtidigt som HS2 i viss mån representerar tillgrepp längs med Nobelvägen. Dock bör det noteras att mönstret i HS2 även sträcker sig in i Södra Sofielunds västra ytterkant med tillhörande bostäder. I de nordligaste delarna av Norra Sofielund återfinns även en koncentration av tillgrepp vid HS5. Sammantaget går det att dra slutsatsen utifrån materialet hur drygt 70 procent av de anmälda tillgreppen begåtts inom de markerade områdena i figur 14. Denna slutsats är återigen med förbehåll till potentiella brister i polisens geokodning på grund av inadekvat geografisk information.

Det bör dock poängteras att brister i geokodning sannolikt är ett mindre problem för egendomsbrott i förhållande till exempelvis personbrott, då åtminstone stöld och inbrott oftast är kopplat till en fastighet med en given adress.

Övriga brott. Avslutningsvis kommer följande avsnitt behandla två brottstyper, nämligen narkotikabrott och skadegörelsebrott. Dessa två brottstyper är de mest frekvent anmälda brotten i Sofielundsområdena och utgör tillsammans drygt 50 procent av anmälningarna i materialet.²⁴

Strax över 1000 narkotikabrott har under det undersökta tidsintervallet anmälts i Sofielundsområdena. Av dessa utgörs omkring 10 procent av överlåtelse ($n=109$), omkring en tredjedel av innehav ($n=351$) och resterande dryga hälft av eget bruk ($n=549$) av narkotika. Detta innebär med andra ord att brott mot narkotikastrafflagen är ett relativt stort problem i området. Även om det inte framgår ur densitetskartan nedan (figur 15) är det dessutom en brottstyp som är frekvent förekommande i stora delar av Norra och Södra Sofielund, även om det på vissa platser endast skett vid enstaka eller ett fåtal tillfällen. Den sammantagna bilden över narkotikabrott i Sofielundsområdena påvisar återigen tre platser med hög koncentration av brott, vilka samtliga känns igen från tidigare analyser.

24 En densitetskarta över vapenbrott presenteras inte i detta avsnitt, dock är vapenbrotten koncentrerade till samma tre platser som för narkotikabrott.

Figur 15. Densitetskarta över anmälda narkotikabrott ($N=1009$) i Norra respektive Södra Sofielund.

Tabell 9. Fördelning av narkotikabrott inom respektive hot spot.

Hot spot	Antal	Procent
HS1	348	34,5
HS2	92	9,1
HS3	76	7,5
Övrig markering	82	8,1
Utanför markering	411	40,7
Totalt	1009	100

Notera: HS1 = Hot spot 1, etc.

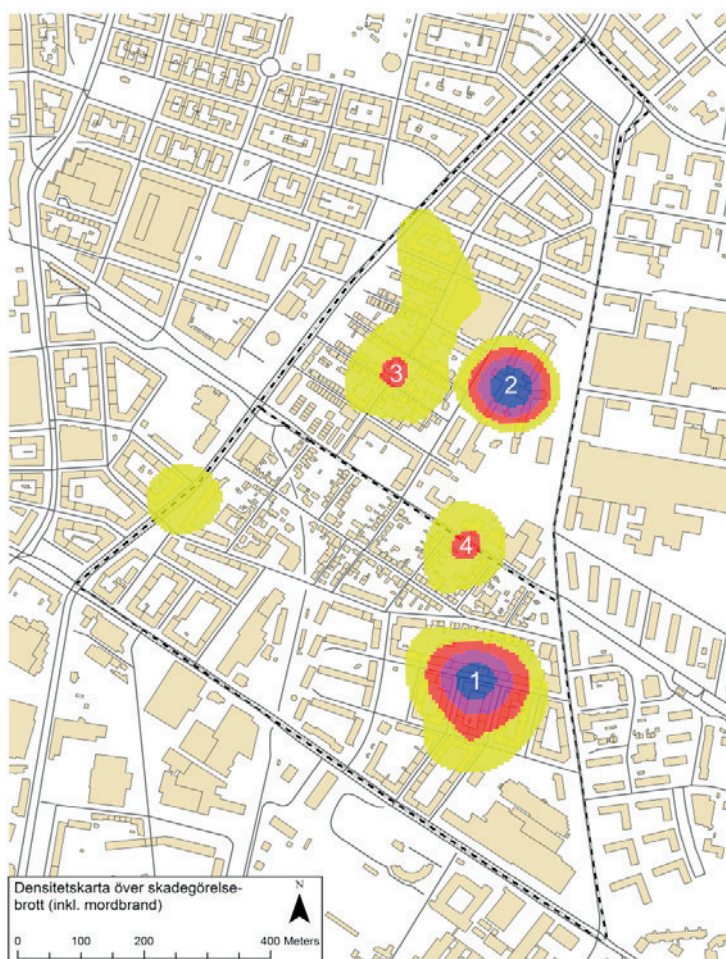
HS2 domineras av brott som har begåtts längs med Nobelvägen och HS3 av narkotikabrott längs med Ystadsgatan. En stor del av de anmälda narkotikabrotten i Sofielundsområdena, en dryg tredjedel, faller inom ramen av ett fåtal gator i de östra delarna av Södra Sofielund (HS1). Även enskilda geografiska analyser²⁵ av såväl eget bruk, innehav och överlåtelse av narkotika visar på en kraftig koncentration till dessa delar av Södra Sofielund. Vad som även bör noteras är den gulmarkerade platsen mellan HS1 och HS2. Även om det inte är en uppenbar koncentration av narkotikabrott finns dock tendenser till ett högre antal anmälningar här i jämförelse med andra delar av Sofielundsområdena. Merparten av anmälningarna saknar specifika adresser vilket kan innebära en oavsiktlig samlingspunkt till följd av geokodning, men det förefaller vara en tendens till koncentration av anmälningar längs med Bragegatan. Att omkring 40 procent av narkotikabrotten faller utanför någon markering på kartan tyder på att narkotikabrott förekommer i stora delar av Sofielund, även om det föreligger en koncentration inom de markerade områdena.

Den sista brottstypen som analyseras geografiskt i detta kapitel är skadegörelsebrott (inkl. mordbrand). Från 2010 till och med slutet av 2013 har 769 anmälningar om skadegörelse och mordbrand i Sofielundsområdena kommit till rättsväsendets kännedom, varav merparten utgörs av skadegörelse på fordon (*brottskod*: 1201), annan skadegörelse (ej klotter) (*brottskod*: 1203) eller skadegörelse mot stat, kommun, landsting, övrigt klotter (*brottskod*: 1209) på omkring 30 procent vardera. Skadegörelse genom brand (*brottskod*: 1202) och mordbrand (*brottskod*: 1301) förekommer i väsentligt

²⁵ Illustrationer av enskilda geografiska analyser för respektive narkotikabrott presenteras inte i denna rapport.

mindre utsträckning och utgör mellan 3 och 4 procent vardera i det undersökta materialet.

Likt narkotikabrott förefaller skadegörelse vara ett relativt stort problem i Sofielundsområdena. Att närmare 40 procent av skadegörelsebrotten faller utanför någon markering i figur 16 tyder på att i princip ingen plats i Sofielundsområdena är förskonade skadegörelse, även om det endast har skett vid enstaka tillfällen. Samtidigt visar dock den geografiska analysen störst koncentration av skadegörelsebrott i fyra hot spots.

Figur 16. Densitetskarta över anmälda skadegörelsebrott (inkl. mordbrand) (N=769) i Norra respektive Södra Sofielund.

Tabell 10. Fördelning av skadegörelsebrott (inkl. mordbrand) inom respektive hot spot.

Hot spot	Antal	Procent
HS1	160	20,8
HS2	87	11,3
HS3	112	14,6
HS4	49	6,4
Övrig markering	35	4,5
Utanför markering	326	42,4
Totalt	769	100

Notera: HS1 = Hot spot 1, etc.

Störst andel skadegörelsebrott återfinns återigen inom HS1 i Södra Sofielunds östra delar där en dryg femtedel av samtliga anmälda skadegörelsebrott begåtts. Tillsammans med området kring Sofielundsskolan (HS2) omfattar dessa två hot spots en yta inbegripande närmare en tredjedel av samtliga anmälda skadegörelsebrott i Sofielundsområdena. Bredvid Sofielundsskolan i Norra Sofielund återfinns HS3 som är en utbredd sträcka med en relativt koncentrerad grad av skadegörelsebrott. HS4 som återkommit vid flertalet densitetskartor är även en hot spot för skadegörelse. Tillskillnad från tidigare då denna plats gett intryck av att vara en samlingsplats för anmälningar längs med Lönngatan förefaller det nu istället vara en faktisk koncentration vid denna punkt då merparten av anmälningarna har en komplett adress. I direkt anslutning till denna plats finns områdets Folketshus med tillhörande aktiviteter, en mötesplats med tillhörande bibliotek samt en busshållplats. Dessutom ligger Sofielundsskolan och Sofielunds fritidsgård i nära anslutning. Koncentrationen av dessa mötesplatser och aktiviteter kan i viss mån även förklara koncentrationen av skadegörelsebrotten vid HS4 då denna utgör en plats med många personer (speciellt ungdomar) i rörelse.

3.4 Sammanfattning: Anmälda brott

Brottslighetens struktur

- Den anmälda brottsligheten utifrån de undersökta brottskategorierna i Sofielundsområdena skiljer sig inte markant från Södra innerstaden i sin helhet.

- Andelen anmälda narkotikabrott förefaller dock vara något högre, knappt sex procentenheter, i Sofielundsområdena än i Södra innerstaden som helhet.

Brottslighetens tidsmässiga fördelning

- Samtliga undersökta anmälda personbrott i Sofielundsområdena har minskat med omkring 20 till 40 procent från 2010 till 2013. Misshandel och olaga hot visar på en något mer stabil nedgång över det undersökta tidsspännat, samtidigt som personrån visar på en något mer inkonsekvent utveckling.
- Även de undersökta kategorierna av anmälda egendomsbrotten har minskat med mellan 20 och 40 procent i Sofielundsområdena mellan 2010 och 2013. Stöld och tillgrepp av motordrivet fortkaffningsmedel visar på en relativt stadigt nedåtgående trend samtidigt som inbrott noterade en för tidsperioden högstanivå 2012 och för tiden lägstanivå 2013.
- Andelen anmälda vapen- och skadegörelsebrott har minskat med omkring 20 till 30 procent under det undersökta tidsintervallet samtidigt som andelen narkotikabrott i det närmsta halverats under samma period. En förklaring till den markanta minskningen i antalet anmälda narkotikabrott mellan 2012 och 2013 kan i viss mån sannolikt förklaras utifrån polisiära insatser i området – en högre polisiär närvaro och fler tillslag tenderar öka antalet anmälningar och vice versa.
- De anmälda personbrotten är i huvudsak koncentrerade till helgkvällar och nätter, samtidigt som misshandel och olaga hot även har en topp under onsdagen och personrån under måndagen.
- De anmälda egendomsbrotten förefaller till skillnad från personbrotten vara koncentrerade till vardagseftermiddagar och tidig kväll. En stor andel stöldbrott har midnatt som starttid vilket snarare indikerar en okänd starttid framför en faktisk koncentration av brott vid denna tidpunkt.
- Narkotikabrott förefaller vara koncentrerade till tisdag-, onsdag- och torsdagsdygnet samtidigt som det inte går att utläsa något övergripande mönster för varken skadegörelse- eller vapenbrott i området.

Brottslighetens geografiska fördelning

- Misshandel och personrån är i huvudsak koncentrerade till två avgränsade områden i Sofielund. Omkring 40 procent av misshandelsbrotten och 25 procent av personrånen har begåtts inom ramen för de östra delarna av Södra Sofielund och i och runt korsningen Ystadgatan, Nobelvägen. Den största andelen anmälda personrån har dock begåtts längs med cykelvägen Heleneholmsstigen.
- Anmäld stöld genom inbrott mot skola, restaurang och butik med mera är bland annat koncentrerat till och runt Sofielundsskolan samt Bryggeritomten i sydöstra delarna av Södra Sofielund. Anmälda tillgrepp av motordrivet forskaffningsmedel är förhållandevis utspritt i Sofielundsområdena med bland annan en koncentration i Norra Sofielunds centrala delar och Södra Sofielunds östra delar.
- Narkotikabrott är förhållandevis vanligt förekommande i hela området men med en koncentration i de östra delarna av Södra Sofielund, korsningen Ystadgatan och Nobelvägen samt längs med Nobelvägen.
- Även skadegörelsebrotten är frekvent förekommande i stora delar av Sofielund. En koncentration återfinns dock i Sofielunds östra delar, i anslutning till Sofielundsskolan, längs med Lönngatan och i de centrala delarna av Norra Sofielund.

3.5 Avslutande kommentar

Mot bakgrund av analysen av anmäld brottslighet i Sofielundsområdena framgår att en knapp fjärdedel utgörs av personbrott (misshandel, personrån och olaga hot) vilket är en lika stor andel som utgörs av skadegörelsebrott i området. Omkring 18 procent utgörs av egendomsbrott (inbrott, stöld och tillgrepp av motordrivet forskaffningsmedel), och narkotikabrott utgör knappt 30 procent av de anmälda brotten vilket innebär att det är den enskilt största brottstypen i området. Gällande samtliga undersökta brottstyper framgår en tydlig minskning i antalet brott från första januari 2010 till sista december 2013, om än med varierande kontinuerlig nedgång. Det bör dock noteras att även om den anmälda brottsligheten förefaller minska skulle detta kunna bero på att det möjligt att det under 2014 kommer ytterligare anmälningar om brott som skett under

2013 vilket med viss risk medför en underrepresentation av brott under 2013 jämfört med tidigare år. Dessutom finns en potentiell förklaring i riktade polisiära resurser för området. Exempelvis kan högre polisiär närvaro och storsakliga insatser i området medföra att antalet anmälningar går upp och sedermera avtar när resurserna och insatserna avtar, inte minst i förhållande till spaningsbrott (som narkotikabrott).

Analysen av den tidsmässiga fördelningen av brottsligheten i området visar att det finns tendenser till att vissa brottstyper är koncentrerade till specifika tidpunkter på dygnet och vissa dagar i veckan. Tillika framgår även ur den geografiska analysen att det finns tydliga indikationer på att den anmälda brottsligheten är koncentrerad till ett fåtal avgränsade mikroplatser eller hot spots i Sofielundsområdena, varav ett par återkommer frekvent oberoende av brottstyp. Tillsammans utgör den tidsmässiga och geografiska informationen värdefull kunskap för det fortsatta brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i området. Trots detta bör det uppmärksammas att det råder viss ovisshet gällande polisens tidsmässiga kodning och geokodning som tidigare diskuterats, vilket även medför att resultaten i kapitlet i viss mån bör tolkas utifrån dessa förutsättningar.

4. BOENDENEKÄT 2012: KOLLEKTIV STYRKA, LOKAL PROBLEMNIVÅ OCH OTRYGGHET

I följande avsnitt görs en fördjupad analys av resultaten från Malmö områdesundersökning 2012 (MOMS) med särskilt fokus på upplevd otrygghet och oro för brott. Analysen av hur de boende i Sofielundsområdena upplever området är ett viktigt komplement till informationen från polisens anmälningsstatistik i arbetet med att kartlägga den lokala problembilden utifrån olika aktörers perspektiv. Inledningsvis redovisas fördelningen av kollektiv styrka och de faktorer som antas vara viktiga förutsättningar för att utveckla social sammanhållning och tillit samt upprätthålla en hög nivå av informell social kontroll i området. Vidare presenteras resultaten rörande upplevelsen av lokal problemnivå, både när det gäller enskilda problem och en mer övergripande problembild. Därefter följer de resultat som behandlar de olika dimensionerna av otrygghet och oro som undersökts, samt uppskattad risk att utsättas för brott och faktisk utsatthet. En kortare genomgång görs också av de frågor som rör i vilken utsträckning respondenterna känner förtroende för lokala myndigheter. Avslutningsvis görs en analys för att förstå hur dessa centrala begrepp hänger samman. Vissa jämförelser görs med övriga delar av det som tidigare utgjorde Södra innerstaden samt med Malmö i stort.

4.1 Kollektiv styrka, social sammanhållning och informell social kontroll

Som diskuterades i rapportens inledande kapitel är bostadsområdets nivå av kollektiv styrka något som ofta lyfts fram som centralt för att

förstå varför olika typer av problem så som brottslighet eller otrygghet varierar mellan olika områden. Som nämndes i tidigare kapitel antas kollektiv styrka vara en indikator på hur väl den informella sociala kontrollen fungerar i området, samt i vilken utsträckning det finns sammanhållning och gemensamma värderingar kring hur området ska fungera bland de boende (Sampson, Raudenbush & Earls, 1997; Sampson, 2012). För att uppnå detta är det en förutsättning att det bland de boende i området finns vilja och förmåga att engagera sig och agera i frågor som rör bostadsområdet. I bostadsområden där befolkningsomflyttningen är hög och där de boende inte trivs eller inte känner något engagemang för området är också förutsättningarna för att upprätthålla informell social kontroll och utveckla gemensamma värderingar sämre. Ytterligare en aspekt som kan påverka möjligheten att upprätthålla informell social kontroll är markanvändningen och rutinaktiviteter i området. I villaområden är det sannolikt lättare att hålla koll på vilka det är som rör sig i området, något som dock kan vara svårare i områden där det cirkulerar mycket folk. Att det rör sig mycket människor i ett område kan ha olika förklaringar, det kan finnas många arbetsplatser eller butiker i området, det kan också bero på att det är ett genomfartsområde. En hög omsättning av människor i ett område behöver i sig inte vara ett problem, och kan till och med upplevas som tryggt jämfört med öde gator. En hög koncentration av människor kan dock bli ett problem om det innebär att ingen känner ansvar för att kontrollera vad som händer i området, eller om skälet till att det rör sig mycket människor i området är att det där finns illegala aktiviteter.

För att skapa en bild av förutsättningarna för informell social kontroll och social sammanhållning och tillit ställdes ett antal frågor om hur länge respondenterna bott i området, hur de trivdes, deras engagemang och kontakter i området samt deras uppfattning om i vilken utsträckning det rörde sig människor respondenterna inte kände igen i området.

Bilden av Sofielundsområdena är komplex, fler än hälften av respondenterna har bott i sina lägenheter eller hus mer än fem år och nästan alla har bott i sin nuvarande bostad i mer än ett år (detta gäller för både Norra och Södra Sofielund) vilket skulle kunna tolkas som att det finns en viss stabilitet bland de boende i området. Omkring hälften av respondenterna tycker också att deras bostadsområde är

ett bra område att bo i.²⁶ Samtidigt är det en majoritet av respondenterna som svarat att om de skulle flytta så skulle de flytta till ett annat område.

Som nämnts tidigare är en viktig förutsättning för att upprätthålla informell social kontroll och utveckla sammanhållning och tillit mellan de boende i området att det finns ett engagemang och kontakter mellan de boende. Nästan 90 procent av respondenterna instämmer i påståendet att de bryr sig om vad som händer i deras bostadsområde. Samtidigt är det knappt hälften av respondenterna som instämmer i påståendet att de brukar prata med sina grannar om vad som händer i området, kring lokala problem och vad som skulle kunna förbättras. Mönstret är likande för både Norra och Södra Sofielund, det är dock något fler i Norra Sofielund som svarat att de inte brukar prata med sina grannar och det är något fler i Södra Sofielund som varken instämmer eller inte instämmer. Att vara aktiv i en organisation som arbetar med lokala frågor eller problem var ovanligt i både Norra och Södra Sofielund, knappt 20 procent svarade att de var engagerade i en sådan organisation.

Boendeenkäten innehöll även ett par frågor om vilka som rör sig i bostadsområdet. I både Norra och Södra Sofielund är det en majoritet av respondenterna (drygt 65 %) som instämmer i påståendet att de ofta ser människor de inte känner igen när de är ute i sitt bostadsområde. Omkring 40 procent i båda områdena instämmer i påståendet att de flesta de ser i bostadsområdet bor där. Genomgående för de här frågorna är dock att det finns en betydande grupp (ca en tredjedel) som varken instämmer eller inte instämmer i påståendena.

26 Här har svarsalternativen *instämmer helt* och *instämmer delvis* slagits samman till en kategori, samman sak har gjorts med svarsalternativen *instämmer inte* och *instämmer absolut inte*.

Tabell 11. Social sammanhållning och tillit i bostadsområdet.

	Norra Sofielund			Södra Sofielund		
	Instämmer	Varken eller	Instämmer inte	Instämmer	Varken eller	Instämmer inte
Boende kommer överens	47%	43%	10%	43%	48%	7%
Boende är hjälpsamma ¹	41%	45%	14%	41%	48%	12%
Det går att lita på de boende	26%	48%	26%	38%	41%	22%
Stark sammanhållning bland boende	14%	34%	52%	29%	38%	34%
Boende delar samma värderingar	22%	38%	41%	14%	50%	36%

Notera: Kategorin "instämmer" omfattar svaralternativen *instämmer helt* och *instämmer delvis* och kategorin "instämmer inte" är en sammanslagning av *instämmer inte* och *instämmer absolut inte*.

¹ SS missing = 1

För att få en bild av hur respondenterna uppfattade social sammanhållning och tillit i bostadsområdet presenterades fem påståenden som handlade om hur de boende i området kommer överens, om de hjälps åt, om de kan lita på varandra, om det finns en stark sammanhållning och om de delar samma värderingar (se tabell 11).

Resultaten visar att det i både Norra och Södra Sofielund finns en variation i hur respondenterna uppfattar sammanhållningen och tilliten i bostadsområdet i relation till de olika påståendena (se tabell 12). Knappt hälften av respondenterna i Norra Sofielund (47 %) och ännu något färre i Södra Sofielund (43 %) instämmer i påståendet om att de boende i området kommer bra överens, och drygt 40 procent i båda områdena instämde i påståendet att de boende i området är hjälpsamma mot varandra. I Södra Sofielund är det nästan lika många (38%) som instämmer i påståendet om att det går att lita på dem som bor i området, däremot är det i Norra Sofielund bara en dryg fjärdedel som instämmer. Även när det gäller påståendet om huruvida det finns en stark sammanhållning bland de boende i området är det färre i Norra än i Södra Sofielund som instämmer

(14 % jämfört med 29 %). Av respondenterna i Norra Sofielund var det drygt en femtedel som instämde i påståendet att de boende i området delar samma värderingar, i Södra Sofielund var det något färre (14 %). Det finns ingen tydlig trend i respondenternas inställning till de olika påståendena, förutom kanske att det genomgående är relativt många (33 % till 50 %) som svarat att de varken instämmer eller inte instämmer. Detta skulle kunna indikera att de anser att deras bostadsområde ligger någonstans i mitten i relation till de olika påståendena, men det skulle också kunna vara ett tecken på att de har svårt att ta ställning.

Tabell 12. Informell social kontroll – hur sannolik är det att de boende i området skulle ingripa om...

	Norra Sofielund			Södra Sofielund		
	Sannolikt	Varken eller	Osannolikt	Sannolikt	Varken eller	Osannolikt
Barn skolkade från skolan ¹	5%	36%	57%	14%	38%	43%
Barn klottrade på väggarna ²	41%	24%	33%	38%	38%	21%
Barn betedde sig respektlöst mot en vuxen ²	29%	33%	36%	43%	36%	19%
Det pågick ett slagsmål utanför bostaden ¹	57%	26%	14%	57%	26%	12%
Någon försökte göra inbrott i en bil ¹	55%	29%	14%	67%	21%	7%

Notera: Kategorin "sannolikt" omfattar svarsalternativen *mycket sannolikt* och *ganska sannolikt* och kategorin "osannolikt" är en sammanslagning av *ganska osannolikt* och *mycket osannolikt*.

¹ NS missing=1, SS missing=2, ² NS missing=1, SS missing=1.

Bostadsområdets nivå av informell social kontroll har i områdesundersökningen mätts genom att respondenterna fått ta ställning till hur sannolikt det är att det är att någon skulle ingripa i olika situationer, till exempel om några barn klottrade på väggarna i området.

Nivån av informell social kontroll varier kraftigt beroende på vilken situation som beskrivs. Både i Norra och Södra Sofielund är det endast ett fåtal av respondenterna som anser det vara sannolikt att någon av de boende i området skulle ingripa om en grupp barn

skolkade från skolan och hängde runt i området (5 % respektive 14 %). Omkring 40 procent av respondenterna i båda områdena svarade att det var sannolikt att någon av de boende skulle ingripa om några barn klottrade på väggarna. I Norra Sofielund är det knappt 30 procent av respondenterna som tror att någon skulle ingripa om ett barn betedde sig respektlöst mot en vuxen, motsvarande siffra är något högre (43 %) i Södra Sofielund. När det gäller sannolikheten att de boende i området skulle ingripa om det pågick ett slagsmål eller om någon försökte bryta sig in i en bil verkar den informella sociala kontrollen vara högre, en majoritet av respondenterna i både Norra och Södra Sofielund anser att det är sannolikt att de boende skulle ingripa i den här typen av situation. Det här indikerar att den informella sociala kontrollen i både Norra och Södra Sofielund är högre i relation till mer allvarliga kriminella företeelser men lägre i relation till vad som snarare kan klassificeras som normbrytande beteende bland barn och ungdomar.

För att få en övergripande bild av kollektiv styrka i Norra och Södra Sofielund har de tio påståenden som avser att mäta social sammanhållning och tillit respektive informell social kontroll slagits samman till ett index ($\alpha = .91$, Norra Sofielund $\alpha = .90$, Södra Sofielund $\alpha = .92$).²⁷ När dessa variabler slås samman får vi ett mått på kollektiv styrka som sträcker sig från 0 till 40. Ett högt värde på skalan indikerar en hög nivå av kollektiv styrka i området och vice versa. Det genomsnittliga värdet för kollektiv styrka i Sofielund ligger på 21,4 vilket alltså är strax över mitten av skalan. Nivån av kollektiv styrka är något lägre i Norra (20,4) än i Södra Sofielund (22,6), skillnaden är dock inte statistiskt signifikant ($p > 0.05$).

Nivån av kollektivstyrka är något lägre i Sofielundsområdena jämfört med resten av det område som tidigare utgjorde Södra innerstaden, skillnaden är dock inte signifikant. I jämförelse med hela Malmö ligger dock nivån av kollektiv styrka signifikant lägre i Sofielundsområdena jämfört med övriga Malmö, genomsnittet i Malmö är 25, jämfört med 21,4 i Sofielund ($p < 0.001$).

27 Chronbach's Alpha (α) är ett statistiskt mått som kan anta värden mellan 0 och 1, där högre värden innebär en högre samstämmighet mellan de olika frågorna eller påståendena. Detta indikerar att de mäter olika aspekter av samma fenomen. Det riktvärde som brukar användas som lägsta nivå för att ett index ska anses lämpligt är $\alpha = .70$ (se Cronbach, 1951).

4.2 Lokal problemnivå

Vid sidan av kollektiv styrka lyfts ofta områdets nivå av sociala och fysiska ordningsstörningar fram som viktig för att förstå varför individer är mer otrygga i vissa områden än vad de är i andra. Som diskuterades i det inledande kapitlet av den här rapporten finns det de som menar att områden som karakteriseras av en hög nivå av fysiska och sociala ordningsstörningar (t.ex. klotter, nedgångna byggnader etc.) signalerar att det inte finns någon social kontroll i området och att ingen bryr sig om vad som händer där (Wilson & Kelling, 1982). Denna upplevda (eller faktiska) brist på kontroll antas kunna fungera som en otrygghetsskapande faktor, men även som en brottsalstrande faktor.

Tabell 13. Andel av respondenterna som upplever att fysiska och sociala ordningsstörningar är ett problem i bostadsområdet.

Typ av problem	Sofielund totalt	Norra Sofielund	Södra Sofielund
Nedskräpning	88%	92%	83%
Skadegörelse	74%	79%	69%
Nedgångna byggnader och allmänna platser ¹	54%	45%	62%
Störande ungdomsgång ²	57%	52%	62%
Störande grannar	31%	40%	21%
Berusade personer ³	38%	52%	24%
Folk som bråkar och slåss ⁴	39%	36%	43%
Folk som kör vårdslöst	77%	86%	69%
Anlagda bränder	19%	19%	19%

Notera: Andel av respondenterna som upplever att ordningsstörningen är något av ett problem eller ett stort problem

¹ SS missing = 1, ² NS missing = 1, SS missing = 1, ³ NS missing = 1,

⁴ NS missing = 2, SS missing = 1

Malmö områdesundersökning innehåller nio frågor som syftar till fånga respondenternas uppfattningar om ordningsstörningar och problem i bostadsområdet (tabell 13). Dessa frågor omfattar såväl fysiska problem så som nedskräpning och skadegörelse som sociala ordningsstörningar i form av exempelvis bråkande ungdomsgång.

Respondenterna fick ange huruvida de upplevde de efterfrågade ordningsstörningarna och problemen som ett *stort problem*, *något av ett problem* eller *inget problem*. Det som de allra flesta i Sofielund upplever som ett problem är nedskräpning, drygt 90 procent av respondenterna i Norra Sofielund och drygt 80 procent av respondenterna i Södra Sofielund upplever att nedskräpning är ett stort eller något av ett problem i bostadsområdet. Även när det gäller skadegörelse och vårdslös körning är det mer än 70 procent av respondenterna som upplever att detta är ett problem i området, och även i relation till de här problemen är det fler i Norra än i Södra Sofielund som upplever att det är ett problem. Nedgångna byggnader och efter-satta allmänna platser samt störande ungdomsgång upplevs av fler än hälften av respondenterna i Sofielund som ett problem i området. När det gäller nedgångna byggnader och störande ungdomsgång är det fler av respondenterna i Södra Sofielund som upplever att detta är ett problem i bostadsområdet jämfört med Norra Sofielund. Drygt 50 procent av respondenterna i Norra Sofielund uppger att berusade personer är ett problem i bostadsområdet, i Södra Sofielund är det bara en knapp fjärde del som upplever att detta är ett problem. Av de efterfrågade ordningsstörningarna är det som i lägst utsträckning upplevs vara ett problem anlagda bränder.

För att få en bild av den totala problemnivån i området summerades svaren på frågorna om uppfattade problem till ett index ($\alpha = .84$, Norra Sofielund $\alpha = .85$, Södra Sofielund $\alpha = .85$). Detta index kan anta värden mellan 0 och 16 (i indexet är anlagd brand exkluderat). Ett högt värde på skalan indikerar att respondenterna upplever att problemnivån i området är hög. Genomsnittet för de båda Sofielundsområdena ligger på sex. Genomsnittet i Norra Sofielund (6,1) ligger något högre än i Södra Sofielund (5,9), men skillnaden mellan områdena är liten och inte statistiskt signifikant.

I jämförelse med hela Malmö är den upplevda problemnivån i Sofielundsområdena hög, genomsnittet i Malmö ligger på 2,4 och som nämnts ovan ligger snittet i Sofielund på 6. Även i relation till övriga Södra innerstaden ligger Sofielund högt, problemnivån i Södra innerstaden ligger i genomsnitt på 4,7. Såväl skillnaden mellan Sofielund och Södra innerstaden som mellan Sofielund och Malmö generellt är signifikanta (Malmö $p < 0.001$, Södra innerstaden $p < 0.01$).

Utöver de frågor som ställdes gällande i vilken utsträckning respondenterna upplevde de olika ordningsstörningarna som ett problem i bostadsområdet så fick de även besvara ett antal frågor om när de senast observerade ett antal sociala ordningsstörningar.

Genomgående är det en större andel av respondenterna i Norra Sofielund som uppgett att de observerat någon av de efterfrågade ordningsstörningarna under den senaste veckan. Den typ av ordningsstörning som störst andel (65 %) av respondenterna observerat under den senaste veckan var någon som körde vårdslöst i området. I Norra Sofielund är det så många som 80 procent som uppger att de sett någon som kört vårdslöst under den senaste veckan, motsvarande siffra i Södra Sofielund är drygt 50 procent. I Norra Sofielund uppger hälften av respondenterna att de sett en berusad person i bostadsområdet under den senaste veckan, i Södra Sofielund är motsvarande siffra en knapp femtedel. Att andelen som sett en berusad person i bostadsområdet är så pass mycket högre i Norra Sofielund beror sannolikt på närheten till Möllevångstorget och det nöjesliv som finns i det närliggande området.

Omkring hälften av respondenterna i både Norra och Södra Sofielund uppger att de under den senaste veckan sett en grupp barn utan tillsyn av någon vuxen under den senaste veckan. Det är dock svårt att säga något om detta är en indikation på ett problem eller något som är helt normalt med tanke på att det saknas information om ålder på barnen, vilken tid på dygnet eller i vilken situation de observerats.

Det är endast ett fåtal av respondenterna som uppger att de under den senaste veckan sett någon som sålde droger, bar vapen, förstörde någon annans egendom, uppträdde våldsamt, eller sett en grupp ungdomar som betedde sig respektlöst mot en vuxen.

4.3 Otrygghet och oro att utsättas för brott

I följande avsnitt redovisas de resultat som handlar om respondenternas upplevelser av otrygghet och deras oro för att utsättas för brott, samt konsekvenser av upplevd otrygghet. Som beskrivits i kapitel 2 innehåller Malmö områdesundersökning ett flertal frågor som avser att fånga olika dimensioner av respondenternas upplevelser av otrygghet och oro att utsättas för brott. Fokus i denna rapport riktas främst mot en individuell dimension av otrygghet och frågorna handlar om i vilken utsträckning individen känner sig trygg i bostads-

området, i vilken utsträckning respondenten oroar sig för att utsättas för olika typer av brott samt vilka konsekvenser upplevd trygghet har för individens vardagsliv. I det här avsnittet presenteras dessutom de svar som respondenterna lämnat på den öppna frågan om det i bostadsområdet finns specifika platser som de upplever som otrygga eller obehagliga.

Inledningsvis ställdes en fråga om respondenterna kände sig trygga eller otrygga om de var ute ensamma sent på kvällen i sitt bostadsområde. Som framgår av tabell 14 är det ungefär lika många respondenter som svarat att de känner sig trygga (42 %) om de är ute ensamma sent på kvällen i bostadsområdet som svarat att de känner sig otrygga (44 %). Andelen som känner sig otrygga ute i bostadsområdet sent på kvällen är högre i Norra än i Södra Sofielund, 50 procent jämfört med knappt 40 procent. Det bör nämnas att i Malmö generellt är det drygt 60 procent av respondenterna som känner sig trygga om de är ute ensamma sent på kvällen i sitt bostadsområde och drygt 15 procent som känner sig otrygga. Andelen otrygga i Sofielundsområdena ligger alltså högre än genomsnittet i Malmö.

Tabell 14. Andel av respondenterna som känner sig trygga respektive otrygga i bostadsområdet sent på kvällen.

	Sofielund totalt ¹	Norra Sofielund	Södra Sofielund ¹
Trygg	42%	43%	41%
Otrygg	44%	50%	38%
Går inte ut ensam sent på kvällen	11%	7%	14%

¹SS missing =3

Efter denna inledande fråga om trygghet i bostadsområdet ställdes ett antal mer specifika frågor om hur ofta respondenten oroar sig för att utsättas för olika typer av brott, egendomsbrott och personbrott, i bostadsområdet. De brottstyper som efterfrågades var:

- Inbrott i bostaden
- Inbrott i källarförråd/vindsutrymme och/eller garage
- Skadegörelse eller stöld av bil
- Skadegörelse eller stöld av moped/mc
- Skadegörelse eller stöld av cykel
- Överfall eller misshandel
- Trakasserier
- Anlagd brand

För att ange hur ofta de oroades sig för ovanstående brott fick respondenterna välja mellan svarsalternativen *ja, mycket ofta, ja, ganska ofta, ja, men bara sällan* samt *nej, aldrig*. För de frågor som rör oro för att utsättas för inbrott i källare/vind/garage eller skadegörelse eller stöld av bild/moped/motorcykel/cykel fanns även svarsalternativet *har inget/ingen...* I redovisningen av reslusten har svarsalternativen *mycket ofta* och *ganska ofta* slagits samman till kategorin *Ofta*.

Som kan utläsas i tabell 15 är det en knapp femtedel (17 %) av respondenterna i Norra Sofielund som ofta oroar sig för inbrott i bostaden, motsvarande siffra är något lägre i Södra Sofielund (14 %). När det gäller oro avseende inbrott i källare/vind/garage är det däremot större skillnader mellan Norra och Södra Sofielund, omkring en tredjedel av respondenterna i Norra Sofielund uppger att de ofta oroar sig för att utsättas för inbrott i källare/vind/garage jämfört med en knapp femtedel i Södra Sofielund. Här bör det dock tilläggas att det är fler av respondenterna i Södra Sofielund som uppger att de saknar källare/vind/garage.

Det de flesta respondenter oroar sig för är att deras cykel ska bli stulen eller utsättas för skadegörelse. I Norra Sofielund är det 45 procent och i Södra Sofielund 40 procent som uppgivit att de ofta oroar sig för att deras cykel ska bli stulen eller utsatt för skadegörelse. Det är betydligt färre som uppger att de ofta oroar sig för att deras bil eller motorcykel/moped ska bli stulen eller utsatt för skadegörelse. Detta beror säkerligen till stor del på att det är relativt få av respondenterna som äger en bil/motorcykel/moped. Det är dock fler av bilägarna i Södra Sofielund än i Norra Sofielund som ofta oroar sig för att deras bil ska bli stulen eller utsatt för skadegörelse.

Tabell 15. Oro att utsättas för brott i bostadsområdet.

	Norra Sofielund				Södra Sofielund			
	Ofta	Sällan	Aldrig	Har ej	Ofta	Sällan	Aldrig	Har ej
Inbrott i bostaden ¹	17%	47%	36%	-	14%	41%	38%	-
Inbrott Källare/vind/ garage ²	29%	40%	24%	7%	17%	38%	26%	14%
Skadegörelse/stöld bil ¹	12%	26%	19%	43%	21%	17%	7%	48%
Skadegörelse/stöld moped/motorcykel ¹	10%	7%	5%	79%	12%	7%	2%	71%
Skadegörelse/stöld cykel ²	45%	26%	17%	12%	40%	36%	7%	12%
Överfall eller misshandel ³	24%	45%	29%	-	7%	57%	36%	-
Trakasserier ³	29%	38%	31%	-	7%	48%	45%	-
Anlagd brand ³	5%	31%	62%	-	5%	28%	67%	-

¹ SS missing = 3, ² SS missing = 2, ³ NS missing = 1

De största skillnaderna när det gäller oro att utsättas för brott finns i relation till de frågor som handlar om oro att utsättas för misshandel eller trakasserier i bostadsområdet. Av respondenterna i Norra Sofielund är det nästan en fjärdedel som svarat att de ofta oroar sig för att utsättas för överfall eller misshandel i bostadsområdet och nästan en tredjedel som angett att de ofta oroar sig för att utsättas för trakasserier. I Södra Sofielund är andelen som ofta oroar sig för att utsättas för överfall, misshandel eller trakasserier lägre (7 %), och det är en större andel som anger att de aldrig oroar sig för att utsättas för något av dessa brott (36 % resp. 45 %). Det är dock viktigt att komma ihåg att siffrorna bygger på svar från relativt få individer vilket innebär att varje enskilt svar får en betydande effekt på resultatet. Dessutom, om vi istället tittar på hur stor andel av respondenterna det är som någon gång (antingen ofta eller bara sällan) oroar sig för att utsättas för överfall/misshandel eller trakasserier så är skillnaderna mellan Norra och Södra Sofielund mindre.

I linje med resultaten om upplevda problem i bostadsområdet är det endast ett fåtal av respondenterna som oroar sig för att någon ska anlägga en brand i eller vid deras bostad.

Svaren på ovanstående frågor har slagits samman till ett index ($\alpha = .68$, Norra Sofielund $\alpha = .72$, Södra Sofielund $\alpha = .64$) för att få en övergripande bild av oro för att utsättas för brott i bostadsområdet (frågan om anlagd brand har exkluderats från detta index). Detta index är ett medelvärdesindex som sträcker sig mellan 0 och 3, ett högt värde på indexet indikerar högre oro att utsättas för brott.²⁸ Snittet i Sofielund ligger på 1,10 oron att utsättas för brott är högre i Norra Sofielund (1,13) jämfört med Södra Sofielund (1,06). Även om genomsnittet är något högre i Norra än i Södra Sofielund så är skillnaden mellan områdena liten ($p = 0.7$). Nivån av upplevd oro i Sofielundsområden ligger på ungefär samma nivå som i övriga Södra innerstaden, i jämförelse med hela Malmö däremot är nivån av oro att utsättas för brott signifikant högre i Sofielundsområdena ($p < 0.001$).

28 För att få ett värde på indexet måste respondenten ha besvarat minst fem av de sju frågorna (de personer som svarat har inget/ingen... har exkluderats från den aktuella frågan). Totalt är det 16 personer som exkluderats från detta index, sex från Norra Sofielund och 10 från Södra Sofielund. Det innebär att siffrorna för Sofielund i det här fallet endast omfattar omkring 80 procent av respondenterna efter som ett antal respondenter utesluts på grund av att de saknade värden på ett antal av frågorna.

Utöver frågorna om upplevd oro i relation till specifika brottstyper ställdes en fråga om det finns någon eller några särskilda personer i området som respondenten är rädd för. En majoritet av respondenterna, omkring 80 procent, i både Norra och Södra Sofielund svarade att det inte fanns någon eller några personer de var rädda för i området. Resterande 20 procent av svarade att det fanns en eller flera personer i området de var rädda för.

4.3.1 Särskilda platser i området som upplevs som otrygga

I områdesundersökningen 2012 ställdes som nämnts tidigare även en fråga om huruvida det i bostadsområdet fanns särskilda platser som upplevdes som otrygga eller obehagliga att vistas på, och respondenterna ombads beskriva vilka dessa platser var. Omkring 55 procent av respondenterna i Norra Sofielund och 60 procent av respondenterna i Södra Sofielund valde att besvara den öppna frågan.

Bland respondenterna i Norra Sofielund lyftes ofta Nobelvägen fram som en plats som upplevs som otrygg eller obehaglig. Nobelvägen upplevs som otrygg bland annat på grund av trafiken. Flera respondenter skriver att de är rädda när de ska korsa Nobelvägen och en av respondenterna skriver:

”...obehagligt att korsa Nobelvägen då det inte finns några trafikljus vid övergångsstället och trafiken är mycket aggressiv. Har varit när att bli påkörd där många gånger.”

Ett annat skäl till att Nobelvägen upplevs som en otrygg plats är den droghandel som respondenterna uppger pågår där. Att personer köper, säljer eller använder droger är något som även förknippas med andra platser i området. Även Nobeltorget och korsningen Osbygatan/Trelleborgsgatan är platser som uppfattas som otrygga just på grund av droghandel. Droger nämns också mer generellt utan någon egentlig koppling till en specifik plats, och det är tydligt att hantering av narkotika är något som påverkar respondenternas trygghetskänslor.

Göingenplan är en annan plats som ett par av respondenterna från Norra Sofielund nämner som en plats i bostadsområdet som de upplever som otrygg. En av respondenterna skriver:

”Göingeplan är dåligt upplyst, där hänger folk och skräpar ner och stör en plats som skulle kunna bli ett mysigt tillhåll och en fin lekplats.”

Ovanstående beskrivning innehåller flera av de omständigheter som lyfts fram av respondenterna i Norra Sofielund som faktorer som bidrar till att de upplever vissa platser som otrygga, nämligen platser som upplevs som mörka, skräpiga och där personer (ungdomar) hänger utan någon egentlig aktivitet. En av respondenterna skriver att det inte finns någon specifik plats som hen upplever som särskilt otrygg eller obehaglig, snarare är det hela området:

”Det är sorgligt att säga egentligen, men det är generellt. Brott/överfall i norra/södra Sofielund + Möllevången sker både dag/kvällstid och så väl på lekplatser som på gatan, så nej.”

Bland svaren från Norra Sofielund finns ett par som uttrycker besvikelse över att ingen bryr sig om området och att inget görs åt de problem som finns, och en av respondenterna skriver:

”Är besviken på politiker och polisen som verkar tycka att det är okej att mina barn skall behöva växa upp i detta - att detta är normalt!”

I Södra Sofielund är den plats som oftast lyfts fram som en plats där respondenterna känner sig otrygga Rasmusgatan. I flera fall finns ingen motivering, utan respondenten har endast skrivit ”Rasmusgatan”. En av de få som kommenterat varför de upplever att Rasmusgatan är en otryggplats skriver att ”...*jag såg en man bära vapen där förra året på kvällen*”. Utöver Rasmusgatan nämns Sevedsplan av flera respondenter som en plats de upplever som otrygg eller obehaglig, även när det gäller Sevedsplan saknas ofta motivering till varför platsen upplevs som otrygg. Andra platser som nämns av respondenterna i Södra Sofielund är Bragegatan och området kring Özen Allfrukt.

Förutom Rasmusgatan och området kring Sevedsplan är det flera av respondenterna från Södra Sofielund som nämner att cykelvägarna i området upplevs som otrygga eller obehagliga, särskilt kvälls- och

nattetid. Flera respondenter uppger att de undviker cykelvägarna när det är mörkt ute. Till exempel skriver några av respondenterna så här:

”Jag undviker att cykla/gå hem via Heleneholmsstigen när det är mörkt.”

”Cykelvägen/stigen senare på kvällen, går då på Lönngatan.”

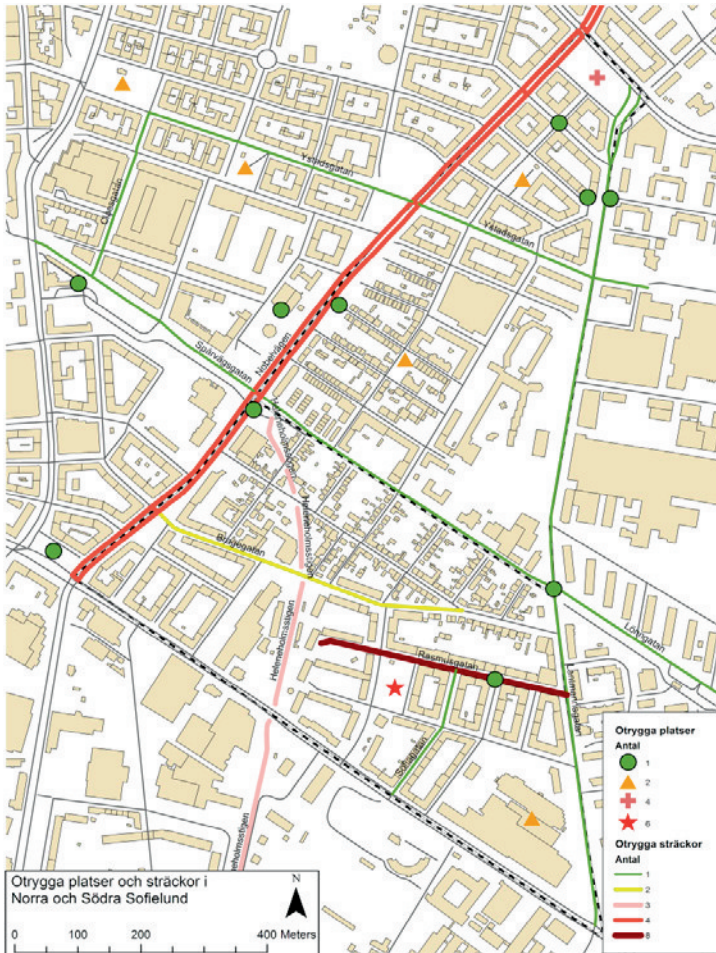
”Cykeltunneln och cykelvägen från Södervärn till Seved. Där går jag aldrig när det är mörkt.”

I Norra Sofielund var det flera respondenter som nämnde att trafiken var något som bidrog till att vissa platser upplevdes som otrygga, detta är något som bara lyfts fram av en av respondenterna från Södra Sofielund vilket är något överraskande eftersom det var nästan 70 procent av respondenterna som uppgav att vårdslös körning var ett problem i området.

Till skillnad från Norra Sofielund är det ingen av respondenterna i Södra Sofielund som nämner narkotikahantering som något som gör vissa platser otrygga. Det här är också i linje med att det var en större andel respondenter från Norra Sofielund som uppgett att de under den senaste veckan sett någon som sålde narkotika i bostadsområdet, även om det också i Norra Sofielund bara handlade om ett fåtal respondenter.

Generellt är svaren från Södra Sofielund mer fokuserade på att peka ut specifika platser snarare än att motivera vad det är som gör dessa platser otrygga, svaren från Norra Sofielund däremot innehåller ofta en beskrivning av vad det är som gör att vissa platser upplevs som otrygga eller obehagliga.

För att illustrera vilka delar av bostadsområdet respondenterna i Sofielundsområdena upplever som otrygga, oavsett anledning, har såväl specifika platser (t.ex. Nobeltorget) som specifika sträckor (t.ex. Nobelvägen) markerats på en karta (figur 17).

Figur 17. Otrygga platser och sträckor i Norra och Södra Sofielund enligt respondenter i MOMS. Siffran motsvarar antalet gånger platsen eller sträckan nämnts av respondenterna.

4.3.2 Vilka konsekvenser får otryggheten och vilka strategier används för att öka tryggheten?

Upplevelser av otrygghet kan leda till att individer avstår från att gå ut vissa tider på dygnet, att delta i vissa aktiviteter eller att vistas på vissa platser. Detta får konsekvenser för den enskilda individen eftersom upplevd otrygghet och oro att utsättas för brott påverkar hur människor utformar sin vardag och vilka aktiviteter de deltar i eller

avstår ifrån (Hale, 1996). Det kan även få konsekvenser för samhället i stort genom att det är färre personer ute och rör sig i området och att det är färre som vill eller vågar ingripa när något händer. Att vissa individer inte fullt ut kan, vill eller vågar vistas i det offentliga rummet under alla tider på dygnet är också ett demokratiskt problem eftersom det begränsar individens deltagande i samhället.

I Malmö områdesundersökning ställdes två frågor för att undersöka konsekvenserna av upplevd otrygghet samt vilka strategier som tillämpas för att hantera otryggheten. Den första frågan handlade om huruvida respondenterna vid något tillfälle avstått från att utföra en aktivitet på grund av att de känt sig otrygga eller rädda för att bli hotade, ofredade eller utsatta för våld (de personer som aldrig utför aktiviteten kunde välja att kryssa i svarsalternativet ”utför inte aktiviteten”). De aktiviteter som efterfrågades var bio/teater, restaurang/café/bar, sportevenemang, föreningsmöten/kurser och att åka buss/tåg.

Omkring 90 procent av respondenterna i Sofielundsområdena har på den här frågan svarat att de aldrig avstått från att utföra någon av ovanstående aktiviteter på grund av att de känt sig otrygga eller rädda. Det är fler i Norra än i Södra Sofielund som vid något tillfälle avstått från någon aktivitet, men det rör sig om väldigt få individer och det går därför inte att dra några slutsatser utifrån de skillnader som finns mellan områdena. Trots att drygt 40 procent av respondenterna i Sofielundsområdena känner sig otrygga när de är ute ensamma sent på kvällen i sitt bostadsområde så indikerar svaren på denna fråga att känslan inte har påverkat deras beteende (i relation till efterfråga aktiviteterna) i någon större utsträckning.

Den andra fråga som ställdes för att få en bild av konsekvenser av upplevd otrygghet och strategier för att hantera denna var en fråga om det hänt att respondenten tagit en annan väg för att undvika en obehaglig plats eller person i bostadsområdet. Respondenten kunde välja mellan följande svarsalternativ *ja, mycket ofta, ja, ibland och nej, sällan eller aldrig*.

Närmare hälften av respondenterna i Sofielundsområdena uppger att de mycket ofta eller ibland tagit en annan väg för att undvika en obehaglig plats eller person i bostadsområdet. Detta är en något större andel än i övriga delar av Södra innerstaden där drygt 40 procent av respondenterna svarat att de tagit en annan väg för att

undvika plats eller person, och i övriga Malmö är det omkring en fjärdedel av respondenterna som anger att de mycket ofta eller ibland tagit en omväg för att undvika en specifik plats eller person.

I Norra Sofielund är det drygt 40 procent av respondenterna som svarat att de mycket ofta (14 %) eller ibland (29 %) tagit en annan väg för att undvika en plats eller person, och knappt 60 procent som svarat att de sällan eller aldrig gjort det. I Södra Sofielund är det närmare 55 procent av respondenterna som svarat att de mycket ofta (12 %) eller ibland (43 %) tagit en omväg för att undvika plats eller person och 45 procent som svarat att de aldrig eller sällan tagit en omväg för att undvika en viss person eller plats.

Konsekvenser av upplevd otrygghet och strategier för att undvika platser och situationer som upplevs som otrygga är något som också framkommer i de svar som gavs på den öppna frågan om specifika platser i området som upplevs som otrygga. En av respondenterna skriver till exempel:

”Rasmusgatan är jag aldrig på. Planerar och undviker. Sevedsplan. Dit går jag endast när jag ska hämta postpaket.”

Det här svaret är ett exempel på hur individer anpassar sitt beteende och rörelsemönster efter hur de upplever vissa platser vid vissa tidpunkter. Personen i fråga planerar för att undvika en viss plats och tar andra vägar för att slippa gå eller cykla på de platser som upplevs som otrygga. Flera respondenter har gett liknade exempel på hur de aktivt undviker vissa platser. Det finns också de svar som antyder att även om vissa platser undviks vid vissa tidpunkter så finns det en medvetenhet om att närvaro på platsen kan bidra till ökad trygghet:

”Det är två kvarter på Rasmusgatan mest hörnet med Köpmansgatan. De undviker jag på kvällen men försöker gå där på dagtid då jag tror det hjälper att trygga platsen.”

4.4 Utsatthet för brott och upplevd risk att utsättas för brott

Gällande utsatthet för brott fanns i Malmö områdesundersökning frågor om huruvida respondenterna under de senaste 12 månaderna utsatts för *hot eller hotelser, fysiskt våld, stöld eller skadegörelse*. Eftersom frågan om utsatthet för brott är en känslig fråga och

undersökningen bygger på relativt få respondenter redovisas inte de enskilda brottstyperna var för sig utan de resultat som presenteras här avser ett samlat mått på utsatthet som visar andelen respondenter som utsatts för något av ovanstående brott. I Sofielundsområdena är det knappt 40 procent av respondenterna som under det senaste året utsatt för något av de efterfrågade brotten. När det gäller utsatthet för brott finns det en signifikant skillnad mellan Norra och Södra Sofielund. I Norra Sofielund uppgav 50 procent av respondenterna att de utsatts för något av brotten under det senaste året, i Södra Sofielund var motsvarande siffra drygt 25 procent. Andelen utsatta är högre i Sofielundsområdena jämfört med övriga Malmö där knappt 25 procent av respondenterna uppgav att det utsatts för brott under det senaste året, däremot ligger Sofielundsområdena på ungefär samma nivå som övriga delområden i Södra innerstaden.

För att få en bild av hur respondenterna bedömer risken att utsättas för brott i bostadsområdet ombads de uppskatta sannolikheten för att de skulle utsättas för fem olika typer av brott i bostadsområdet under det kommande året. De brott som efterfrågades var hot, våld, stöld, skadegörelse och inbrott i bostaden. Respondenterna ombads uppskatta sannolikheten att de skulle utsättas för de efterfrågade brotten på en skala från *mycket osannolikt* (1) till *mycket sannolikt* (10). Stöld är det brott som respondenterna anser vara mest sannolikt att de ska utsättas för under det närmaste året, därefter följer skadegörelse. Minst sannolikt anser de att det är att de inom det närmaste året kommer att utsättas för våld. Överlag bedömer respondenterna i Norra Sofielund sannolikheten att utsättas för brott högre än respondenterna i Södra Sofielund (se tabell 16). Det är dock endast den uppskattade risken/sannolikheten att utsättas för stöld som skiljer sig signifikant mellan områdena ($p < 0.05$).

Tabell 16. Uppskattad risk att utsättas för brott, medelvärde (standardavvikelse inom parentes).

	Sofielund totalt	Norra Sofielund	Södra Sofielund
Hot ¹	3.5 (2.4)	3.6 (2.3)	3.3 (2.6)
Våld ¹	3.1 (1.9)	3.3 (1.9)	2.9 (1.8)
Stöld ¹	5.0 (2.7)	5.6 (2.6)	4.3 (2.6)
Skadegörelse ¹	4.6 (2.5)	5.1 (2.5)	4.1 (2.4)
Inbrott i bostaden ²	3.4 (2.2)	3.7 (2.4)	3.0 (2.1)

¹ SS missing =2, ² NS missing =1, SS missing = 3

I jämförelse med hela Malmö bedömer respondenterna i Sofielunds-områdena sannolikheten att de ska utsättas för brott högre än boende i andra delar av Malmö. Skillnaderna mellan Sofielund och övriga Malmö är signifikanta med undantag för den uppskattade sannolikheten att utsättas för inbrott i bostaden. Även i jämförelse med övriga Södra innerstaden är den uppskattade risken att utsättas för brott generellt högre i Sofielund, men det är bara i relation till risken att utsättas för hot och risken att utsättas för inbrott i bostaden som skillnaden är signifikant.

För att få en övergripande bild av hur respondenterna bedömer risken att utsättas för brott har de olika brottstyperna slagits samman till ett gemensamt övergripande mått på riskuppfattning ($\alpha = .92$) som sträcker sig mellan 5 och 50. Genomsnittet i Sofielund ligger på 19,5 (högre i Norra Sofielund $m=21,6$ än i Södra Sofielund $m=17,2$), vilket är en något högre nivå än i övriga Södra innerstaden där genomsnittet ligger på 16,9 ($p < 0.05$) och Malmö generellt där genomsnittet ligger på 15,4 ($p < 0.01$).

4.5 Förtroende för lokala myndigheter

För lokala myndigheter som polis, räddningstjänst och kommun är brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete en viktig del av verksamheten. Befolkningens förtroende för myndigheter och deras arbete kan vara en indikation på hur väl arbetet fungerar och huruvida olika insatser når ut till de boende i olika områden.

Boendeenkäten innehåller tre påståenden (se tabell 17) som syftade att fånga respondenternas förtroende för lokala myndigheter vilket

i det här fallet omfattar polisen, Malmö stad och Räddningstjänsten Syd. Respondenterna ombads ta ställning till i vilken grad de instämde i dessa påståenden.

Tabell 17. Förtroende för lokala myndigheter.

	Norra Sofielund	Södra Sofielund
Stort förtroende för polisen	69%	74%
Stort förtroende för Malmö Stad ¹	67%	64%
Stort förtroende för Räddningstjänsten Syd ²	90%	83%
Polisen bryr sig om vad som händer i bostadsområdet ³	60%	76%
Malmö stad bryr sig om vad som händer i bostadsområdet ⁴	57%	67%
Räddningstjänsten Syd bryr sig om vad som händer i bostadsområdet ⁴	69%	69%
Polisen gör ett bra jobb med att upprätthålla lag och ordning	45%	64%

Notera: Andel som instämmer helt och fullt eller instämmer delvis i påståendet.

¹ NS missing =1, SS missing =2, ² NS missing =1, SS missing =1, ³ SS missing =1,

⁴ NS missing =2, SS missing =1

En majoritet av respondenterna i både Norra och Södra Sofielund instämmer i påståendet att de ha ett stort förtroende för polis, Malmö stad och Räddningstjänsten Syd. I både Norra och Södra Sofielund är förtroendet högst för räddningstjänsten. En majoritet av respondenterna instämmer även i påståendet att de olika myndigheterna bryr sig om vad som händer i området. Det är dock fler av respondenterna i Södra Sofielund som anser att polisen och Malmö stad bryr sig om vad som händer i deras bostadsområde än vad det är i Norra Sofielund, detta gäller särskilt polisen. Det sista påståendet gällde bara polisen och handlade om huruvida respondenterna anser att polisen gör ett bra jobb i deras bostadsområde. I Södra Sofielund är det 64 procent av respondenterna som anser att polisen gör ett bra jobb i området, i Norra Sofielund däremot är motsvarande siffra endast 45 procent.

4.6 Sambandsanalys

Så här långt har de resultat som presenterats gett en deskriptiv bild av hur respondenterna i Norra och Södra Sofielund upplever sina bostadsområden i relation till kollektiv styrka, fysiska och sociala ordningsstörningar, olika dimensioner av otrygghet samt risk att utsättas för brott såväl som reell utsatthet för brott. I följande avsnitt kommer sambanden mellan dessa variabler att studeras närmare för att försöka förstå hur dessa fenomen hänger ihop.

Eftersom otrygghet är ett fenomen som är svårt att såväl mäta som att beskriva innehåller den här undersökningen flera olika mått som alla syftar till att fånga olika dimensioner av otrygghet. Tabell 18 visar sambanden mellan de olika trygghetsmått som beskrivits i föregående avsnitt. Sambandsanalysen visar att alla mått, med undantag för att känna sig otrygg ute sent på kvällen i bostadsområdet, är signifikant korrelerade med varandra. Starkast är korrelationen mellan oro att utsättas för brott och uppskattad risk att utsättas för brott ($r=.760$), vilket indikerar att de som i högre utsträckning oroar sig för att utsättas för brott också är de som bedömer risken att utsättas för brott som högst. Oro att utsättas för brott är genomgående den variabel som är starkast korrelerad även med övriga otrygghetsmått, att vara otrygg ute sent på kvällen ($r=.406$), att vara rädd för specifika personer i området ($r=.408$) och att ta en annan väg för att undvika personer eller platser i området ($r=.457$). Att känna sig otrygg ute sent på kvällen i bostadsområdet är den variabel som uppvisar svagast samband med övriga mått.

Tabell 18. Bivariata korrelationer (*Pearsons r*) mellan undersökningens olika mått på otrygghet.

	1.	2.	3.	4.	5.
1. Otrygg ute sent på kvällen	-				
2. Oro att utsättas för brott	.406**	-			
3. Rädd för personer i området	.136	.408**	-		
4. Tagit annan väg för att undvika plats eller person	.185	.457**	.303**	-	
5. Uppskattad risk att utsättas för brott	.374**	.760**	.382**	.414**	-

** $p < 0.01$

Mönstret är liknande om analysen genomförs på Norra och Södra Sofielund separat, i båda områdena är oro att utsättas för brott den variabel som tydligast korrelerar med övriga otrygghetsmått. Den mest framträdande skillnaden är att i Södra Sofielund är variabeln att vara ute ensam sent på kvällen signifikant korrelerad även med att ha tagit en annan väg för att undvika plats eller person och i Norra Sofielund är denna variabel inte korrelerad med något av de övriga trygghetsmåten.

Då oro att utsättas för brott verkar vara en variabel som är nära förknippad även med andra dimensioner av otrygghet är det denna variabel som kommer studeras närmare i de fortsatta analyserna. Utöver att oro är det otrygghetsmått som tydligast korrelerar med övriga mått har det även fördelen av att vara ett mått som bygger på flera olika frågor som slagits samman till ett gemensamt mått, något som antas öka måttets reliabilitet och är att föredra framför mått som bygger på enstaka frågor (Taylor & Hale, 1986; Williams, McShane & Akers, 2000). Mellgren och Kronkvist (2013:74) föreslår också att oro för brott är ett lämpligt mått att använda eftersom denna dimension av otrygghet ligger närmast en värdering av den otrygghet som relaterar till brott och ordningsstörningar i bostadsområdet och därför är lämplig för lokala aktörer att fokusera på.

I följande analyser kommer sambandet mellan oro att utsättas för brott och bakgrundsfaktorer så som kön, födelseår, födelseland och boendeform att undersökas. Dessa variabler har i tidigare studier visat sig vara förknippade med otrygghet (se t.ex. Mellgren, 2011; Brå, 2014a). Vidare undersöks sambandet mellan egen utsatthet för brott och upplevd oro eftersom ett sådant samband identifierats i tidigare studier (se t.ex. Brå, 2014a; Mellgren & Kronkvist, 2013). Slutligen undersöks sambandet mellan oro att utsättas för brott och kollektiv styrka och lokal problemnivå, de variabler som utgör den teoretiska utgångspunkten för Malmö områdesundersökning och som antas vara centrala för att förstå variationer i otrygghet. Kunskap om vilka faktorer som samvarierar med otrygghet och oro att utsättas för brott är en central utgångspunkt för interventioner som syftar till öka tryggheten i befolkningen.

Tabell 19. Bivariata korrelationer (*Pearsons r*) oro att utsättas för brott och bakgrundsvariabler, utsatthet samt områdesegenskaper.

	Oro att utsättas för brott
Kön	.025
Födelseår	.016
Födelseland	-.162
Bostadsform	.008
Utsatt för brott	.465**
Kollektiv styrka	-.497**
Problemnivå	.723**

** $p < 0.01$

Resultaten i tabell 19 visar att varken kön, födelseår, födelseland eller bostadsform verkar hänga samma med oro att utsättas för brott. Detta resultat skiljer sig från många tidigare studier, men är i linje med en nyligen genomförd studie i Malmöstadens Oxie (Mellgren & Kronkvist, 2013). Om motsvarande analys görs för hela Malmö så finns det signifikanta samband mellan oro att utsättas för brott och dessa bakgrundsvariabler, men sambanden är svaga. Korrelationsanalysen visar däremot att det i Sofielundsområdena finns ett tydligt samband mellan att känna oro att utsättas för brott i bostadsområdet och att faktiskt ha blivit utsatt för brott under det senaste året ($r=.465$), de som varit utsatta för brott känner i större utsträckning oro för att bli utsatta (igen). I linje med tidigare forskning och undersökningens teoretiska utgångspunkter identifieras i korrelationsanalysen samband mellan oro att utsättas för brott och kollektiv styrka och lokal problemnivå. Sambandet mellan kollektiv styrka och oro är negativt ($r= -.497$) och indikerar att de individer som upplever att den kollektiva styrkan i deras bostadsområde är låg i högre utsträckning känner oro för att utsättas för brott i området. Det starkaste sambandet finns mellan upplevd oro och upplevd problemnivå i bostadsområdet ($r=.723$), individer som upplever att problemnivån i bostadsområdet är hög oroar sig mer för att utsättas för brott. När motsvarande analys görs för Norra och Södra Sofielund separat visar den att sambanden ser likadana ut i båda delområdena.²⁹

29 Även en multivariat regressions analys genomfördes och visade att i den modell som inkluderade utsatthet för brott, kollektiv styrka samt upplevd problemnivå var tidigare utsatthet för brott samt upplevd problemnivå signifikant förknippat med i vilken utsträckning individer oroar sig för att utsättas för brott. Kollektiv styrka är inte signifikant förknippat med oro när lokal problemnivå inkluderas i samma modell. Om individfaktorer så som kön eller födelseland inkluderas i analysen påverkas inte resultaten från regressionsanalysen nämnvärt. Liknande resultat erhålls om motsvarande analys utförs för hela Malmö.

Om motsvarande sambandsanalys görs med övriga otrygghetsmått erhålls likande resultat, inga samband identifieras mellan otrygghet och bakgrundsfaktorer men däremot med utsatthet, kollektiv styrka och lokal problemnivå.

4.7 Sammanfattning: Boendeenkät 2012

- Överlag finns det mycket små skillnader mellan Norra och Södra Sofielund avseende de undersökta variablerna.

Kollektiv styrka

- Den kollektiva styrkan är lägre i Sofielundsområdena än i övriga Malmö, däremot skiljer sig inte nivån av kollektiv styrka i Sofielund sig från resten av den tidigare stadsdelen Södra innerstaden. Det finns inte heller några större skillnader mellan nivån av kollektiv styrka i Norra och Södra Sofielund.
- Den sociala kontrollen i både Norra och Södra Sofielund verkar vara högre i relation till mer allvarliga kriminella företeelser och lägre i relation till vad som snarare kan klassificeras som normbrytande beteende bland barn och ungdomar.

Lokal problemnivå

- Den upplevda problemnivån skiljer sig inte nämnvärt åt mellan Norra och Södra Sofielund. Det finns skillnader i relation till specifika problem, till exempel upplever drygt 50 procent av respondenterna i Norra Sofielund att berusade personer är ett problem i området men bara en knapp fjärdedel av respondenterna i Södra Sofielund. Förekomst av nedgångna byggnader och störande ungdomsgång är däremot något som i större utsträckning upplevs som problem av boende i Södra Sofielund än i Norra Sofielund.
- Det som de flesta av respondenterna i både Norra och Södra Sofielund upplevde som ett problem i bostadsområdet var nedskräpning, skadegörelse och folk som kör vårdslöst.
- Problemnivån i Sofielundsområdena ligger högre än både övriga Södra innerstaden och övriga Malmö.

Otrygghet och oro

- 50 procent av respondenterna från Norra Sofielund och 38 procent av respondenterna från Södra Sofielund uppger att de känner sig otrygga om de är ute ensamma sent på kvällen i sitt bostadsområde. Det kan jämföras med övriga Södra innerstaden där 35 procent känner sig otrygga och övriga Malmö där 15 procent som känner sig otrygga när de är ute ensamma sent på kvällen.
- Den upplevda oron att utsättas för brott är lika hög i Norra och Södra Sofielund. Det brott som de flesta oroar sig för är i båda områdena att deras cykel ska bli stulen eller utsatt för skadegörelse. Den tydligaste skillnaden mellan områdena finns i relation till oro att utsättas för misshandel eller trakasserier i bostadsområdet, det är en större andel av de boende i Norra Sofielund som ofta oroar sig för att utsättas för dessa brott.
- De boende i Sofielundsområdena oroar sig oftare för att utsättas för brott än boende i Malmö generellt, däremot skiljer sig inte Sofielundsområdena från resten av Södra innerstaden.
- När respondenterna ombads beskriva särskilda platser i området som upplevdes som otrygga eller obehagliga lyfte de boende i Norra Sofielund bland annat fram Nobelvägen, Nobeltorget och Göingeplan. De boende i Södra Sofielund nämnde Rasmusgatan och Sevedsplan, men även olika cykelstråk i området.
- Endast ett fåtal av respondenterna uppger att de vid något tillfälle avstått från att utföra en aktivitet (t.ex. gå på bio eller åka buss) på grund av att de känt sig otrygga eller rädda.
- Drygt 40 procent av respondenterna i Norra Sofielund och nästan 55 procent av respondenterna i Södra Sofielund har ofta eller ibland tagit en annan väg för att undvika en viss plats eller person i bostadsområdet.

Utsatthet och upplevd risk att utsättas för brott

- Knappt 40 procent av respondenterna uppger att de utsatts för brott under det senaste året. Andelen utsatta är signifikant högre i Norra Sofielund (50%) jämfört med Södra Sofielund (25%).

- Andelen som utsatts för brott under det senaste året är högre i Norra Sofielund än i övriga Malmö, samtidigt som andelen utsatta i Södra Sofielund ligger på ungefär samma nivå som resten av staden.
- Respondenterna i Norra Sofielund uppskattar generellt risken att utsättas för brott högre än de i Södra Sofielund. Den enda signifikanta skillnaden återfinns i relation till risk att utsättas för stöld.
- I jämförelse med hela Malmö uppskattar respondenterna i Sofielundsområdena risken att utsättas för brott högre än boende i andra delar av Malmö. Även i jämförelse med övriga Södra innerstaden är den uppskattade risken att utsättas för brott generellt högre i Sofielund, men det är bara i relation till risken att utsättas för hot och risken att utsättas för inbrott i bostaden som skillnaden är signifikant.

Förtroende för lokala myndigheter

- Förtroendet för lokala myndigheter (Malmö stad, polisen och Räddningstjänsten Syd) och andelen som anser att dessa myndigheter bryr sig om vad som händer i bostadsområdet är generellt högre i Södra Sofielund än vad det är i Norra Sofielund.

Samband mellan otrygghet och kollektiv styrka och problemnivå

- Det finns ett tydligt samband mellan otrygghet och oro att utsättas för brott å ena sidan och lokal problemnivå och kollektiv styrka å andra sidan. Otryggheten och oron är högre bland de som anser att de bor i ett område med hög problemnivå och låg kollektiv styrka.

4.8 Avslutande kommentar

Med utgångspunkt i resultaten från Malmö områdesundersökning är den bild som framträder att situationen avseende upplevd otrygghet och oro, nivå av kollektiv styrka och problemnivå inte skiljer sig särskilt mycket åt mellan Norra och Södra Sofielund. Det finns skillnader avseende enskilda frågor men överlag verkar de båda Sofielundsområdena vara relativt lika i relation till dessa variabler. Även om det finns situationer där respondenterna i Södra Sofielund upplever mer

problem (t.ex. större andel som upplever att nedgångsbyggnader är ett stort problem) eller känner mer oro (något fler som tagit en omväg för att undvika plats eller person) är trots allt trenden att i de fall där det finns skillnader mellan de båda Sofielundsområdena verkar det vara i Norra Sofielund som otryggheten och problemnivån är högre. Det finns också indikationer på att förtroendet för lokala myndigheter, framförallt polisen, och det jobb de gör är lägre i Norra Sofielund.

Insatser som syftar till att öka tryggheten i Sofielundsområdena bör enligt resultaten från analyserna i det här kapitlet inriktas mot att främja utvecklandet och upprätthållandet av kollektiva styrka och mot att minska problemnivån. Det finns även ett tydligt samband mellan kollektiv styrka och lokal problemnivå, vilket indikerar att dessa båda fenomen är nära sammanlänkade och att insatser som syftar till att stärka sammanhållningen, tilliten och den informella sociala kontrollen i området sannolikt kommer få effekter även på problemnivån och vice versa. Samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att de resultat som presenteras här är på individnivå och försiktighet bör iaktas om att motsvarande samband även gäller på områdesnivå. Det kan vara så att individer som är otrygga också i högre utsträckning upplever att det saknas social kontroll och att problemnivån är hög i bostadsområdet. Dock visar aggregerade resultat för hela Malmö att de samband som här identifierats på individnivå även gäller på områdesnivå.

5. BOENDEENKÄT 1998: UTVECKLING AVSEENDE KOLLEKTIV STYRKA, LOKAL PROBLEMNIVÅ OCH OTRYGGHET

Följande avsnitt innehåller en översiktlig analys av utvecklingen i Norra och Södra Sofielund avseende upplevd otrygghet, kollektiv styrka problemnivå samt utsatthet mellan åren 1998 och 2012. Under denna period har andelen med eftergymnasial utbildning och andelen som förvärvsarbetar ökat i både Norra och Södra Sofielund. Även andelen invånare med utländsk bakgrund har ökat i båda områdena. Fördelningen mellan hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter har varit relativt oförändrad under den studerade tidsperioden.³⁰

Det finns vissa demografiska skillnader mellan de respondenter som deltog i undersökningen 1998 och de som deltog 2012. I båda undersökningarna är kvinnor överrepresenterade, men skillnaderna är större i undersökningen från 1998 då nästan 60 procent av respondenterna var kvinnor. Respondenterna som besvarat enkäten 2012 är i snitt yngre (40 år) än de som besvarade enkäten 1998 (59 år). Utlandsfödda utgjorde knappt 40 procent av respondenterna 1998 och knappt 30 procent av respondenterna 2012.

Som nämnts i kapitel 2 är områdesundersökningarna från 1998 och 2012 lika i flera avseenden men det finns skillnader i formuleringen av vissa frågor vilket innebär att det inte är möjligt att jämföra alla frågor och mått från 2012 med 1998-års undersökning. De mått som kommer att redovisas här är två mått som avser att

³⁰ Uppgifterna är hämtade från Malmö stad.

mäta otrygghet, oro att utsättas för brott och att känna sig otrygg ensam ute på kvällen i bostadsområdet, samt två mått som avser att mäta områdeskaraktistika; social sammanhållning och tillit i bostadsområdet (den ena dimensionen av kollektiv styrka) samt lokal problemnivå. Dessutom jämförs två frågor som avser att mäta informell social kontroll, dessa frågor är snarlika men formuleringen av både själva frågan och svarsalternativen skiljer sig något åt mellan de båda undersökningarna.

Det finns två mått på upplevd otrygghet som är jämförbara över de båda studierna, andel som känner sig *otrygga när de är ute ensamma på kvällen i bostadsområdet* samt tre frågor om oro att utsättas för brott. Oro att utsättas för brott omfattar här *oro att utsättas för inbrott i bostaden, inbrott på vind eller i källare* samt *oro att utsättas för överfall eller misshandel*. Dessa frågor har slagits samman till ett medelvärdesindex (2012 $\alpha = .71$, 1998 $\alpha = .69$). Ett högt värde på det här indexet indikerar högre nivåer av oro.

Måttet på social sammanhållning och tillit bygger här på fyra påståenden som är jämförbara mellan de båda undersökningarna. De påstående respondenterna ombads ta ställning till var *vuxna i mitt bostadsområde känner igen barnen som bor här, de som bor i mitt bostadsområde kommer bra överens, de som bor i mitt bostadsområde är hjälpsamma mot varandra* och *man kan lite på dem som bor i mitt område*. Svaren på dessa påståenden summerades sedan till ett index (2012 $\alpha = .82$, 1998 $\alpha = .70$). Ett högt värde på indexet indikerar högre nivåer av social sammanhållning och tillit.

Det finns fem direkt jämförbara frågor i de båda undersökningarna som avser att mäta lokal problemnivå. Dessa frågor avsåg i vilken utsträckning respondenterna upplevde att *nedskräpning, skadegörelse, berusade personer utomhus, folk som bråkar och slåss* samt *ungdomsgäng som bråkar och stör ordningen* var ett problem i bostadsområdet. Svaren på frågorna om uppfattade problem summerades sedan till ett övergripande mått för upplevd problemnivå (2012 $\alpha = .83$, 1998 $\alpha = .77$). Ett högt värde på indexet indikerar högre nivåer av upplevd problemnivå.

Tabell 20. Jämförelse av områdeskaraktistika samt otrygghet, 1998 och 2012.

	Sofielund totalt		Norra Sofielund		Södra Sofielund	
	1998	2012	1998	2012	1998	2012
Otrygg ute i bostads- området sent på kvällen (%)	40	45	48	50	33	38
Oro att utsättas för brott (m)	1.1	0.9	1.1	1.0	1.2	0.8
Social sammanhållning och tillit (m)	8.9	9.2	8.5	8.7	9.3	9.6
Problemnivå (m)*	2.5	3.0	2.6	3.1	2.3	2.9

Notera: m=medelvärde

* $p < 0.05$

Tabell 20 visar förändring i dessa jämförbara mått mellan 1998 och 2012. Resultatet visar att andelen som känner sig otrygga när de är ute ensamma sent på kvällen i bostadsområdet har ökat något i både Norra och Södra Sofielund. Detta skiljer sig från Malmö i stort där en tydlig minskning av andelen som känner sig otrygga i bostadsområdet skett mellan de båda mättillfällena. När det gäller oro att utsättas för brott ser det dock ut att ha skett en minskning även i Sofielundsområdena, även om den är mycket liten, särskilt i Norra Sofielund. En jämförelse av i vilken utsträckning respondenterna oroar sig för de olika brotten ser fördelningen i princip likadan ut 1998 och 2012. Av de brott som studeras här oroade sig de flesta både 1998 och 2012 för att utsättas för inbrott i källaren eller på vinden. Nivån av social sammanhållning och tillit ser också ut att ha ökat något över den studerade perioden, men även denna förändring är liten och inte statistiskt signifikant.

Den tydligaste skillnaden syns i relation till upplevd problemnivå, vilken har ökat i både Norra och Södra Sofielund mellan 1998 och 2012. En jämförelse av de olika frågor som det övergripande måttet problemnivå bygger på visar att det skett en ökning av andelen som upplever de olika ordningsstörningarna som ett problem, med undantag för andelen som anser det vara ett problem med berusade personer i området där det istället skett en minskning.

De båda undersökningarna innehåller också två frågor som avser att mäta informell social kontroll. Frågorna handlar om hur troligt

respondenten anser det vara att någon av de boende i området skulle ingripa om *några barn sprejade färg på väggarna i bostadsområdet* eller om *det pågick ett slagsmål utanför huset och någon blev slagen eller allvarligt hotad*. Frågorna är lite olika formulerade och svarsalternativen skiljer sig något åt mellan de båda undersökningarna, de resultat som presenteras här avser andelen respondenter som uppfattar det som troligt eller sannolikt att någon skulle ingripa i ovanstående situationer. I undersökningen från 1998 uppgav nästan hälften av respondenterna att det var troligt eller mycket troligt att någon av grannarna skulle ingripa om några barn målade på väggarna i bostadsområdet, 2012 var det knappt 40 procent av respondenterna som ansåg att det var mycket eller ganska sannolikt att någon skulle ingripa i motsvarande situation. Knappt 45 procent av respondenterna 1998 svarade att det var troligt eller mycket troligt att någon skulle ingripa om det pågick ett slagsmål utanför huset eller om någon blev allvarligt hotad, 2012 svarade drygt 55 procent att det var mycket eller ganska sannolikt att någon skulle ingripa.

Tabell 21. Samband mellan Upplevd otrygghet och områdesegenskaper
– 1998 övre raden och 2012 undre raden.

	1.	2.	3.	4.
1. Otrygg ute i bostadsområdet sent på kvällen	-	.291**	-.231*	.254**
2. Oro att utsättas för brott	.473**	-	-.049	.478**
3. Social sammanhållning och tillit	-.135	-.356**	-	-.055
4. Problemnivå	.347**	.670**	-.308**	-

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

Sambanden mellan upplevd otrygghet och uppfattningar av social sammanhållning och tillit och lokal problemnivå i bostadsområdet ser lite olika ut 1998 och 2012 (tabell 21). Både 1998 och 2012 finns ett signifikant men inte särskilt starkt samband mellan lokal problemnivå och att känna sig otrygg ute sent på kvällen i bostadsområdet, de som upplevde att problemnivån är hög kände sig oftare otrygga när de var ute i bostadsområdet sent på kvällen. Sambandet är något starkare i den senare mätningen.³¹ Även oro att utsättas

31 1998 $r = .254$; 2012 $r = .347$

för brott och upplevd problemnivå är tydligt korrelerade både 1998 och 2012 och detta samband är strakare, särskilt 2012.³² Avseende sambandet mellan otrygghet och social sammanhållning och tillit ser mönstret dock olika ut i mätningarna från 1998 och 2012. I undersökningen från 1998 finns ett signifikant negativt samband³³ som indikerar att de som bor i ett område där de upplever att den sociala sammanhållningen är låg oftare känner sig otrygga när de är ute sent på kvällen i bostadsområdet. Däremot hittas inget liknande samband mellan social sammanhållning och tillit och oro att utsättas för brott. I 2012 års mätning är mönstret det motsatta, det finns ett signifikant samband mellan social sammanhållning och tillit och oro att utsättas för brott³⁴, men inte avseende att känna sig otrygg ute i bostadsområdet sent på kvällen.

5.1 Sammanfattning: Boendeenkät 1998

- Generellt mycket små förändringar avseende otrygghet, informell social kontroll, social sammanhållning och tillit samt upplevd problemnivå mellan trygghetsundersökningen från 1998 och 2012.
- Andelen som känner sig otrygga när de är ensamma ute sitt bostadsområde sent på kvällen har ökat något mellan 1998 och 2012.
- Upplevd oro att utsättas för brott verkar ha minskat något i Södra Sofielund men i Norra Sofielund är nivån i stort sett oförändrad.
- Respondenternas uppfattning om social sammanhållning och tillit mellan de boende i området ser ut att ha ökat lite under perioden.
- Den upplevda problemnivån har ökat i både Norra och Södra Sofielund.
- Både 1998 och 2012 finns ett tydligt samband mellan upplevd problemnivå och otrygghet och oror att utsättas för brott.
- Sambandet mellan social sammanhållning och tillit otrygghet och oro är mer komplicerat och skiljer sig åt mellan mätningarna 1998 och 2012. Dock verkar det finnas ett samband

³² 1998 $r=0.478$; 2012 $r=0.670$

³³ $r=-0.231$

³⁴ $r=-0.356$

mellan att bo i ett område där sammanhållningen och tilliten upplevs vara låg och att känna sig otrygg eller uppleva oro att utsättas för brott.

5.2 Avslutande kommentar

Det är svårt att dra några slutsatser utifrån jämförelserna mellan 1998 och 2012, men resultatet indikerar att utvecklingen över den studerade tidsperioden inte gått mot minskad otrygghet eller lägre problemnivå vilket verkar vara fallet i Malmö i stort (Ivert, Mellgren & Torstensson Levander, 2014).³⁵

Både Norra och Södra Sofielund tillhörde de 25 procent av Malmös delområden som hade högst nivåer av otrygghet 1998, och de återfinns i den gruppen även 2012. Detsamma gäller för upplevd problemnivå. För att kunna dra några mer långtgående slutsatser kring utvecklingen i Sofielundsområdena över de senaste 15 åren krävs fördjupade studier som inkluderar andra datakällor. Vad som däremot är tydligt är att sambandet mellan lokal problemnivå och otrygghet var tydligt 1998 och är det fortfarande 2012. Detta är en indikation på att en viktig del i det trygghetsskapande arbetet är att minska problemnivån. När det gäller sambandet mellan kollektiv styrka (i det här fallet ett mått på social sammanhållning och tillit) och upplevd otrygghet är korrelationerna svagare och svårare att tolka, dock finns det ett samband och som diskuterats tidigare är det troligt att bostadsområdets nivå av kollektiv styrka i ett längre perspektiv hänger samman med den lokala problemnivån (se t.ex. Sampson & Raudenbush, 1999; Sampson, 2012). En studie av hela Malmö visar tydligt att det finns ett starkt samband mellan ett bostadsområdes nivå av kollektiva styrka 1998 och dess problemnivå 2012 (Ivert, Mellgren & Torstensson Levander, 2014). Det är tydligt att de områden som hade en lägre nivå av kollektiv styrka 1998 hade en högre problemnivå 2012.

35 Med utgångspunkt i de demografiska skillnader mellan studiepopulationerna 1998 och 2012 hade vi kunnat förvänta oss högre nivåer av otrygghet 1998 enbart på grund av att det i den undersökning finns en större andel kvinnor, äldre och utlandsfödda, grupper som ofta rapporterar högre nivåer av otrygghet än vad svenskfödda medelålders män gör (se t.ex. Brå, 2014a).

6. FASTIGHETSÄGARENKÄT: OM TRYGGHET, TRIVSEL OCH FASTIGHETSFÖRVALTNINGENS VILLKOR I NORRA OCH SÖDRA SOFIELUND

I följande avsnitt kommer resultaten från fastighetsägarenkäten att presenteras. Fastighetsägarnas upplevelser och erfarenheter är ett viktigt komplement till den bild som framkommer genom att studera anmälda brott och de boendes upplevelser av området, och bidrar till att ge en övergripande och heltäckande bild av Sofielundsområdena.

Fastighetsägarenkäten möjliggör jämförelser av uppfattningar av lokala problem och ordningsstörningar i området, men bidrar även med kunskap om vilka möjligheter och hinder fastighetsägare uppfattar i utvecklingen av området. Som beskrivits i kapitel 2 skickades enkäten ut till bostadsföretag (kommunala och privata), bostadsrättsföreningar och byalag i Norra (Byalaget Sofia) och Södra Sofielund (Gamla Sofielunds byalag) vilket innebär att de resultat som presenteras här representerar såväl kommersiella intressen som boende i området.

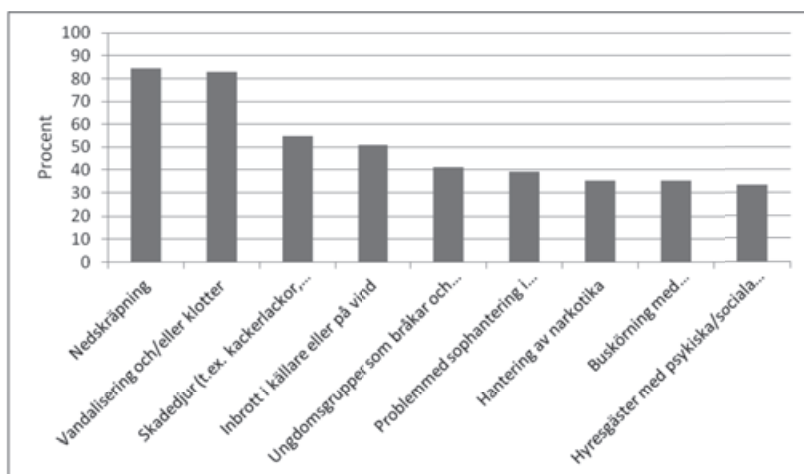
Fastighetsägarenkäten bygger i huvudsak på två övergripande frågeområden, nämligen *lokala problem, ordningsstörningar och brott* samt *kontakt med lokala myndigheter och andra fastighetsägare*. Det är svaren på dessa frågor som kommer att redovisas i följande kapitel. I texten kommer benämningen ”fastighetsägare” att användas som ett samlingsnamn för alla som besvarat enkäten om inget annat anges.

6.1 Lokala problem, ordningsstörningar och brott

Fastighetsägarenkäten innehåller 20 frågor om hur fastighetsägarna upplever problem, ordningsstörningar och brottslighet i och omkring sina fastigheter. Frågan var formulerad som ”förekommer följande problem i era fastigheter” och problemen som efterfrågades var:

• Boende som skrämmar sina grannar	• Inbrott i bostäder
• Brist på belysning i kvarteret/området	• Inbrott i källare eller på vind
• Brott mot bilar	• Kamphundar/andra skrämmande hundar
• Buskörning med moped/motorcykel/bil	• Nedskräpning
• Hantering av narkotika	• Organiserad kriminalitet
• Hot och våld gentemot bostadsföretagets anställda eller entreprenörer	• Problem med sophanteringen i kvarteret/området
• Hyresgäster med psykisk/sociala problem som fungerar mindre bra i sitt boende	• Prostitution
• Häleri/handel med stöldgods	• Skadedjur (t.ex. kackerlackor, vägglöss, råttor)
• Illegal andra- och tredjehands uthyrning	• Ungdomsgrupper som bråkar och stör
	• Vandalisering/klotter
	• Våld inom familjerna

I figur 18 redovisas de mest betydande problemen enligt fastighetsägarna. De problem, ordningsstörningar och brott som redovisas i diagrammet är de där fler än 30 procent av fastighetsägarna svarat att problemet är i någon mån eller mycket vanligt förekommande i deras fastighet(er).

Figur 18. De mest betydande problemen enligt fastighetsägarna. Andel som angett att problemet förekommer mycket eller i någon mån i fastigheten eller i det närliggande området.

Det som de flesta fastighetsägare upplever som ett problem i och omkring sina fastigheter är nedskräpning samt vandalisering och/eller klotter. Fler än 80 procent av fastighetsägarna har svarat att de har mycket eller i viss mån problem med detta (i båda fallen är det knappt 20 % som angett att de har mycket problem med nedskräpning och vandalisering klotter). Bostadsrättsföreningarna verkar i något mindre grad än bostadsföretagen och byalagen upplever att nedskräpning och vandalisering och klotter är ett problem i och omkring fastigheterna. Vidare verkar nedskräpning vara ett större problem i Södra Sofielund samtidigt som vandalisering och klotter enligt fastighetsägarna upplevs vara ett större problem i Norra Sofielund. En av fastighetsägarna i Södra Sofielund skriver:

”Fastighetsägare och Malmö stad borde ta mer ansvar för den yttre miljön och skötsel av trädgårdar och gator, det förbättrar helhetsintrycket för hela området.”

En av fastighetsägarna i Norra Sofielund fortsätter:

”Då för få fastigheter dagligen inte sköter sin klottersanering ökar klottret, vandaliseringen och kriminaliteten i området.”

Dessa båda svar symboliserar att det bland (en del av) fastighetsägarna finns en önskan om ett gemensamt engagemang för att komma tillrätta med det problem som finns med nedskräpning och vandalisering i området.

Nästan 55 procent av fastighetsägarna anger att de har problem med skadedjur i eller omkring sina fastigheter. Av dessa är det endast ett fåtal som uppger att detta är ett stort problem. Problem med skadedjur verkar vara ett lika stort i både Norra och Södra Sofielund, och det är företrädesvis råttor som uppges vara ett problem. Drygt hälften av fastighetsägarna har svarat att de har problem med att det förekommer inbrott i källare eller på vindar, men det är bara ett fåtal som uppger att de har mycket problem med inbrott i källare-/vindsutrymmen. Även när det gäller inbrott i källare-/vindsförråd verkar problemet vara ungefär lika vanligt förekommande i Norra som i Södra Sofielund.

Omkring 40 procent av fastighetsägarna uppger att de har problem med ungdomsgrupper som bråkar eller stör i eller omkring fastigheten, knappt hälften av dessa anger att de har mycket problem med ungdomsgrupper. En majoritet av de fastighetsägare som anger att de har problem med störande ungdomsgrupper hänvisar till fastigheter i Södra Sofielund, även om också fastighetsägare i Norra Sofielund uppger att de har en del problem med detta. Såväl bostadsföretag, bostadsrättsföreningar och byalag uppger att de har problem med ungdomsgrupper som bråkar och stör.

Nästan 40 procent av fastighetsägarna har svarat att det upplever att det är problem med sophanteringen i området där deras fastighet(er) ligger. Bland annat lyfter de fram problem med att boende eller andra ”dumpar” sopor och/eller möbler på gatan samt att sophanteringen varit skyddsstoppad på vissa gator. Bostadsföretag och bostadsrättsföreningar rapporterar problem med sophantering i lika stor utsträckning. Däremot är det tydligt att det finns en skillnad mellan de båda Sofielundsområdena, fastighetsägarna i Södra Sofielund rapporterar i mycket högre utsträckning att de har problem med sophanteringen jämfört med fastighetsägarna i Norra Sofielund.

Omkring 35 procent av fastighetsägarna uppger att de har problem med hantering av narkotika i eller i omkring sina fastigheter. Det är ungefär dubbelt så många fastighetsägare i Södra som i Norra Sofielund som uppger att detta är ett problem. Båda byalagen uppger

att de i någon mån har problem med hantering av narkotika, och bostadsföretagen har större problem med narkotikahandling i eller omkring sina fastigheter än vad bostadsrättsföreningarna har.

Ungefär 35 procent av fastighetsägarna har svarat att de upplever problem med buskörning med mopeder, motorcyklar eller bilar i anslutning till deras fastigheter. Detta uppfattas som ett större problem i Södra Sofielund där hälften av fastighetsägarna uppgett att buskörning är ett problem. Att trafiksituationen i området upplevs som ett problem är något som även framkommer i den öppna fråga som avslutar enkäten. Flera av fastighetsägarna väljer att lyfta just trafiken som något som påverkar förvaltningen av deras fastigheter och föreslår hastighetsrestriktioner, farthinder och mindre biltrafik i området över lag.

Avslutningsvis är det drygt 30 procent av fastighetsägarna som svarat att de i någon mån har problem med hyresgäster som har psykisk och eller sociala problem och som inte fungerar så bra i sitt boende. Även detta verkar vara mer vanligt förekommande i Södra Sofielund.

Fastighetsägarna tillfrågades också om huruvida de ansågs sig ha fungerande klottersanering för sina fastigheter, och omkring tre fjärdedelar ansågs sig ha det. Skillnaderna mellan Norra och Södra Sofielund och mellan de olika typerna av fastighetsägare var små i relation till den här frågan, även om det finns en tendens till att fastighetsägarna i Södra Sofielund och företrädare för bostadsbolag i större utsträckning anser sig ha en fungerande klottersanering.

Enkäten innehöll även en fråga om fastighetsägaren upplever grannfastigheternas förvaltning som ett problem. Nästan hälften, 45 procent, av fastighetsägarna svarade ja på den frågan. Problem med grannfastigheter rapporterades i högre utsträckning av bostadsrättsföreningar och byalag (59 %), och av fastighetsägare i Södra Sofielund (58 %).

6.2 Kontakter med lokala myndigheter och andra fastighetsägare

Ett välfungerande samarbete mellan fastighetsägare och olika lokala myndigheter såväl som mellan olika fastighetsägare är en viktig del i det långsiktiga arbetet med att utveckla Sofielundsområdena.

Fastighetsägarna tillfrågades om sina kontakter med Malmö stad, socialtjänstens boendeenhet, polisen samt med andra fastighetsägare i Sofielund. Frågorna handlade dels om huruvida de hade en fungerande kontakt med respektive organisation men fastighetsägarna ombads även skriva hur samarbetet och kontakten skulle kunna förbättras (se tabell 22).

Tabell 22. Kontakt med lokala myndigheter och andra fastighetsägare.

	Bra kontakt	Ganska bra kontakt	Dålig kontakt	Inget behov
Har ni en fungerande kontakt med Malmö stad i frågor som den fysiska miljön, parkering, städning, skötsel, utveckling etc.? ¹	8%	28%	33%	22%
Har ni en fungerande kontakt med socialtjänstens boendeenhet i frågor som rör hyresgäster som har behov av stöd för att klara sitt boende? ²	12%	16%	14%	53%
Har ni en fungerande kontakt med polisen? ³	14%	24%	28%	31%
Hur mycket kontakt har ni med andra fastighetsägare i Sofielund? ⁴	4%	29%	31%	28%

¹ missing = 5, ² missing = 3, ³ missing = 2, ⁴ missing = 4

Drygt 35 procent av fastighetsägarna anser att de har bra eller ganska bra kontakt med Malmö stad avseende frågor som rör bland annat den fysiska miljön, parkering och städning. Nästan lika många (33 %) anser att kontakten med Malmö stad fungerar dåligt. Drygt 20 procent av fastighetsägarna har svarat att de inte har något behov av kontakter med Malmö stad. Fastighetsägarna i Södra Sofielund upplever i större utsträckning att de har en fungerande kontakt med Malmö stad jämfört med fastighetsägarna i Norra Sofielund. Det finns även en tydlig skillnad mellan bostadsbolagen och bostadsrättsföreningarna avseende hur nöjda de är med kontakten med Malmö stad, drygt 50 procent av bostadsrättsföreningarna uppger att de har en dålig kontakt med Malmö stad, att jämföra med drygt 20 procent bland bostadsföretagen. Byalaget Sofia upplever att kontakten med Malmö stad fungerar dåligt, och från Gamla Sofielunds byalag

saknas svar på den här frågan. Dessa skillnader skulle kunna vara en indikation dels på att det från Malmö stads sida gjorts mer insatser i Södra Sofielund vilket även medfört ökade kontakter mellan staden och fastighetsägarna, och att dessa kontakter företrädesvis har riktat sig mot bostadsföretagen och i mindre utsträckning mot bostadsrättsföreningar och byalag.

Både bland fastighetsägarna i Norra och Södra Sofielund föreslås en kontaktperson på Malmö stad vara ett sätt att förbättra samarbetet mellan fastighetsägare och staden, flera av fastighetsägarna uttrycker att de inte vet var de ska vända sig angående till exempel städning eller när en gata grävts upp utan att det sedan iordningsställts ordentligt. Det är också flera fastighetsägare som önskar bättre kommunikation och tätare kontakt genom till exempel återkommande möten.

När det gäller kontakter med socialtjänstens boendeenhet uppger en majoritet av fastighetsägarna att de inte har något behov av en sådan kontakt, men av de som har kontakt med boendeenheten har de flesta svarat att de tycker att kontakten fungerar bra eller ganska bra. Det är en större andel av bostadsrättsföreningarna som svarat att de inte har något behov av kontakt med socialtjänsten. När det gäller bostadsföretagen är det en större andel som har kontakt med socialtjänsten och av dessa uppger de flesta att de har en bra eller ganska bra kontakt rörande de här frågorna.

Nästan 40 procent av fastighetsägarna anser att de har en bra, eller ganska bra kontakt med polisen. Av resterande fastighetsägare är det nästan lika många som anser att deras kontakt med polisen är dålig (28 %) som uppger att de inte har något behov av kontakt med polisen (31 %). Fastighetsägarna i Södra Sofielund upplever i större utsträckning att de har en bra eller ganska bra kontakt med polisen, medan det verkar finnas ett större missnöje i Norra Sofielund, där är det nästan 40 procent av fastighetsägarna som svarat att de anser att kontakten med polisen är dålig. Andelen som svarat att de inte har något behov av kontakt med polisen är ungefär lika stor i både Norra och Södra Sofielund. Bostadsrättsföreningarna upplever i högre utsträckning än bostadsföretagen att kontakten med polisen fungerar dåligt. Det är en större andel av bostadsföretagen som svarat att de inte har något behov av kontakt med polisen jämfört med bostadsrättsföreningar och byalag. Gamla Sofielunds byalag uppger att de har en ganska bra kontakt med polisen, men Byalaget Sofia anser sig tvärt emot ha dålig kontakt med polisen. I både Norra och

Södra Sofielund lyfter fastighetsägarna polisens närvaro och synlighet som centrala för att kontakterna mellan fastighetsägare och polis ska fungera. Till exempel skriver en av fastighetsägarna på Södra Sofielund:

”Fler patrullerande poliser och ökade insatser. Idag hänvisar polisen till resursbrist.”

En av fastighetsägarna på Norra Sofielund skriver:

”Polisen är artiga och trevliga, men underbemannat har ej tid att komma ut till fastigheten.”

Flera av de öppna svaren antyder att det finns en kontakt med polisen och att den är bra, men det finns en tydlig frustration eftersom många av fastighetsägarna upplever att polisen inte har tid eller resurser att följa upp anmälningar eller vara närvarande i området för att förebygga och förhindra brott. Precis som när det gäller kontakterna och samarbete med Malmö stad är det flera fastighetsägare som efterlyser bättre information om kontaktpersoner, och ett par nämner närpoliserna som ett sätt att förbättra samarbetet mellan fastighetsägare och polisen.

När det gäller kontakter med andra fastighetsägare i området är det ungefär lika många som svarat att de har bra eller ganska bra kontakt, dålig kontakt eller inget behov av kontakt med andra fastighetsägare. Avseende den här frågan finns det inga större skillnader mellan Norra och Södra Sofielund. Däremot skiljer sig bostadsföretagen från bostadsrättsföreningarna, det är en större andel av bostadsföretagen som uppger att de inte har något behov av kontakter med andra fastighetsägare och det är en större andel av bostadsrättsföreningarna som uppger att de har dålig kontakt med övriga fastighetsägare. Dock är det ungefär lika stor andel som svarat att de har bra eller ganska bra kontakt med andra fastighetsägare. Gamla Sofielunds byalag uppger att de har ganska bra kontakt med de andra fastighetsägarna i området, medan Byalaget Sofia inte anser sig ha något behov av kontakter med andra fastighetsägare. När det gäller förslag på hur kontakt och samverkan mellan fastighetsägare i området skulle kunna förbättras är det flera fastighetsägare

som föreslår att det bör finnas någon form av gemensam grupp där fastighetsägarna kan träffas och utbyta erfarenheter, och att ökade kontakter skulle kunna bidra till samarbete kring konkreta frågor så som klottersanering. Någon lyfter också att det är viktigt att fler fastighetsägare deltar i de träffar som ordnas, och ett par nämner det pågående BID³⁶-initiativet som ett bra forum för fastighetsägare att samarbeta. Det finns också de som är mindre positiva till ökad samverkan mellan fastighetsägarna, en av fastighetsägarna skriver:

”Har medverkat tidigare, det gav ej så mycket resultat. Tog tid.”

6.3 Sammanfattning: Fastighetsägarenkät

Lokala problem, ordningsstörningar och brott

- Det som i störst utsträckning upplevs som problem av fastighetsägarna är nedskräpning och skadegörelse, detta gäller både Norra och Södra Sofielund. Omkring 80 procent av fastighetsägarna uppger att detta är ett problem.
- Drygt hälften av fastighetsägarna uppger att de har problem med skadedjur, företrädesvis råttor.
- Drygt hälften av fastighetsägarna uppger att de har problem med inbrott i källare eller på vindar i sina fastigheter.
- Omkring 40 procent av fastighetsägarna uppger att de har problem med ungdomsgrupper som bråkar eller stör i eller omkring fastigheten. En majoritet av de fastighetsägare som uppger att detta är ett problem har fastigheter i Södra Sofielund.
- Nästan 40 procent av fastighetsägarna har svarat att det upplever att det är problem med sophanteringen i området där deras fastighet(er) ligger. Det här verkar vara ett större problem i Södra Sofielund än i Norra Sofielund.
- Hantering av narkotika i eller omkring fastigheterna upplevs som ett problem av omkring 35 procent av fastighetsägarna. Detta är företrädesvis ett problem i Södra Sofielund.

36 BID är en förkortning av Boende, Integration och Delaktighet (eng. Business Improvement Districts). BID är en form av samverkan där fastighetsägare tillsammans med boende lyfter ett område bland annat genom investeringar i den offentliga miljön och områdets fastigheter för att på längre sikt skapa vinst och hållbarhet i området (för mer information se <http://www.bidsweden.se/>). Under 2014 har det i Norra och Södra Sofielund pågått ett arbete för att starta ett BID där arbetet i första hand kommer inriktas mot att öka tryggheten och förbättra boendemiljön (Holmberg, 2014).

- Ungefär 35 procent av fastighetsägarna har svarat att de upplever att det är problem med buskörning med moped, motorcyklar eller bilar i området omkring deras fastigheter. Problemet med buskörning är större i södra Sofielund.
- Omkring 75 procent av fastighetsägarna uppgav att de har en fungerande klottersanering vilket indikerar att de i någon utsträckning anser sig kunna hantera problemet. Det framkommer dock en önskan om bättre samordning av såväl klottersanering som av skötsel av utemiljön i allmänhet, både mellan fastighetsägare, men även mellan fastighetsägare och Malmö stad.

Lokala myndigheter och andra fastighetsägare

- 35 procent av fastighetsägarna anser att de har en bra kontakt med Malmö stad. Av fastighetsägarna i Södra Sofielund är det nästan hälften som anser att de har ett fungerande samarbete med Malmö stad, i Norra Sofielund är det 25 procent som svarat att samarbetet fungerar bra. Det är även större del av bostadsföretagen som uppger att samarbetet med Malmö stad fungerar bra.
- Knappt 40 procent av fastighetsägarna tycker att de har en välfungerande kontakt med polisen. Även när det gäller polisen verkar det som om fastighetsägarna i Södra Sofielund har ett bättre samarbete med polisen.
- Ungefär en tredjedel av de fastighetsägare som besvarat enkäten anser att de har bra kontakt med andra fastighetsägare i området, och ungefär lika många har svarat att kontakten är dålig eller att de inte har något behov av kontakt med andra fastighetsägare.

6.4 Avslutande kommentar

Det är tydligt att såväl bostadsföretag, bostadsrättsföreningar och byalag upplever att det finns en hel del problem i och omkring deras fastigheter och flera av fastighetsägarna efterlyser bättre samordning av såväl klottersanering som av skötsel av utemiljön i allmänhet, både mellan fastighetsägare, men även mellan fastighetsägare och Malmö stad. Det är även flera fastighetsägare som efterlyser mer polisiära resurser för att komma till rätta med de problem i området

som de upplever har en negativ inverkan på deras möjligheter att förvalta sina fastigheter. Ett par av bostadsrättsföreningarna lyfter att det är ett problem med att lägenhetspriserna i området sjunkit under de senaste åren på grund av de problem som finns i området. En konsekvens av detta är att en bostadsrättsägare inte kunnat sälja sina lägenheter till ett pris som banken accepterar, detta har i förlängningen också inneburit att fler hyr ut sina boenden i andrahand vilket i sin tur leder till att det finns färre boende i huset som till exempel kan sitta i en styrelse och en större andel boende som kanske inte ser det nuvarande boendet som ett långsiktigt boende.

Trots detta är det viktigt att lyfta fram att det även finns positiva röster och ett stort engagemang bland fastighetsägarna och att det finns flera fastighetsägare som tror på området och ser dess potential. En representant från ett av bostadsföretagen skriver:

”...dock vill jag poängtera att jag inte känner på något sätt att jag har fastigheter i ett ’dåligt besvärligt’ område – tvärtom. Jag uppfattar det som om mina hyresgäster trivs mycket bra i denna del av staden.”

Även om det finns problem så verkar det också finnas en tro på att det går att förändra, ett av byalagen skriver att de haft en vandring med gatukontoret om vilka vägar och korsningar som upplevs som otrygga och avslutar med att poängtera:

”Vi jobbar för en Grön, Lekande stadsdel!”

7. INTERVJUER MED NYCKELINFORMANTER

Följande kapitel innehåller en beskrivning av den lokala problem-bilden i Sofielund med utgångspunkt i kvalitativa intervjuer med nyckelinformanter verksamma i Sofielundsområdena. Inledningsvis ges en kortare genomgång av intervjuernas utförande därefter redovisas resultatet utifrån fem övergripande teman: 1) *områdesbeskrivning*, 2) *engagemang, gemenskap och social sammanhållning*, 3) *lokala problem, ordningsstörningar och brott*, 4) *otrygghet och särskilda händelser* samt 5) *tänkbara åtgärdsförslag*. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av de huvudsakliga resultaten.

7.1 Nyckelinformanterna

Som tidigare diskuterats vid beskrivningen av respektive informationskälla har kvalitativa intervjuer med nyckelinformanter använts för att få en mångfacetterad och fördjupad bild av Sofielundsområdena. Nyckelinformanter har rekryterats från tre huvudsakliga områden, nämligen *lokala myndigheter* i form av socialtjänst, skola, räddningstjänst och polis, *lokal service* genom representanter från en ideell förening, Sofielunds Folketshus, medarbetare vid Malmö stads olika insatser i området, hemtjänsten samt Parkering Malmö, och slutligen *ungdomar och unga vuxna* genom intervjuer med såväl killar som tjejer inom åldersspannet 18 till 24 år. Totalt intervjuades tjugo personer under maj och juni månad 2014 fördelat på sex intervju-personer från lokala myndigheter, nio från lokal service samt fem ungdomar och yngre vuxna.

I den analys av materialet som ligger till grund för detta kapitel är det återigen av vikt att poängtera hur intervjupersonernas åsikter och resonemang inte bör tolkas som en generell återspeglning av den specifika myndighetens, organisationens, föreningens eller åldersgruppens åsikter, trots det faktum att intervjupersonen i första hand har intervjuats i sin roll som företrädare för just denna instans eller åldersgrupp. Detta i huvudsak till följd av vad som diskuterats kring generaliserbarhet i kapitel 2.

7.2 Områdesbeskrivning

Även om syftet med den föreliggande rapporten är att söka skildra en gemensam bild av förutsättningar och utmaningar för såväl Norra som Södra Sofielund är det även av stor vikt att belysa intervjupersonernas uppfattningar av områdenas skillnader. Flera intervju personer poängterade nämligen hur bilden över Norra och Södra Sofielund skiljer sig nämnvärt.

”IP1: Alltså jag tycker inte man kan dra en bild av hela Sofielund.

KK: Okej.

IP1: Så som, om ni ska göra en undersökning från Södra till Norra, det är inte samma problem.

KK: Nej.

/---/

IP1: Ja, alltså jag ser inget, jag ser inte samma problem.

I Norra är det liksom mer, alltså.

IP2: Det är lugnt där.

IP1: Typ så, ja. Det är mer typ så villor...

IP2: Småbarn.

IP1: ...ja, skolor, gårdar.

AKI: Mm.

IP1: Typ så.

IP2: Här är det mer så, mer ljud, mer människor.”

Ungdomar och unga vuxna: Tjejer 2014-06-16

Som framgår ur stycket ovan menar intervjupersonerna att trots den geografiska närheten finns det en skillnad mellan de två områdena. Enligt deras uppfattning karakteriseras Norra Sofielund i högre utsträckning av ett lugn med villor och småbarnsfamiljer medan

Södra Sofielund å andra sidan karakteriseras av mer liv och rörelse. Samtidigt framhålls hur detta liv och denna rörelse bidrar till att det sociala livet trots allt integreras mellan områdena:

”Alltså, det är mer här [i Södra Sofielund] det händer än på Norra. Så även om man bor på Norra så är det ändå hit man kommer.” (Ungdomar och unga vuxna: Tjejer 2014-06-16)

Även flera andra intervjupersoner uttrycker att det finns en avsevärd skillnad mellan de två områdena och gemensamt för näst intill samtliga intervjuer är att fokus riktas mot Södra Sofielund, närmare bestämt Seved.

”[Södra Sofielund] är ju det allra mest utsatta området av dom båda. Och där finns problem i den andra delen av Sofielund också, men /.../ det man pratar ofta om är Seved.”
(Lokal service: Parkering Malmö 2014-05-07)

Även från myndighetshåll återkommer denna skildring av de två områdena. Från räddningstjänsten framhåller intervjupersonen hur de sällan över huvud taget besöker Norra Sofielund samtidigt som vid de fåtal gånger det har varit incidenter i områdena så har det varit kopplat till Södra Sofielund. Intervjupersonen från polisen beskriver sin uppfattning av Norra Sofielund i det närmsta som ett ”blint fält” och vars problembild inte skiljer sig nämnvärt från resterande delar av city. Från socialtjänsten påpekas vid en diskussion kring den lokala problembilden i Sofielundsområdena att Norra Sofielund lätt faller i glömska.

”Jag försöker bara titta på Norra Sofielund, för att man, jag glömmer bort det. /.../ Alltså det är, man har alltid fokuserat så mycket på Seved.” (Lokala myndigheter: Socialtjänst 2014-05-30)

Att en så pass stor del av intervjupersonerna ”väljer” att fokusera på just Södra Sofielund och Seved kan tänkas ha relativt naturliga förklaringar. För det första så är det många av intervjupersonerna som har arbetsuppgifter riktade direkt gentemot Seved, antingen till följd av den riktade satsningen genom områdesprogrammet men

även som en följd av andra omständigheter, vilket således innebär att det i huvudsak är kunskap om detta område som intervjupersonerna besitter. Den andra tänkbara förklaringen är att många av intervjupersonerna sitter med i diverse grupper, råd eller liknande konstellationer där problembilden i och runt Seved vanligtvis är den huvudsakliga diskussionspunkten. Mot denna bakgrund är det alltså i huvudsak Södra Sofielund som diskuteras i det föreliggande materialet med störst fokus på Sevedsområdet om inget annat anges.

7.3 Engagemang, gemenskap och sammanhållning

För att beskriva den lokala problembilden är det även av stor vikt att belysa områdenas styrkor och positiva sidor. Intervjupersonerna ombads i ett tidigt skede av intervjun att utifrån sin kunskap och erfarenhet beskriva Sofielundsområdena med fokus på såväl positiva som negativa aspekter.

I intervjupersonernas beskrivningar av området så lyfts flera positiva aspekter fram, en återkommande sådan reflektion handlar om engagemang, gemenskap och sammanhållning bland de boende. En av intervjupersonerna från lokala myndigheter påpekar att det existerar en typ av "Seveds-anda" och får medhåll av en andra intervjuperson från Malmö stad som uttrycker att det finns en väldigt positiv anda i området och ett väldigt engagemang hos de boende att tillsammans arbeta för områdets bästa. En tredje intervjuperson från lokala myndigheter framhåller att det finns "enorma krafter" bland både boende och andra intressenter i Sofielundsområdena att vilja förändra området till det bättre. Något paradoxalt lyfter dock en annan intervjuperson från lokal service fram hur tidigare stormöten gällande bland annat trygghet och lokala problem i Sofielundsområdena i första hand besökts av boende i villaområdena framför någon enstaka representant från Sevedsområdet.

En av nycklarna till skapandet av den gemenskap och sammanhållning som flera intervjupersoner lyfter fram är bland annat tillgången till naturliga mötesplatser, såväl kommunala som ideella, men även genom det etablerade föreningslivet i områdena. Från bland annat båda ungdomsgrupperna lyfts just olika typer av organiserade mötesplatser i och runt Seved (t.ex. det lokala medborgarkontoret) upp som exempel på något positivt som bidrar till att det finns och upprätthålls en gemenskap och en känsla av att "alla känner

alla”. Som en ytterligare bidragande faktor till gemenskapen lyfts även lokala föreningar upp, bland annat den nystartade fotbolls-föreningen i Seved, som inte bara aktiverar ungdomar och yngre vuxna i området utan som även stöttas av och engagerar boende på plats. Ett annat exempel som lyfts från flera intervjupersoner är det lokala odlingsnätverket samtidigt som ett tredje återkommande exempel som uppmärksammas är Unga Möts i Sofielund (UMIS). Styrkan med denna förening framhålls bland annat vara dess mångfacetterade aktiviteter, riktat till såväl yngre som äldre ungdomar, både killar och tjejer samt att de är lokalt förankrade. Just närheten genom lokalt förankrade aktiviteter kan i viss mån även spela en avgörande roll för ungdomarnas delaktighet:

”[J]ag tänker att föräldrar i andra områden kanske tar en bil och skjutsar runt sina barn till olika aktiviteter, men så ser det ju inte ut oftast i våra områden, utan om man är ensamstående [med] tre eller fyra barn så är det ju svårt och vandra, om man inte har bil dessutom.” (Lokala myndigheter: Skola 2014-05-22)

Gällande aktiviteter kopplat till föreningslivet samt ideella och kommunala verksamheter i Sofielundsområdena så målar intervju-personerna upp en tämligen entydig bild att det förefaller finnas ett stort utbud av aktiviteter för ungdomar i området. En intervju-person från Sofielundsskolan påpekar hur det henne veterligen aldrig tidigare funnits så många olika aktiviteter för barn och ungdomar i området vilket i viss mån kan bekräftas genom en kartläggning gjord av Malmö stad som visade hur det fanns drygt nittio olika föreningar med sin hemadress i Sofielundsområdena.³⁷ En annan intervju-person från lokal service uttrycker vid en diskussion om det utbredda föreningslivet att denna typ av engagemang och potential som finns i området bör tas tillvara och samordnas i så stor utsträckning som möjligt.

Utöver föreningslivet och aktiviteter riktade till ungdomar lyfts även lokala drivkrafter fram som någonting positivt. En av intervju-personerna från lokala myndigheter påpekar att många av de ”goda” sociala nätverk som finns i området karakteriseras och knyts samman av eldsjälar och personer som brinner för sitt område. En andra

³⁷ Enligt Lokal service: Malmö stad 2014-05-23. Intervjupersonen poängterar dock att detta inkluderar diverse olika föreningar.

intervjuperson instämmer och uttrycker att engagemanget bland de boende i området bland annat personifieras genom vissa eldsjälar.

”Men där är ett antal personer som verkligen brinner för det här området och gör allt som står i deras makt för att upprätthålla ett fungerande område. Och det är ju dialogen med dom, plus med alla andra skötsamma människor som bor i området, som är nyckeln också till framgång.” (Lokal service: Parkering Malmö 2014-05-07)

Att lyssna på och involvera de boende i arbetet med området är en ideligen återkommande reflektion bland merparten av intervjupersonerna, något som diskuteras närmare under tänkbara åtgärdsförslag längre fram.

Efter att intervjupersonerna beskrivit Sofielundsområdena utifrån sina uppfattningar som antingen yrkesaktiva, boende eller bådadera ombads de även redogöra för hur de tror att personer som inte bor, arbetar eller rör sig i områdena uppfattar Sofielund. Återigen föll huvudsakligt fokus på Sevedsområdet och från de unga killarna framhölls att det finns många saker att lyfta kring området, både positivt och negativt, men att det handlar om vilket perspektiv man har. Det fanns dock en förhållandevis överensstämmande uppfattning bland intervjupersonerna att det huvudsakliga perspektivet bland personer som inte bor, arbetar eller rör sig i området är negativ. Likaså fanns konsensus kring ursprunget till denna negativa bild av området, nämligen media.

Bland de intervjupersoner som frekvent rör sig i området råder enighet gällande hur den mediala uppmärksamheten av Sofielundsområdena ger en inkorrekt bild. En ungdom uttrycker det som att media ”svartmålar” området samtidigt som en annan intervjuperson från lokal service påpekar att trots det faktum att det faktiskt händer saker i området så är den mediala rapporteringen överdriven. En konsekvens av den negativa mediala uppmärksamheten kring området kan vara en stigmatisering av såväl området i sig men även av de boende. En av de unga tjejerna berättar hur hon får gå i försvarsställning gentemot negativa reaktioner från personer utanför Sofielundsområdena när hon berättar att hon bor i Seved.

”Dom typ bara ’ja, det händer mycket där’, alltså ’vi läser mycket i tidningen’ och allt. Men jag sa ’nej, det är inte så’.”
(Ungdomar och yngre vuxna: Tjejer 2014-06-16)

En av intervjupersonerna som är dagligen yrkesverksam i Seveds-området genom lokal service har liknande erfarenheter.

”När man säger Seved till någon, du vet som inte är här ’äh herregud är du där?’” (Lokal service: Hemtjänst 2014-05-20)

Från socialtjänsten framhålls hur vissa familjer med ekonomiskt bistånd har som delmål på vägen till att bli självförsörjande att flytta från Sevedsområdet. Vad detta beror på är hon dock tveksam till men resonerar kring att det kan uppfattas som negativt i arbetsgivarögon då en arbetssökande har en adress från Seved. Denna hypotes är på något sätt inte ny utan liknande resonemang fördes redan i slutet av nittio-talet i Stockholmsförorten Rinkeby. Tiby och Olsson (1997) beskriver hur många intervjupersoner upplevde att den massmediala uppmärksamheten av Rinkeby och uppförstorandet av områdets problematik kunde medföra negativa konsekvenser. En av informanter lyfte precis som anfördes ovan att många arbetssökande uppfattade en nackdel i att behöva skriva ut en adress från Rinkeby vilket i sin tur riskerade att göra personen mindre attraktiv på arbetsmarknaden (Tiby & Olsson, 1997:3:13). Att detta skulle vara den enskilda orsaken till den förhållandevis låga sysselsättningsgraden i området är dock högst osannolik, men resonemanget bör å andra sidan inte gå obemärkt förbi.

En ytterligare potentiellt stigmatiserande effekt av området lyfts från både lokala myndigheter och lokal service, nämligen gällande en självuppfyllande profetia. Från lokal service påpekar bland annat två intervjupersoner att den mediala beskrivningen av området som otryggt och farligt gör att ungdomar i området ”*lever upp till dom förväntningar som finns på en*”. Även intervjupersonen från polisen gör denna koppling och menar att:

”Är man lite halvkriminell så blir man lite mer kriminell om polisen faktiskt visar intresse för en, så blir det lite sport och spring, slänga någon sten och sen är man igång med det.”
(Lokala myndigheter: Polis 2014-06-05)

7.4 Lokala problem, ordningsstörningar och brott

Trots det faktum att Sofielundsområdena beskrivs med stolthet i många positiva ordalag och att flera intervjupersoner framhåller hur den mediala uppmärksamheten av området är överdriven råder det inga tvivel om att det finns utmaningar för området. För att komplettera informationen kring den lokala problembilden utifrån övriga informationskällor lades även vid respektive intervju stor vikt vid en beskrivning av den lokala problembilden i Sofielundsområdena. Precis som intervjupersonerna uppmanades att beskriva det bästa med området, alltså de positiva egenskaperna, ombads de även att beskriva vad som uppfattades som mindre bra eller negativt med området. Dessutom ombads de även att ta ställning till det rådande förhållandet och den eventuella utvecklingen av ett på förhand definierade problem vilka behandlade såväl fysiska (ex. nedskräpning, skadegörelse och vårdslöstrafik) som sociala (ex. ungdomsgång och berusade personer) ordningsstörningar i området.

7.4.1 Förekomst av lokala ordningsstörningar

Gällande de på förhand definierade ordningsstörningarna fanns det en relativt generell bild bland intervjupersonerna att *nedskräpning* var ett förekommande problem i såväl Norra som Södra Sofielund. Även om svaren varierar så framkommer dock en bild av att det har skett en positiv utveckling under senare år, ”det har blivit bättre” eller ”det var värre innan”, vilket i vissa fall även återkopplades till arbetet kring områdesprogrammet. En liknande bild träder även fram gällande *vårdslös trafik* då flera intervjupersoner påpekar att det har varit ett stort problem i området sedan tidigare. En intervjuperson från ungdomsgruppen framhåller hur det råder ett i det närmsta laglöst tillstånd i trafiken på främst Seved: ”trafiken här den har inga regler”. Samtidigt framgår från flera intervjupersoner att specifika insatser från kommunens sida med avspärrningar och farthinder har bidragit till en betydande minskning av vårdslös körning genom exempelvis bilar som kör för fort. I förhållande till Norra Sofielund framhåller en intervjuperson från lokal service att trafiken längs med Lönngatan är problematisk, inte minst då avsaknaden av säkra passager över gatan medför risker för bland annat barn på väg till och från Sofielundsskolan eller andra aktiviteter på Norra Sofielund.

I jämförelse med uppfattningar bland de invånare som besvarat boendeenkäten (se kapitel 4) samt med information från fastighets-

ägarenkäten (se kapitel 6) ger intervjupersonerna en liknade bild av att just nedskräpning och vårdslös körning uppfattas som större problem av fysiska ordningsstörningar i områdena. Å andra sidan lyfter respondenterna i boendeenkäten samt fastighetsägarenkäten fram skadegörelse som ett stort problem i området vilket bland intervjupersonerna snarare tonas ned som ett något mindre förekommande problem.

Flera intervjupersoner menar att *skadegörelse genom klotter* är relativt sällsynt i områdena även om det förekommer. En av intervjupersonerna från lokala myndigheter drar en parallell till Möllevångstorget och menar på att denna plats stundtals ”ser värre ut” och får medhåll från en annan intervjuperson från lokal service som påpekar att ”det är mer på andra ställen än här på Seved”. En tredje informant från lokal service påpekar att ”det är nog det minsta bekymret” samtidigt som informanten från polisen menar på att ”det är absolut ett problem” men att utvecklingen över tid har varit till det positiva. Gällande *annan typ av skadegörelse* bortsett från klotter så uppfattas det å andra sidan som ett något större problem genom exempelvis krossade fönsterrutor. I förhållande till Norra Sofielund menar en intervjuperson från Sofielundsskolan att det är förhållandevis lite skadegörelse på skolan även om enskilda incidenter av utbredd skadegörelse har förekommit. Likaså framhålls av en annan representant för lokal service på Norra Sofielund att det förefaller vara förhållandevis lite skadegörelse i och runt området kring Sofielundsskolan och Sofielunds Folketshus, även om det framhålls att det verkar vara ett större problem för boende och fastighetsägare i området. Ingen av de två ungdomsgrupperna uppfattar att klotter eller någon annan typ av skadegörelse skulle utgöra något större problem i området utan att det i så fall skulle röra sig om enstaka tillfällen av skadegörelse.

Bilden av skadegörelse som målas upp av intervjupersonerna skiljer sig tämligen markant från de informationskällor som granskats i tidigare kapitel. Som påpekades ovan uppfattade en stor del av såväl de boende som fastighetsägarna i Sofielundsområdena att skadegörelse var ett frekvent förekommande problem i området. Likaså visar uppgifter om anmälda brott att skadegörelsebrotten utgör en dryg femtedel av de anmälda brotten i det undersökta materialet förhållandevis koncentrerat till Sevedsområdet och Sofielundsskolan (se kapitel 3).

Vidare ställdes även frågor kring förekomsten av olika sociala ordningsstörningar varav den första behandlar förekomsten av *berusade personer*. I princip samtliga av de tillfrågade intervjupersonerna uppfattade inte detta som ett problem i området. Istället framhöll ett par intervjupersoner hur det i så fall var mer förekommande med påverkan av andra substanser: ”*Alkohol är tabu men det är okej att röka på*” framhöll en informant från lokal service. Dock var den huvudsakliga uppfattningen att detta inte var något problem i området. Den andra sociala ordningsstörningen som intervjupersonerna ombads ta ställning till var i vilken utsträckning *folk som bråkar och slåss* i området var ett problem. På nytt var det en förhållandevis samstämmig bild som återgavs av intervjupersonerna nämligen hur detta var ett litet till obefintligt problem i området. Återigen påpekades dock från ett fåtal informanter hur det mer sannolikt, i förekommande fall, handlade om hot än faktiska handgripligheter.

De sociala ordningsstörningar som istället beskrevs som större problem i området var *ungdomsgång* samt *hantering eller försäljning av narkotika*. Detta var emellertid något som merparten av intervjupersonerna behandlade under respektive beskrivning av den lokala problembilden som följer.

7.4.2 Beskrivning av den lokala problembilden

I samtal med intervjupersonerna gavs även möjligheten att få en djupare insikt i den föreliggande problembilden för Sofielundsområdena. Snarare än att fokusera på ett antal i förväg definierade ordningsstörningar gavs intervjupersonerna möjlighet att i ett initialt skede av intervjun själva definiera de grundläggande utmaningarna området står inför. Till skillnad från den relativt samstämmiga bild som intervjupersonerna målar upp kring de på förhand definierade ordningsstörningarna finns det en något större variation i svaren angående vad som uppfattas som de huvudsakliga problemen eller utmaningarna för området.

Trots denna variation återfinns ett huvudsakligt tema som faller inom ramen för *narkotika och kriminalitet*. I merparten av samtliga intervjuer beskrivs på ett eller annat sätt problematiken kring grov (även beskrivet som organiserad) brottslighet kopplat till narkotika i direkt anslutning till ett fåtal specifika gator och korsningar

i Sevedsområdet. Flera intervjupersoner poängterar att det är just denna kriminalitet med koppling till hantering och försäljning av narkotika som är det huvudsakliga problemet i området.

”KK: Men om man bara skulle fokusera lite mer på problemen så att säga, vad skulle...

IP2: Problemen är ju alltså, det första, alltså det är den klassiska, det är drogerna, narkotika är väl dom största problemen vi har.

IP1: Försäljning av narkotika.

IP2: Ja, försäljning av narkotika är väl det ja. Och sen där är ju huvudproblemen så drar det med sig ju allt...

IP1: Mm.

IP2: ...våld.

IP1: Precis, det ger ju ringar-på-vatten-effekten.”

Lokal service: Malmö stad 2014-05-22

Resonemanget ovan illustrerar två saker, för det första hur kriminalitet och narkotika uppfattas som det största problemet i området och, för det andra, hur detta dessutom medför andra problem i området. På kort sikt kan ringar på vattnet i detta fall sannolikt innebära nedskräpning, vandalisering, hot och våld men oron som flera intervjupersoner dessutom uttrycker är hur detta även riskerar att påverka barn och ungdomars uppväxtförhållande i området.

”Då är ju risken att dom påverkar ungdomar, barn på ett negativt sätt också. För att, det är ju, om man ska bryta utvecklingen så är ju ungdomarna och barnen det allra viktigaste att dom har en god uppväxt och att dom inte påverkas av området över huvud taget.” (Lokal service: Parkering Malmö 2014-05-07)

Även om det framgår ur flertalet intervjuer att den huvudsakliga problembilden kring narkotika och kriminalitet kretsar kring ett fåtal ”tongivande kriminella” individer, boende i eller i omedelbar närhet av området, så påpekas att denna verksamhet även riskerar att locka ungdomar i området. En intervjuperson från lokal service påpekar att detta mönster är tydligt. Han framhåller hur det redan finns barn i tio- till tolvårsåldern som ser upp till de äldre ungdomarna, vilket innebär att även om det inte syns idag så finns det en överhängande

risk att dessa barn faller in i samma bana i tonåren. En liknande bild illustreras av polisen:

”Sen drar det naturligtvis med sig en svans av yngre människor som bor i området, som inte är så mobila utan kör med sina mopeder och cyklar som hänger i korsningarna. /---/ Man hänger där, man ser dom här killarna komma med fina bilar och man ser kanske inte så många andra vägar i världen att få den här fina bilen. Och det är tacksamt att hjälpa till med mindre brott, hantera lite knark och så vidare, och det blir naturligare än att söka ett jobb på McDonalds.” (Lokala myndigheter: Polis 2014-06-05)

Ett par intervjupersoner från lokal service med nära kontakt till ungdomar i området påpekar dock att det inte nödvändigtvis kretsar kring att dessa kriminella individer enbart skulle fungera som förebilder utan att det dessutom kan handla om en rädsla gentemot dessa individer. Oavsett ursprunget till delaktigheten bland ungdomar så framgår det tydligt att flertalet intervjupersoner uppfattar hur problematiken kring narkotika och kriminalitet riskerar påverka uppväxtförhållandena bland barn och ungdomar i området.

Även om tonvikten vid intervjupersonernas beskrivningar av den lokala problembilden ligger vid narkotika och kriminalitet så uppmärksammas även andra problem, bland annat levnadssituationen med fokus på *oseriösa fastighetsägare* och *trångboddhet*.

Flera intervjupersoner vittnar om att det har funnits stora problem med fastighetsägandet i Sofielundsområdena under en längre tid och att det på en ytterst begränsad yta finns ett stort antal fastighetsägare. En intervjuperson från lokala myndigheter menar att det har funnits flera fastighetsägare som har haft andra intressen än att förvalta fastigheter i området samtidigt som en annan påpekar hur vissa fastighetsägare ”drev fastigheterna i botten”. Enligt ett antal intervjupersoner har detta medfört problem gällande såväl lägenheternas insida (ex. skadedjur och avsaknad på värme) som fastigheternas utsida (ex. förspikade fönster och igenmurade portar). I förhållande till det exteriöra menar en intervjuperson från lokal service att förekomsten av problem som nedskräpning och skadegörelse i och runt fastigheter riskerar att medföra grövre problem, och får medhåll

av en annan intervjuperson från lokala myndigheter som menar att eftersatta fastigheter skapar ”en miljö som verkligen föder problem”.

I relation till interiöra problem till följd av eftersatta fastigheter går det även att göra en koppling till trångboddhet då flera intervjupersoner från såväl lokala myndigheter som lokal service påpekar att många familjer i framförallt Sevedsområdet är trångbodda. Oavsett om det gäller trångboddhet eller på grund av eftersatta fastigheter kan detta medföra att barn och ungdomar varken kan eller vill uppehålla sig i sitt eget hem och behöver söka sig till andra platser. Från polisen framhålls att flertalet ungdomar hänger längs med gatorna och vid vissa specifika korsningar i området där kriminalitet förekommer vilket i sin tur kan innebära en exponering för kriminogena miljöer.

7.4.3 Ungdomar och yngre vuxnas beskrivning

De problembilder som ovan har diskuterats speglar i första hand uppfattningar hos tjänstemän inom lokala myndigheter och lokal service och i något lägre utsträckning vad som diskuterats bland ungdomar och yngre vuxna. Innan en redogörelse för otrygghet och särskilda händelser i området bör alltså även en genomgång av ungdomar och yngres vuxna skildring av den lokala problembilden beskrivas.

Även om kriminalitet identifieras som ett problem i området lyfter intervjupersonerna fram hur detta är förekommande problem i hela Malmö och inte något unikt för just Sevedsområdet. En yngre tjej uppfattar att den höga ungdomsarbetslösheten, fattigdomen och trångboddheten i området är ett stort problem och som enligt henne inte har tagits på allvar bland lokala beslutsfattare.

”Att det till exempel, man klagar på att folk är kriminella, men man gör ingenting åt saken. Dom vill få bort knark och kriminalitet från gatan, men dom tänker inte på vad ungdomarna ska göra sen.”
(Ungdomar och yngre vuxna: Tjejer 2014-06-16)

Även bland de yngre killarna framhålls just ungdomsarbetslösheten och fattigdomen som ett stort problem i området, och för att få bort kriminaliteten måste dessa två punkter åtgärdas. Utöver detta läggs dock även tonvikten på barn, skola och utbildning där ett första steg i ledet till en minskad arbetslöshet i framtiden kretsar kring tillräckliga resurser i skolan. De tillägger dessutom att det krävs resurser

till aktiviteter utanför skoltid. Även om tjejerna instämmer i ovanstående resonemang menar de å andra sidan att man inte får glömma bort flickorna i området och att huvudsakligt fokus sedan tidigare har riktats mot killarna i området, ”även om problemet ligger hos killarna så ska tjejerna ändå få lika mycket hjälp”.

7.5 Otrygghet och särskilda händelser

Under intervjun ställdes även frågor kopplade till otrygghet i förhållande till Sofielundsområdena. Bland annat ombads intervjupersonerna beskriva sin uppfattning gällande stämningen i områdena, huruvida det var en trygg eller otrygg stämning. Likaså ombads även intervjupersoner som var i kontakt med boende i området redogöra för i vilken utsträckning de ansåg att invånarna upplevde otrygghet eller oro att utsättas för brott i området. I förhållande till detta ombads i föreliggande fall intervjupersonerna även beskriva om det förelåg otrygghet eller oro att utsättas för brott i relation till sin yrkesroll.

Flera intervjupersoner menade på att det föreligger en otrygghet i området utifrån de trygghetsmätningar som har gjorts och att detta med stor sannolikhet kunde kopplas till kriminaliteten i området. Dock framhölls samtidigt uppfattning av att området var förhållandevis tryggt. Intervjupersoner från lokal service med utbredd kontakt med boende i området hade inte någon uppfattning av att det skulle råda någon större otrygghet i området. Från såväl Malmö stad som hemtjänsten framhölls bland annat hur ”seniorerna” eller ”vårdtagarna” i området upplevde området som tryggt. Även båda grupperna av ungdomar och yngre vuxna upplevde området som tryggt. En av de yngre tjejerna uttryckte att hon kände sig trygg i hela Sofielund, ”mer än vad jag känner mig trygg i stan”. Bland de yngre killarna förklarades trygghetskänslan genom att ”det finns en otrolig kärlek” i området. Den gemenskap som tidigare lyftes upp som en positiv aspekt av området var en återkommande förklaring till varför flera intervjupersoner uppfattade området som tryggt snarare än otryggt.³⁸

I förhållande till barnens upplevelse av trygghet i området uppfattade intervjupersonerna från Sofielundsskolan att detta sällan kom

38 Det bör även noteras att flera respondenter ansåg det vara svårt att avgöra huruvida de boende upplevde området som tryggt eller otryggt. En återkommande förklaring till detta berörde att det är en subjektiv känsla hos den specifika individen.

på tal från barnen själva. Vad de uppfattade istället var hur det snarare handlade om en viss altruistisk oro³⁹ bland föräldrarna att exempelvis låta sina barn vara ute i området på kvällar. En intervjuperson från lokal service uttryckte en snarlik uppfattning att det fanns föräldrar som inte lät sina döttrar gå ut efter en viss tid på grund av att ”man är orolig för att sina barn ska hamna i fel kretsar”. Samtidigt noterar en annan informant från lokal service hur hon aldrig oroar sig över att ha sina barn i området.

Trots att bilden av tryggheten i området beskrivs av flera intervjupersoner som någorlunda hög så framhölls dock incidenter som sannolikt påverkat tryggheten. Från två olika håll framhölls bland annat hur det förekommit hot, skadegörelse och stenkastning gentemot bland annat vissa eldsjälar som arbetar och bor i området.

I relation till yrkesrollen var det intervjupersoner från såväl lokala myndigheter som lokal service som berättade om incidenter i området som påverkat deras arbete. Även om intervjupersonen inte nödvändigtvis själv exponerats för några specifika händelser återberättas från både räddningstjänsten, polisen och Parkering Malmö hur de utsatts för såväl verbala hot som stenkastning vid arbete i Sevedsområdet. Från räddningstjänsten påpekas dock att detta var i huvudsak för ett par år sedan och intervjupersonen har sedan dess fått uppfattningen av att området fått en helt annan trygghet. En intervjuperson från hemtjänsten beskriver att det förekommit incidenter tidigare men att det inte upplevdes som något allvarligt:

”Alltså nu var det för x år sedan. Men då hade vi vårdtagare på X-gatan men sen i början var det lite svårt att komma förbi och så för att, ja jag körde bil så dom kunde komma fram och banka på bilen och sånt. Men jag har aldrig visat någon rädsla utan jag gick ut och gick till vårdtagaren. Med tiden har dom ju släppt detta så dom kände igen oss från hemtjänsten och då var det okej.” (Lokal service: Hemtjänst 2014-05-20)

39 Enligt Warr (1992:723) kan altruistisk oro definieras som oron över en närståendes (ex. barn, partner eller vänner) välbefinnande (se även Heber, 2009).

Skillnaden mellan räddningstjänstens och hemtjänstens erfarenheter i förhållande till Parkering Malmö och polisen kan sannolikt förklaras genom de situationer som verksamheterna konfronteras med. Med stor sannolikhet exponeras medarbetare vid såväl polisen som Parkering Malmö för mer konfliktfyllda situationer i sin vardagliga verksamhet än medarbetare inom räddningstjänsten och hemtjänsten.

Mot bakgrund av särskilda händelser under våren 2014 i Sevedsområdet gällande bland annat skottlossningar, men framförallt explosioner genom handgranater, tillfrågades även intervjupersonerna i vilken utsträckning dessa *särskilda händelser*⁴⁰ påverkade den upplevda trygghetskänslan i området. Flera intervjupersoner påpekade att den senaste tidens sprängningar sannolikt påverkade den upplevda otryggheten bland invånarna. En intervjuperson från socialtjänsten uttryckte att detta kan innebära att ”folk blir rädda fast det kanske handlar inte alls om dom”. Samtidigt går det dock att urskilja ett synnerligen intressant mönster i beskrivningen av dylika händelser från flera olika intervjupersoners svar:

”[D]et har blivit som en del av vardagen vilket är ganska skrämmande i sig att /---/ det är lite häftigt och lite spännande att så här ’ja, nu var det någon som sköt utanför igår’.”

(Lokal service: Malmö stad 2014-05-23)

Samma intervjuperson fortsätter genom att poängtera hur frekvensen av dessa händelser ”på något sätt normaliserar ett beteende”. Även från skolan lyfts detta upp som ett bekymmersamt dilemma. Intervjupersonerna påpekar att dessa händelser får förvånansvärt lite uppmärksamhet från elevernas sida i kommunikationen med lärare:

”Jag frågade faktiskt på infoträffen i tisdags ’är det någon som har sagt någonting om den här granatattacken på Rasmusgatan och Jespersgatan’, frågade lärarna. Och det var en lärare på högstadiet som sa att en elev hade pratat om det. Men ingen annan har pratat om det.” (Lokala myndigheter: Skola 2014-05-22)

40 Mellgren & Kronkvist (2013) visar hur särskilda händelser gällande bland annat skottlossningar i Malmö under 2011 och 2012 påverkade människors upplevelser av otrygghet på flera plan. I boendekenkäten från 2012 var det ca en fjärdedel av respondenterna från Sofielundsområdena som uppgav att de påverkats av ”Den senaste tidens händelser” och av dessa är det flera som skriver att de känner sig mer otrygga och att denna otrygghet snarare gäller staden som helhet än det egna bostadsområdet.

Samtidigt poängterar informanterna att samma sak gäller kontakten med föräldrarna vars reaktioner uteblivit:

”För jag tänker, hade det hänt i mitt, om vi säger att det hade hänt där jag jobbade tidigare, [XXX], så hade ju alla pratat om detta. Hundra vuxna på skolan hade varit upprörda, ’vad ska vi göra’ hade varit jätteoroliga sådär.” (Lokala myndigheter: Skola 2014-05-22)

Gällande vad som kan ligga bakom att dessa händelser får förhållandevis lite uppmärksamhet från såväl eleverna som föräldrarna menar informanterna att familjerna tycks vara härdade.

”IP1: Alltså dom, jag tror ju att familjerna är lite luttrade. Alltså man tänker, ja, det var /---/ ett barn som sa till mig ’jag kan inte sova därför att det är alltid jättemycket ungdomar som står utanför vårt’, dom bodde på första våningen /---/, ’och det är mycket ungdomar som står där utanför och gör mycket, gör grejer som inte är bra och sådär och dom stör mig och jag kan inte sova’.

KK: Mm.

IP1: Då bodde dom ju jättemånga i en tvåa och alla, det var ju väldigt många barn som sov på madrasser i köket till exempel.

IP2: Mm.

IP1: För att många av våra barn är ju trångbodda.

KK: Trångboddhet.

IP1: Dom har ju inte egen säng alla. /.../ Så att, då. Ja, är man van vid det att det är på det viset, man drar fram en madrass på kvällarna när man ska gå och lägga sig i köket och sen är det bökit ut på gatan. Ja, då är det liksom, då blir man ju inte så chockad om det smäller en granat eller om man hör ett pistolskott eller så.

IP2: Och har det gjorts tillräckligt många gånger så vänjer man sig på något sätt vid det.

IP1: Mm.

IP2: Alltså det är, kan man säga, vardag.”

Lokala myndigheter: Skola 2014-05-22

Det mycket väl vara så att både eleverna och familjerna uppmärksammar detta på annat håll vilket således gör att det går obemärkt förbi under skoltid och därför inte kommer till lärarnas kännedom. Samtidigt går det dock att urskilja en liknande bild av hur dessa händelser uppfattas i samtal flera andra intervjupersoner.

”KK: Vi funderar, det har ju varit vissa händelser, till exempel nu senast med lite handgranater och sprängningar. Är det någonting som påverkar uppfattningen bland dom som bor och rör sig i området? Kanske kopplat till otrygghet.

IP3: Det är klart det påverkar...

IP1: Jaja.

IP3: ...men man håller huvudet högt upp.

KK: Mm.

IP3: För att ingen av oss har gjort detta. Vi vet inte var det har kommit ifrån. Plötsligt så hör man när man vaknar på morgonen 'ja, det var en handgranat'. Man läser i tidningen 'Seved'. Men det har inget med oss att göra. Det är ingen från vår sida.

AKI: Men tror ni att det skulle kunna påverka, inte att någon har gjort det, men att man kanske blir rädd, blir man mer rädd för att bli utsatt? Kan man tänka att dom som kanske bor här blir rädda för att utsättas?

IP3: Dom här människorna har föräldrar som har gått igenom krig. Så att man för över dom här känslorna, du kan klara av allt.”

Ungdomar och yngre vuxna: Killar 2014-05-23

Utifrån citatet ovan beskriver intervjupersonerna att särskilda händelser likt sprängningar i viss mån påverkar otryggheten, men att det samtidigt uppfattas som händelser som inte har med den generella befolkningen att göra. Likaså framhålls att flera boende i området har krigs- eller krigsliknande erfarenheter vilket gör att man hanterar dessa händelser och medföljande känslor som kan uppstå på ett särskilt vis. De fortsätter genom att påpeka:

”IP1: Ja, dom som bor här dom själv, alltså, vet att den där kanske dom, det är inte till dom. Förstår du vad jag menar? Så att då behöver dom inte känna sig, alltså, förstår du vad jag menar?

IP3: Dom behöver inte känna sig hotade.

IP1: Ja, alltså till exempel om jag kanske ligger och sover och en bil sprängs där under mig.

AKI: Mm.

IP1: Så tänker jag, 'har jag någon fiende' eller så. [ohörbart ord] så går jag ner på gatan nästa dag som vanligt. Som ingenting hade hänt, förstår du?

IP3: För du har ju inget att frukta, du har inga fiender. Så varför ska du vara rädd ens?"

Ungdomar och yngre vuxna: Killar 2014-05-23

Liknande uppfattningar går även att urskilja från den andra gruppen ungdomar och yngre vuxna.

"KK: Men jag tänkte på dom här, om vi, till exempel när det händer särskilda händelser som att det har smällt en handgranat här till exempel och där borta. Är det någonting som påverkar en, eller hur ser ni på det? När såna saker händer, eller vad har ni hört? Är det någonting som påverkar ens trygghet eller?

IP1: Det påverkar inte ens trygghet, men den granaten smälldes på fel ställe tycker jag. Att det smälldes på, alltså i en trappuppgång. Och dessutom att det är ett ställe där det bor mycket barn.

AKI: Mm.

IP1: Så jag reagerade bara för att det smälldes på ett, alltså på fel plats. Sen om dom smäller tio handgranater på varandra, det bryr jag mig inte.

/---/

AKI: Mm. Men det påverkar inte, ni har inte hört att personer som ni pratar med här känner sig, att dom blir mer oroliga eller sådär när såna här saker händer? Man tänker att det är en uppgörelse mellan dom liksom...

IP1: Alltså det kunde ha hänt var som helst.

AKI: Mm.

IP1: Jag kan säga dig så här att sen den handgranaten smälldes på Seved har ingen flyttat eller typ så, alltså blivit annorlunda som personer eller så. Men jag, men hade det hänt mitt på Limhamns centrum, hela Limhamn hade flyttat. Förstår du? För dom är inte vana. Eller dom vet inte vad som händer sen eller, typ så.

/---/

KK: Mm.

AKI: Men du menar, när du säger att 'dom är inte vana', finns det en vana här kring?

IP1: Det är ingen vana, men man känner till det och man vet att det kommer hända. Men på Limhamn har det aldrig hänt. Så det är därför ingen vet, kommer förstå på samma sätt."

Ungdomar och yngre vuxna: Tjejer 2014-06-16

Det bör återigen framhållas att de synpunkter och uppfattningar som presenteras genom citaten ovan inte kan generaliseras och sägas vara representativt för varken ungdomar, yngre vuxna eller några andra boende i området för den delen. Med andra ord är det alltså mycket möjligt att resonemangen från de båda ungdomsgrupperna ovan enbart speglar tre intervjupersoners egna åsikter och uppfattningar samt att de händelser som diskuterats inte påverkat dem på grund av egna tidigare erfarenheter och en känsla av att "man har inget att frukta". Dock är det ett intressant mönster som uppdragas.

Om vi istället utgår ifrån att detta skulle vara en mer allmängiltig uppfattning bland de boende går det att illustrera hur, om än inte en normalisering eller vana så åtminstone en viss rutin av särskilda händelser så som sprängningar kan ha för effekt på området. På kort sikt finns det en självklar risk i och med allmänfarlig ödeläggelse att personer kommer till allvarlig skada samt ekonomiska aspekter genom åsamkad skada på egendom. På längre sikt, och för att återkoppla till barn och ungdomars uppväxtförhållande, visar amerikansk forskning hur våld i bostadsområdet riskerar att påverka barnens aggressiva och våldsamma beteende i ett senare skede av livet (Guerra, Huesmann & Spindler, 2003; se även Andershed & Andershed, 2005:115f). Erfarenheter av våld i bostadsområdet har också visat sig ha negativa effekter på barns och ungdomars psykiska hälsa (Browning m.fl., 2013; Fowler m.fl. 2009). Även indirekta erfarenheter av våld, alltså bara vetskapen om att det förekommer våld eller andra typer av grov kriminalitet i bostadsområdet har kopplats ihop med högre nivåer av psykisk ohälsa bland ungdomar (Fowler m.fl. 2009).

Sammanfattningsvis gällande otrygghet så beskriver merparten av intervjupersonerna Sofielund som ett relativt tryggt område, vilket i vissa fall kopplas samman med den känsla av gemenskap och

sammanhållning som beskrivits som positiva aspekter av området. Nyckelinformanter som är i kontakt med personer som bor i området framhåller att de boende inte i någon större utsträckning förefaller uppfatta området som otryggt, snarare tvärtom. Den oro som dock kan uppmärksammas bland boende är i så fall kopplad till altruistisk oro över i första hand barn. Intervjupersoner från såväl lokala myndigheter som lokal service påpekar att det har förekommit incidenter i området kopplat till arbetsrollen med bland annat verbala hot och stenkastning mot personal. Händelsernas magnitud varierar dock mellan olika typer av verksamheter. Gällande särskilda händelser med exempelvis återkommande handgranatsattacker i området framhåller flera intervjupersoner hur detta kan medföra en viss normalisering, vana eller rutin av särskilda händelser. Detta kan i sin tur ha negativa såväl kort- som långsiktiga effekter på området.

7.6 Tänkbara åtgärdsförslag

Som en avslutande del av intervjun ombads informanterna ge förslag på tänkbara åtgärder för en ökad trygghet, minskad problemnivå och minskad brottslighet i Sofielundsområdena. Majoriteten av de åtgärdsförslag som framhölls bland intervjupersonerna kretsade kring insatser som på längre sikt kunde tänkas bidra till en ökad trygghet och minskad problemnivå, dock återkom vid flertalet tillfällen ett förslag på en kortsiktig åtgärdsplan, nämligen att fjärma den lilla grupp gravt kriminella från området.

”För du får inte igenom dina åtgärder, dina tankar, dina idéer om dom här människorna ändå styr och har någon form av våldskapital. Och det märker inte du, men dom som bor där, dom märker det va. Och det är inte säkert att dom alltid vet vem som besitter våldskapitalet, utan dom hör talas om det och dom förstår att så kan man göra, så kan man inte göra och anmäla brott gör man inte i detta området och vittna är inte att tänka på över huvud taget va. Alltså dom demokratiska krafterna fungerar inte va, och kan man inte få dom demokratiska krafterna och fungera, då är det som jag sagt, det funkar inte.” (Lokal service: Parkering Malmö 2014-05-07)

Merparten av intervjupersonerna ansåg dock att detta i första hand var en polisiär fråga, ett påstående som även fick medhåll från polisen. Målet med Sevedsområdet menade samma intervjuperson är att "etablera en normalbild" i likhet med andra delar av Malmö, vilket genom ett första steg innebär att gripa och lagföra ett antal grovt kriminella individerna i området. Här framhölls att det inte finns några egentliga alternativ till hur denna problematik bör åtgärdas utan "den löser man med hederligt polisarbete", inte minst med hjälp av specialinsatser som operation Alfred och Olivia, och att detta arbete var i rullning.

Även om denna åtgärd uppfattades av flera intervjupersoner som en grundläggande förutsättning för det fortsatta arbetet i området återkom även tre andra huvudsakliga stöttepelare för att bära upp ett framgångsrikt arbete för ökad trygghet och minskad problemnivå i området. Den första kretsar kring "vikten av att bli accepterad", eller *verksamhetsförankring*.

7.6.1 "Vikten av att bli accepterad" – verksamhetsförankring

Från flera olika håll framhålls hur framgångsrika insatser kräver en tydlig förankring av verksamheten i området. Som exempel lyfter en intervjuperson från lokal service upp hur deras verksamhet initialt kantades av utmaningar och hur det delvis testades gränser men även hur det förekom försök att driva ut verksamheten från området. Dock framhålls att en nära kontakt och ett tydligt förmedlande av verksamhetens syfte etablerade en god relation.

"Från att krossa våra rutor till att sitta här och dricka en kopp kaffe". (Lokal service: Malmö stad 2014-05-22)

Från två andra intervjupersoner från lokal service med verksamheter riktat mot ungdomar i området träder en liknande bild fram. Genom att rekrytera två ungdomar från Sevedsområdet till verksamheten medförde detta i sin tur ett godkände av verksamheten bland andra ungdomar i området.

"Så att båda dom här två var ju guld värda för oss på väldigt många sätt, för dom gjorde ju så att, dom öppnade ju dörrar så att vi fick massor av deltagare från Sevedsområdet på grund av att dom var där, och då var det liksom godkänt eller vad man ska säga." (Lokal service: Sofielunds Folketshus)

De två exemplen ovan visar på två olika sätt att förankra verksamheten i området. I det första exemplet genom en nära och återkommande kontakt med de boende i området och en tydlig syftesbeskrivning av verksamheten vilket skapar ett förtroende och en tillit. I det andra exemplet kretsar det snarare om att nå ut till ett mindre antal individer i området vilka i sin tur i viss mån legitimerar verksamheten bland övriga boende (i föreliggande fall ungdomar). En tredje intervjuperson från lokal service påpekar på samma tema hur det finns en överhängande risk med att försöka etablera såväl verksamheter som insatser i området utan att de har förankrats bland befolkningen. En av informanterna bland de yngre killarna framhåller att det krävs både personkännedom, erfarenhet och en förmåga att ”öppna upp dig själv” för att lyckas arbeta i området. Detta stämmer väl överens med vad som framhålls av intervjupersonen från polisen som har en önskan om ett närpolisarbete med ett par poliser som kan engagera sig i området och dess boende samt etablera ”personlig kännedom” framför sporadiska polisiära insatser med större styrkor.

7.6.2 ”lyssna på och involvera de boende”

– medborgarinflytande

Den andra pelaren för att bära upp ett framgångsrikt arbete i området kretsar kring ”att lyssna på och involvera de boende”, eller *medborgarinflytande*, vilket i stor utsträckning anspelar på den första pelaren. I bland annat slutrapporten från Kommission för ett socialt hållbart Malmö (2013:77) framhålls hur bostadsområden med ett utbredd boendeinflytande gällande beslut och åtgärder i området även indikerar högre trygghet och minskad vandalisering bland de boende, vilket ligger till grund för en rekommendation om ökat medborgarinflytande. I likhet med denna rekommendation framgår genom flertalet intervjupersoner att detta är både en nödvändighet för ett framgångsrikt arbete i området men även en önskan (om inte ett krav) från de boende.

Även om det är av stor vikt att verksamheter i området förankras bland befolkningen så uttrycker flera intervjupersoner även hur befolkningen måste vara delaktiga i en dialog kring lokala problem och de beslut och åtgärder som tas gällande deras bostadsområde. Mot denna bakgrund gör en intervjuperson från lokal service en metaforisk liknelse till ett läkarbesök, om doktorn inte frågar patienten vilka symptom som finns går det heller inte att göra någonting åt

problemet. En annan intervjuperson från lokal service framhåller att det är av stor vikt att utröna vad det är de boende upplever som problem i området.

””Vem har någonsin frågat oss vad det är vi tycker är problemet’. Fastighetsägarna tycker så här ’jaja, det är klotter’ men kanske för dom som bor här och har sitt sociala liv här kanske det finns helt andra problembilder.” (Lokal service: Malmö stad 2014-05-23)

På frågan kring i vilken utsträckning de yngre killarna uppfattar att de är delaktiga i de beslut som fattas och de insatser som görs i området är de förhållandevis positiva. De framhåller att det finns en god kontakt mellan Malmö stads verksamheter i området och ungdomarna.

”När det gäller Malmö stad i alla fall så är vi alltid med i dom här besluten. /---/ Om dom gör det [fattar beslut] utan oss så kommer vi till dom och konfronterar dom, för vi har dom här. Dom är nära.” (Ungdomar och yngre vuxna: Killar 2014-05-23)

Var de istället uppfattar att problemet ligger är att dessa verksamheter snarare fungerar som en mellanhand och att det finns en bristande kontakt till de egentliga beslutsfattarna. Även om det framhålls att det *finns* kontakt med de lokala politikerna så menar en av informanterna att kontakten är kopplad till valår och faller därefter i dvala. En annan intervjuperson från lokal service uppfattar samma sak genom att poängtera hur kontakten med lokala beslutsfattarna är begränsad och i huvudsak kopplat till valår. Han fortsätter genom att flertalet gånger påpeka att ”dom som är ansvariga oavsett om det är politiker eller tjänstemän, måste kontakta folk och fråga dom” innan åtgärder och insatser genomförs i området.

7.6.3 ”Långsiktigt arbete” – kontinuitet

Den tredje och sista stöttepelaren vilken betonas som en bärande del från flertalet intervjupersoner, utöver förankring av verksamheter och ett medborgarinflytande, är vikten av ett ”långsiktigt arbete” eller *kontinuitet* i området. Flera informanter uttrycker att det har funnits väldigt många insatser i projektform i området och att detta i viss mån

kan ha bidragit till en ”projekttrötthet” och att boende i viss mån mister tilliten när verksamheter kommer och går. Från bland annat socialtjänsten framhålls att det måste finnas en ordentlig grund att bygga det områdesbaserade arbetet på och att projektmedel snarare har använts reaktivt i ett försök att släcka uppkomna bränder. Flera intervjupersoner är eniga kring att arbetet i området snarare bör få ta tid och att de problem som finns i området inte är något som går att åtgärda på kort sikt utan kräver långsiktiga lösningar.

”I området i övrigt är det kontinuitet som jag sa va. Man måste, och då är det inte kontinuitet från Malmö stad utan det är från polis och socialarbetare för ungdomar och, ja en massa, fastighetsägare, kommunteknik, alltså. Man måste ha möten. /---/ Regelbundna möten med beslutsfattande personer. Och så måste man jobba intensivt under väldigt, väldigt, väldigt lång tid. Och bara för att brottsstatistiken går ner, eller en och annan boende börjar vinka på en, så ska man liksom inte blåsa faran över. För har det varit såhär i, ja det har väl varit såhär i fyrtio år ungefär, så löser man det inte på sex månader eller ett år, eller fem år, utan man bara måste hålla på så här i många, många, många år.” (Lokal service: Parkering Malmö 2014-05-07)

Flera intervjupersoner har dock uppfattat områdesprogrammet som ett positivt inslag och som ett första steg i det långsiktiga och kontinuerliga arbetet med området även om det i viss mån bör betraktas som inom ramen för ett tidsbegränsat projekt. Vad vissa intervjupersoner dock ställer sig frågande till som en följd av detta är vad som kommer att hända när arbetet med områdesprogrammet avslutas. En intervjuperson från lokal service poängterar att kontinuiteten i arbetet inte får trappas ned och att en kommande utmaning är att förankra det arbete och de verksamheter som etablerats runt områdesprogrammet i ordinarie verksamheter trots att tillgångar stryps.

7.6.4 Andra tänkbara åtgärdsförslag

Även om det går att urskilja resonemang i samtal med intervjupersonerna som på ett eller annat sätt kan kopplas till de ovanstående åtgärdsförslagen fanns även ett par mer specifika, praktiska och sakfrågekopplade förslag.

Barn och ungdomar. Ett återkommande fokus för åtgärder kretsar kring den kommande generationen genom barnen i området. Flertalet intervjupersoner från såväl lokala myndigheter, lokal service som ungdomar och yngre vuxna framhåller att det måste satsas resurser på skolan men även aktiviteter utanför skoltid. Från informanterna vid Sofielundsskolan lyfts bland annat UMIS fram som ett positivt exempel som inte enbart aktiverar barnen och ungdomarna i området rent fysiskt utan dessutom medför att barnen får ”träffa fler trygga vuxna även på fritiden”. Bland de yngre tjejerna framhålls som ovan påpekats även vikten av att inte enbart lägga fokus vid yngre män utan att även låta tjejer ta lika mycket plats och få lika mycket hjälp som killar i området. Från skolan framhålls därtill även vikten av ett arbete med att stötta och stärka föräldrar i sin föräldraroll. Även från intervjupersonerna vid socialtjänsten framhålls hur man måste fokusera på den kommande generationen barn i området. Ett åtgärdsförslag kretsar kring att lägga fokus vid att öka antalet barn som går i förskola i området för att minimera riskerna för att ”vara back redan första dagen” när man börjar skolan.

Arbete och utbildning. Ett annat återkommande tema faller inom ramen för ökad sysselsättning och utbildning bland ungdomar, ett tema som återigen uppmärksammas av både lokala myndigheter, lokal service och bland ungdomar och yngre vuxna. Från polisen framhålls att ungdomarna behöver legitima sysselsättningar:

”Man säger att /---/ ungdomar är arbetslösa på Seved eller sysslösa. Nej, arbetslösa är dom nog va, men sysslösa är dom fanken inte utan pengar gör dom fast inte på dom sätten som man skulle önska att dom gjordes.” (Lokala myndigheter: Polis 2014-06-05)

Även om det finns en gemensam uppfattning att arbetslösheten är ett uppenbart problem som behöver åtgärdas så ges sällan några förslag på *hur* detta problem bör angripas. Ett förslag uppmärksammas dock från en intervjuperson från lokal service som menar att verksamheter med syfte att minska arbetslösheten eller öka sysselsättningsgraden bland ungdomar bör knyta kontakter med privata aktörer och lokala företag i så hög utsträckning som möjligt för att erbjuda arbetslösa ungdomar en ingång till arbetsmarknaden.

Bland tjejerna i ungdomsgruppen uppfattas dock en risk med att satsa för stora resurser på arbete och utbildning innan det fundamentala problemet med förekomsten av öppen narkotikaförsäljning och kriminalitet har undanröjts. De framhåller att det är en missriktad insats att erbjuda arbete och utbildning till de ungdomar som försörjer sig (helt eller delvis) på drogförsäljning då detta mycket väl endast skulle uppfattas som ”dubbla pengar”.

Trots att merparten av intervjupersonerna som lyfter frågan kring arbete och utbildning i första hand drar parallellen till ungdomsarbetslöshet så poängterar informanter från socialtjänsten att man inte får glömma bort resten av familjen. Trots att de framhåller vikten av att sysselsätta ungdomar så understryker de även hur föräldrar med arbete har en ”helt annan pondus” och fungerar som ”helt andra förebilder för sina ungar och tonåringar”.

Kontinuerligt underhåll av fastigheter. Ett annat åtgärdsförslag som lyfts från flera håll kretsar kring ett fortsatt arbete för ett tryggt och säkert boende i området. Detta kan delvis vara kopplat till fastigheter med en hel och ren bostadsstandard, vilket sannolikt är en följd av ett ansvarsfullt och seriöst fastighetsägandeskap. En informant från lokal service uttrycker dessutom hur det är av yttersta vikt att fastighetsägare åtgärdar förekomsten av problem som nedskräpning och skadegörelse i och runt sina fastigheter för att markera att detta är oacceptabelt. Om det å andra sidan låts gå obemärkt förbi kan detta medföra en rakt nedåtgående spiral av problem i området genom att det indikerar hur ”det är okej att det är sönder”.

Polisiär närvaro. Det sista åtgärdsförslaget som lyfts bland flera intervjupersoner behandlar en förhoppning om en framtida långsiktig polisiär närvaro i området. Från lokal service framhålls bland annat en önskan om ett arbetssätt som inte enbart är kopplat till reaktivitet utan även en möjlighet för de boende att etablera en dialog med polisen och vice versa. Även informanten hos polisen framhåller detta arbetssätt som en långsiktig polisiär lösning på arbetet i området, i första hand gällande det trygghetsskapande och förtroendeingivande arbetet.

”Men någonstans som jag sa, två poliser som verkligen orkade jobba. Det tror jag hade skapat trygghet, det är inte säkert att det hade löst så många brott men det hade skapat trygghet. Vi hade sluppit få så många samtal hit för man hade pratat med dom istället, fått svar genast och haft någon att dricka kaffe med.”
(Lokala myndigheter: Polis 2014-06-05)

7.7 Sammanfattning: Nyckelinformantsintervjuer

Områdesbeskrivning:

- Flertalet intervjupersoner menar att trots den geografiska närheten finns en markant skillnad mellan Norra och Södra Sofielund vilket gör det svårt att måla upp en gemensam bild.
- Huvudsakligt fokus bland intervjupersonerna har kretsat kring Södra Sofielund, mer specifikt Seved.

Engagemang, gemenskap och sammanhållning:

- Frekvent återkommande positiva aspekter från nyckelinformanter berör engagemang, gemenskap och sammanhållning bland de boende i området.
- Lokalt förankrade mötesplatser och det förhållandevis utbredda föreningslivet i området är någonting som bidrar till skapandet och upprätthållandet av denna gemenskap och sammanhållning.
- I princip samtliga nyckelinformanter har uppfattningen att personer som inte bor, arbetar eller rör sig i Sofielundsområdena har en negativ bild av områdena.
- Den negativa bilden av Sofielundsområdet förmedlas enligt nyckelinformanterna i första hand genom en snedvriden och överdriven medierapportering från området.
- Den negativa bilden av Sofielundsområdena, och främst Seved, riskerar stigmatisera området och dess boende med potentiellt mer långtgående negativa konsekvenser.

Lokala problem, ordningsstörningar och brott:

- Merparten av intervjupersonerna anser att fysiska ordningsstörningar i form av nedskräpning och vårdslös trafik är ett problem i området, även om det har varit en tydlig positiv

utveckling under de senaste åren. Såväl klotter som annan typ av skadegörelse uppfattas som ett något mindre problem, om än förekommande.

- Sociala ordningsstörningar i form av berusade personer samt folk som bråkar och slåss i offentlig miljö uppfattas inte som ett problem i området. I så fall snarare påverkan av andra substanser än alkohol och verbala hot framför fysiskt våld.
- Den huvudsakliga utmaningen för området som målas upp av intervjupersonerna faller inom ramen för narkotika och kriminalitet. Detta är dock kopplat till ett fåtal kriminella individer fördelat på en högst avgränsad yta.
- Problematiken kring narkotika och kriminalitet riskerar dock medföra negativa effekter gällande uppväxtförhållanden för barn och ungdomar i området.
- Utöver narkotika och kriminalitet uppfattas även oseriösa fastighetsägare och trångboddhet som problem i området.
- Bland ungdomar och yngre vuxna beskrivs den lokala problembilden som kopplad till främst ungdomsarbetslöshet, fattigdom, skola och utbildning samt barnens utveckling. Här framhålls även att arbetet med tjejer måste uppmärksammas i samma utsträckning som för killar.

Otrygghet och särskilda händelser:

- Området beskrivs i huvudsak som ett tryggt bostadsområde. Den potentiella otrygghet som uppmärksammas kopplas i första hand till altruistisk oro.
- Från såväl lokala myndigheter som lokal service framhålls dock förekomsten av otrygga incidenter kopplat till yrkesrollen och arbetet i området.
- Särskilda händelser i form av exempelvis granatattacker uppfattas bland vissa intervjupersoner som allvarliga och otrygghetsskapande, samtidigt som andra menar att det i viss mån har blivit en del av vardagen.
- Förekomsten och en potentiell normalisering av dylika händelser riskerar ha såväl kort- som långsiktigt negativa effekter på området.

Tänkbara åtgärdsförslag:

- I ett första steg måste den lilla grupp gravt kriminella fjärmās från området. Detta uppfattas i första hand vara en polisiär fråga.
- Utöver detta framhålls att ett framgångsrikt områdesbaserat arbete behöver präglas av en tydlig förankring av verksamheter, ett tydligt medborgarinflytande och en tydlig kontinuitet i arbetet.
- Utöver detta framhålls även ett fokus på barn och ungdomar, arbete och utbildning, kontinuerligt underhåll av fastigheter och en långsiktig polisiär närvaro.

7.8 Avslutande kommentar

Genom intervjuer med nyckelinformanter angående en beskrivning av den lokala problembilden i Sofielundsområdena framkommer en något annorlunda bild jämfört med tidigare undersökta informationskällor. Även om fysiska ordningsstörningar som nedskräpning och vårdslös körning uppfattas som förekommande problem i området framhålls från flera håll att det huvudsakliga problemet i området snarare kretsar kring narkotika och kriminalitet. Samtidigt framhålls även andra grundläggande problem kopplat till exempelvis arbetslöshet, fattigdom och trångboddhet. Dock upplever många intervjupersoner att den mediala uppmärksamheten gällande händelser i bostadsområdet är "överdriven" och endast speglar negativa aspekter av området.

Samtidigt lyfts flera positiva aspekter fram gällande Sofielund, inte minst det etablerade och utbredda föreningslivet i området samt gemenskapen och sammanhållningen bland de boende. Detta är även något som enligt flera intervjupersoner kan vara kopplat till den relativt trygga upplevelsen av bostadsområdet, vilket i sin tur speglar en något annorlunda bild i jämförelse med boendeenkäten där en förhållandevis stor andel respondenter upplever otrygghet i bostadsområdet.

Tänkbara åtgärdsförslag för en ökad trygghet, minskad lokal problemnivå och brottslighet kretsar i första hand kring att åtgärda problemen kring narkotika och kriminalitet i området, vilket dock i första hand anses vara en polisiär fråga. I övrigt framhålls flera andra förslag, samtidigt som flera intervjupersoner understryker

att ett framgångsrikt trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbete i området behöver präglas av verksamhetsförankring, medborgarinflytande och en kontinuitet i arbetet. Flera intervju-personer framhåller även att områdesarbetet behöver vara långsiktigt för att få effekt.

Det bör slutligen återigen poängteras att det inte går att dra några generella slutsatser av resultaten från intervjuer med nyckelinformanterna, inte heller att specifika resonemang eller citat bör tolkas som representativa för specifika myndigheter, organisationer eller åldersgrupper. Dock går det att urskilja flertalet intressanta resonemang som återkommer bland flera intervjupersoner och som i sin tur bör undersökas vidare genom mer generaliserbarhetsvänliga metoder. Inte minst upplevelser av mer områdesspecifika problem och utmaningar samt särskilda händelser i området och dess påverkan av otrygghetsupplevelsen bland befolkningen.

8. EN GEMENSAM LOKAL PROBLEMBILD

Det övergripande syftet för den här rapporten har varit att göra en kartläggning av lokal problemnivå, otrygghet och brott i områdena Norra och Södra Sofielund utifrån flera olika aktörers perspektiv. Resultaten från kartläggningen är tänkta att fungera som ett underlag och utgångspunkt för lokala myndigheters arbete för ökad trygghet och minskad brottslighet i Sofielundsområdena. Att öka tryggheten och minska brottsligheten är en central del i arbetet med att främja social hållbarhet och skapa attraktiva bostadsområden. Ökad trygghet är också en viktig hälsofrämjande insats, och bör vara en central del i arbetet för att förbättra levnadsvillkoren bland de boende i Norra och Södra Sofielund. För att ett sådant arbete ska vara framgångsrikt är det centralt att utgångspunkten är den lokala kontexten och områdets specifika förutsättningar.

I detta avslutande kapitel sammanfattas resultaten från de olika delstudierna och sätts i relation till varandra. Med utgångspunkt i resultaten diskuteras sedan förslag för det fortsatta arbetet med att minska brottsligheten och öka tryggheten i Sofielundsområdena.

8.1 Lokala problem, otrygghet och brottslighet i Sofielundsområdena

Den bild av Sofielundsområdena som framträder i den här rapporten är komplex. Både problemnivån och otryggheten verkar i de båda områdena vara högre än i andra delar av Malmö, samtidigt tyder svaren från nyckelinformanterna på att det finns ett stort engagemang och att många är stolta över sitt område. Även jämförelsen mellan

Norra och Södra Sofielund är komplex. Å ena sidan visar resultaten att Norra och Södra Sofielund skiljer sig åt avseende problembild. Uppgifter om anmälda brott i området indikerar att brottsligheten företrädesvis är koncentrerad till Södra Sofielund. Även i intervjuerna framkommer att problembilden skiljer sig åt mellan de båda områdena, Norra Sofielund anses snarare präglas av en "vanlig" city-problematik som inte skiljer sig nämnvärt från brottsligheten i övriga delar av Malmös innerstad medan Södra Sofielund präglas av en mer komplicerad problembild. Nyckelinformanterna refererar i huvudsak till Södra Sofielund och Seved, och flera av informanterna har svårt att komma på något att säga om Norra Sofielund, någon beskriver området som "ett blint fält". Detta är kanske inte särskilt konstigt med tanke på att Södra Sofielund och Seved är ett område som ofta uppmärksammas i media och även varit fokus för en rad kommunala och polisiära satsningar med utgångspunkt i att det finns en koncentration av problem just där. Å andra sidan visar områdesundersökningen som besvarats av boende i Norra och Södra Sofielund på en något annorlunda bild. Resultaten indikerar att det inte finns några större skillnader mellan de båda områdena avseende flera av de undersökta frågeområdena. Problemnivå och kollektiv styrka ligger på i princip samma nivå i båda områdena, detsamma gäller även oro att utsättas för brott.

Som diskuterades i rapportens inledande kapitel har den lokala problemnivån betydelse för områdesvariationer i otrygghet och brottslighet. Förekomsten av fysiska och sociala ordningsstörningar kan påverka i vilken utsträckning de boende är villiga att röra sig i det offentliga rummet. En högre lokal problemnivå kan därmed indikera att den sociala kontrollen i området är låg, det vill säga färre "ögon på gatan", vilket i sin tur medför att avvikande beteende kan föregå obehindrat.

Vilka som är de vanligast förekommande ordningsstörningarna överensstämmer relativt väl mellan de olika informationskällorna, nedskräpning, skadegörelse och vårdslös trafik är problem som lyfts fram som de mest betydande i både Norra och Södra Sofielund av boende, fastighetsägare och nyckelinformanter (skadegörelse i något lägre utsträckning av nyckelinformanterna och trafiken i lägre omfattning bland fastighetsägarna). Att skadegörelse är ett problem i Sofielundsområdena bekräftas av polisens statistik över anmälda

brott som visar att skadegörelsebrotten är vanligt förekommande över stora delar av Sofielund. Även om den övergripande problembilden ser ungefär likadan ut i de båda Sofielundsområdena finns det dock indikatorer på att problembilden skiljer sig åt mellan områdena i relation till enskilda problem. Ett exempel är hanteringen av narkotika som upplevs som ett större problem i Södra Sofielund av både fastighetsägare och nyckelinformanter. Även polisens statistik över anmälda brott indikerar att detta är ett problem främst inom ett relativt avgränsat område inom Södra Sofielund, även om det är förhållandevis vanligt förekommande på flera platser i så väl Norra som Södra Sofielund. Intressant i relation till ovanstående är att när respondenterna i boendeenkäten gavs möjlighet att peka ut specifika platser som upplevdes som otrygga eller obehagliga var det ett antal av respondenterna från Norra Sofielund som pekade just på narkotikahandling som ett skäl till att vissa platser i deras bostadsområde upplevdes som otrygga. Ingen av respondenterna i Södra Sofielund gjorde motsvarande notering. Däremot nämnde flera av respondenterna i Södra Sofielund vissa gator som exempel på en otrygg eller obehaglig plats, och dessa gator det är platser som i övriga informationskällor kopplas till just narkotikahandling och kriminalitet.

En av de saker som framträder tydligast i intervjuerna med nyckelinformanterna och som i stort sett alla är överens om är att det i Södra Sofielund, och särskilt kring Seved, finns ett stort engagemang, gemenskap och sammanhållning bland de boende i området. I linje med de teoretiska utgångspunkterna för ett områdes möjligheter att utveckla kollektiv styrka (se t.ex. Sampson, 2006; 2012) lyfts tillgången till lokalt förankrade mötesplatser och ett utbrett föreningsliv fram som viktiga faktorer för att skapa och upprätthålla gemenskap och sammanhållning. Detta skulle kunna ses som en indikator på att det finns förutsättningar för att den kollektiva styrkan i Södra Sofielund skulle vara hög. Resultaten från boendeenkäten ger delvis en annan bild, Södra Sofielund (och Norra Sofielund) hade utifrån respondenternas svar en lägre nivå av kollektiv styrka än övriga Malmö. Å andra sidan är det svårt att jämföra dessa båda informationskällor. Frågorna i enkäten kanske inte fångar upp de dimensioner av engagemang och sammanhållning som nyckelinformanterna talar om, det kan också ha skett en förändring i området under den tidsperiod som skiljer de

båda datainsamlingarna åt (en tidsperiod på ca 1½ år).⁴¹ Det går dock att göra en koppling mellan hur sammanhållning, engagemang och kollektiv stryka upplevs och upplevd otrygghet utifrån båda delstudierna. Det samband mellan kollektiv styrka och oro att utsättas för brott som identifierades i boendeenkäten bekräftas även genom intervjuerna med nyckelinformanterna. Flera av intervjupersonerna tror att de som bor i området känner sig trygga just på grund av den sammanhållning som finns där. Dock visar resultaten från områdesundersökningen att det är en betydande andel av respondenterna i Sofielund som känner sig otrygga.

Utifrån områdesundersökningen framstår det som om otrygghet och oro att utsättas för brott är ett relativt stort problem i både Norra och Södra Sofielund. Jämfört med övriga delar av Malmö är det en större andel av respondenterna i Sofielund som känner sig otrygga när de är ute sent på kvällen i bostadsområde. Även oron att utsättas för brott är högre i Sofielundsområdena än i övriga delar av Malmö. Upplevd otrygghet och oro att utsättas för brott är något högre i Norra än i Södra Sofielund, vilket skulle kunna kopplas till att det är en större andel av respondenterna i Norra Sofielund som utsatts för brott under det senaste året. I både Norra och Södra Sofielund finns ett starkt samband mellan otrygghet och uppskattad problemnivå, vilket ger en indikation om att de som upplever att bostadsområdet karakteriseras en hög problemnivå i större utsträckning oroar sig för att utsättas för brott och känner sig otrygga i bostadsområdet. Som nämnts tidigare motsägs bilden av att invånarna i Sofielund skulle vara otrygga av det som framkommit i en del av intervjuerna med nyckelinformanterna där flera beskriver området som ett tryggt bostadsområde (här refererar de flesta till Södra Sofielund). Dock berättar ett par av informanterna om situationer när de eller deras kollegor känt sig utsatta och otrygga inom ramen för sin yrkesutövning. Utöver det framkommer att det finns en viss grad av altruistisk oro, att det finns en oro för att exempelvis barnen som växer upp i området påverkas av miljön och det som händer i området. I relation till detta framkommer i intervjuerna betydelsen av särskilda våldsamma händelser i området som av vissa uppfattas som något som

41 Att det skett en markant förändring i området under denna tidsperiod är dock kanske mindre troligt med tanke dels på de relativt små förändringar som skett mellan den områdesundersökning som genomfördes 1998 och den som genomfördes 2012. Även den kunskap som finns i den internationella litteraturen tyder på att den här typen av områdesegenskaper är relativt konstanta över tid (se t.ex. Sampson 2009;2012).

bidrar till en ökad otrygghet i området samtidigt som andra menar sådana händelser inte har någon nämnvärd effekt på de boende i området eftersom det till viss del blivit en del av vardagen. Både i intervjuerna med nyckelinformanterna och i de öppna svaren från boendeenkäten påpekas att barn inte ska behöva växa upp i miljöer där det förekommer kriminalitet och narkotikahantering.

Med utgångspunkt i den kunskap som finns om hur barn och ungdomar påverkas negativt av att växa upp i områden som karakteriseras av en hög nivå av fysiska och sociala ordningsstörningar och kriminalitet (se t.ex. Sampson, Morenoff & Gannon-Rowley, 2002; Fowler m.fl., 2009) är denna oro i högsta grad befogad. Dessutom framhålls i forskning även hur ett områdes kollektiva styrka spelar roll för utvecklandet av bland annat antisocialt beteende (se t.ex. Leventhal & Brooks-Gunn, 2000; Odgers m.fl., 2009). Som vi diskuterade i inledningen till den här rapporten kan egenskaper i området påverka barn och ungdomar både på kort- och långsikt. På kort sikt kan områdesegenskaper ha en situationell effekt på den enskilde individens hälsa och välbefinnande via upplevelser av otrygghet eller motivation att begå brott genom till exempel närvaron av olika typer av ordningsstörningar eller frånvaron av social kontroll. I ett längre perspektiv kan bostadsområdets karakteristika påverka barns och ungdomars utveckling genom de regler och rutiner som finns i området avseende exempelvis hur barn socialiseras både inom familjen men även utanför, och att växa upp i ett område med hög problemnivå (kriminalitet, narkotikahantering etc.) kan som nämnts tidigare leda till en normalisering av denna problemnivå.

Att problemnivå, otrygghet och brottslighet upplevs vara (eller är) högre i Sofielund än i andra delar av Malmö kan leda till att de som har möjlighet väljer att lämna området. Även om lite drygt hälften av de som besvarat boendeenkäten tycker att Sofielund är ett bra område att bo i är det en majoritet av respondenterna som menar att om de skulle flytta från sin nuvarande bostad så skulle de föredra att flytta till ett annat område i Malmö. Detta skulle i förlängningen leda till att problemnivån ökar ytterligare i och med att den sociala sammanhållningen försvagas och därmed förmågan att hantera lokala problem.

Flera av nyckelinformanterna lyfter fram att även om det finns problem i Sofielund så överdrivs bilden av media och de menar att

området har ett delvis oförtjänt dåligt rykte i andra delar av Malmö. Detta bekräftas även av den studie som nämndes i det introducerande kapitlet som visar att Seved i media utmålas som ett laglöst område (Stjernborg, 2014). Att Sofielund (kanske främst Seved) beskrivs som ”problemområde” av media och att utomstående har en negativ bild av området kan få konsekvenser på flera sätt. Att området beskrivs som farligt eller otryggt kan bidra till att den faktiska otryggheten bland de som bor i området ökar och att en ökad otrygghet påverkar invånarnas rörelsemönster (se t.ex. Hale, 1996; Stjernborg, 2014). En negativ medierapportering kan även bidra till stigmatiserad bild av området bland personer som inte bor i området vilket i sin tur kan leda till att utomstående drar sig för att besöka området eller att flytta just dit. Ett par av bostadsrättsföreningarna lyfter i sina svar i fastighetsägarenkäten att de upplever att fastighetspriserna sjunkit under de senaste åren vilket inneburit att vissa haft problem med att sälja sina lägenheter. Att det är svårt att sälja lägenheter kan leda till att det blir fler andra- och tredjehands uthyrningar, detta kan i sin tur bidra till att en större del befolkningen inte har ett långsiktigt perspektiv på sitt boende i området.

8.2 Tänkbara brottsförebyggande och trygghetsskapande strategier

Ett framgångsrikt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete bygger på *kunskap* och *evidens*. Att arbetet för minskad brottslighet och ökad trygghet bygger på en gedigen kunskapsbas, dels genom kunskap om den lokala problembilden men även genom (teoretisk) kunskap om orsaker respektive utfall, är av stor vikt för att nå framgång. Wikström (2007:60) påpekar dock att det finns en brist på kunskap inom en stor del av dagens brottsförebyggande arbete och menar att trots det faktum att såväl politiker som praktiker oftast tar brottslighet på stort allvar tar de sällan brottsprevention på lika stort allvar. Inom litteraturen höjs dessutom röster kring att förebyggande arbete sällan präglas av evidens, alltså i vilken utsträckning det finns belägg för att en viss intervention fungerar. Sherman m.fl. (2002:xiii) menar att den kriminalpolitiska agendan snarare styrs av anekdotiska bevis och politisk ideologi framför evidensbaserad praktik.

Mot bakgrund av detta och rapportens huvudsakliga resultat genom kartläggningen av den lokala problembilden i Sofielunds-

områdena innehåller följande avsnitt ett antal mer eller mindre generella riktlinjer som bör beaktas vid det fortsatta brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i området. Det är dock viktigt att hålla distinktionen mellan just trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete i åtanke. Wikström och Torstensson (1997) poängterar bland annat hur brottsprevention och trygghetsskapande är två skilda fenomen vilket innebär att brottsförebyggande åtgärder inte nödvändigtvis innebär en ökad trygghet och vice versa. Det skulle till och med kunna vara så att en insats som syftar till att minska brottsligheten leder till att otryggheten ökar. Det är dock sannolikt att tryggheten i viss mån ökar om brottsligheten i området minskar, men trygghetsupplevelsen påverkas även av andra faktorer.

8.2.1 Minska brottsligheten och förekomsten av lokala ordningsstörningar

Gällande brottslighet och lokala ordningsstörningar i området visar kartläggningen av den lokala problembilden i Sofielundsområdena hur hantering av narkotika och medföljande brottslighet är ett stort problem, koncentrerat till framförallt Södra Sofielund. Svaren från boendeenkäten visar att egen utsatthet för brott och den lokala problemnivån är något som påverkar oron att utsättas för brott. Ur ett längre perspektiv finns som ovan framhållits genom både teori, empiri och nyckelinformanternas svar även en risk i att växa upp i bostadsområden som karakteriseras av lokala ordningsstörningar och brottslighet. Därmed bör ett huvudsakligt och prioriterat fokus i det fortsatta arbetet riktas mot just brottslighet och förekomsten av lokala ordningsstörningar i området vilka kan ha såväl kort som långsiktiga effekter.

Som den enda myndighet som faktiskt har brottslighet som sin huvudsakliga arbetsuppgift ligger således ett stort ansvar hos polisen gällande i första hand arbetet mot narkotika och kriminalitet. Ur ett teoretiskt perspektiv kan polisen ses som en formell övervakare i syfte att avskräcka potentiella förövare från att begå brott (Clarke, 1997:20) och enligt Rutinaktivitetsteorin (Cohen & Felson, 1979) framhålls även hur en avsaknad av formell övervakning genom kapabla väktare är en av tre brottsgenererande faktorer. Det finns även evidens från tidigare studier (se forskningsöversikt av Sherman & Eck, 2002 samt metaanalys av Braga, Papachristos & Hureau,

2014) kring hur polisiära insatser mot platser med hög koncentration av brottslighet har positiva effekter genom en minskad brottslighet. Mot denna bakgrund är vår första generella och kortsiktiga rekommendation att:

Polisen bör (fortsätta) arbeta gentemot platser med hög koncentration av brottslighet (hot spots) och vid specifikt brottsdrabbade tider (hot times) i Sofielundsområdena.

Arbetet bör dessutom riktas mot den mindre grupp individer som enligt flera intervjupersoner ligger bakom den huvudsakliga problematiken i området.⁴² Utöver att arbeta mot platser med koncentration av brottslighet bör även arbetet mot platser som upplevs som otrygga prioriteras. Detta är nödvändigtvis i första hand inte en polisiär fråga utan snarare en samverkansfråga mellan flera olika instanser där polisen *bör* vara en aktör men där även kommun, fastighetsägare och föreningar kan vara viktiga aktörer.

Trots att denna rekommendation förväntas minska brottsligheten och i viss mån även öka tryggheten i området är det viktigt att poängtera att polisen även bör arbeta utifrån en långsiktig plan för minskad brottslighet och ökad trygghet. En intensifiering av riktade polisiära insatser i området behöver inte nödvändigtvis innebära en ökad trygghet utan kan i värsta fall ha kontraproduktiva effekter. Riktade insatser och tillslag kan påminna de boende om de problemen som finns i området samtidigt som det dessutom kan uppfattas som att problemen har ökat och att området är farligt och otryggt (Hinkle & Weisburd, 2008). Mot denna bakgrund är en ytterligare rekommendation gällande polisens arbetssätt att:

Polisen bör arbeta utifrån en långsiktig brottsförebyggande och trygghetsskapande plan i området.

Detta kan exempelvis innefatta ett fåtal återkommande poliser som är synliga i området och som kan knyta kontakter med boende i området och samtidigt underlätta för de boende att anmäla brott och lämna

42 Så som de insatser som gjordes inom ramen för Operation Alfred. För mer specifika tilltaganden och metoder för polisiärt arbete rekommenderas vidare läsning och inspiration genom exempelvis Amerikanska Justitiedepartementets (US Department of Justice) rapportserie "Problem-Oriented Guides for Police" som finns tillgängligt via <http://www.popcenter.org/>.

tips och information. Samtidigt kan polisen kommunicera med boende gällande de insatser som sker eller har skett i området. Att fler poliser i sig har en brottsförebyggande effekt är dock ingen självklarhet (se Lindström, 2011:15ff) men utifrån information från bland annat nyckelinformanterna och fastighetsägarenkäten finns en önskan om en mer frekvent polisiär närvaro för en ökad trygghet i området.

Utöver polisen som formell övervakare finns även en relativt utbredd uppfattning kring kameraövervakningens effekter på brottslighet. Denna uppfattning framkommer även i underlaget för den här rapporten. I boendeenkäten lyfter en av respondenterna upplevelsen att problemen i området minskade under den period det fanns övervakningskameror, samma bild ger intervjupersonen från polisen som menade att ”dom bästa resultaten hade vi nog med den där jädra kameran”. Inom litteraturen finns dock en något annorlunda bild. Även om kameraövervakning förefaller ha en viss positiv effekt på brottsligheten är det i huvudsak i relation till bilrelaterade brott (se forskningsöversikt från Brå, 2007 samt metaanalys av Welsh & Farrington, 2009).⁴³ Den brottsförebyggande aspekten av kameraövervakning kan dock vara beroende av huruvida det är aktiv eller passiv övervakning (d.v.s. att någon observerar händelser i realtid eller inte), om andra interventioner sätts in samtidigt samt mot vilken typ av brott insatsen riktas. Mot denna evidensgrund kan vi inte rekommendera att kameraövervakning bör implementeras i brottsförebyggande syfte, dock kan vi heller inte avråda från kameraövervakning då det skulle kunna ha en trygghetsskapande effekt (Armitage, 2002). Vår rekommendation är således att:

Kameraövervakning i brottsförebyggande och trygghetsskapande syfte bör endast tillämpas efter noggrant övervägande och eventuellt implementerande av denna åtgärd bör utvärderas.

Även om polisen har en central roll i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i lokalområdet finns även andra viktiga aktörer. En sådan aktör är fastighetsägarna i Sofielund. Wikström och Torstensson (1997:126f) lyfter bland annat fram fastighetsägarnas roll i det brottsförebyggande arbetet och menar att polis och fastighetsägare bör ha ett nära samarbete. Även inom litteraturen

43 Liknande mönster i effektivitet kan även identifieras genom utvärderingar av kameraövervakning i en svensk kontext (se Brå, 2003; 2009b; 2014c).

kring evidensbaserad praktik lyfts fastighetsägarna fram, inte minst i förhållande till att minska förekomsten av hantering och försäljning av narkotika. Bland annat kan en stärkt förvaltning av hyresfastigheter leda till en minskning i narkotikarelaterad brottslighet (Eck, 2002). Eck (2002:251) förklarar att detta är en naturlig följd av att ägare till mindre fastigheter även har färre resurser till att underhålla sina fastigheter. Utifrån tanken att fastighetsägarna är viktiga aktörer är vår rekommendation att:

Det områdesbaserade arbetet för ökad trygghet och minskad förekomst av ordningsstörningar och brott bör organiseras och genomföras i samverkan med lokala fastighetsägare.

Mot bakgrund av att Sofielundsområdena karakteriseras av ett stort antal (varav flera mindre) fastighetsägare kan det finnas en potential i att sammanföra fastighetsägare i en paraplyorganisation. Initiativet kring en BID-organisation kan sannolikt underlätta för fastighetsägare att upprätthålla ordningen i och i nära anslutning till fastigheterna genom exempelvis gemensam klottersanering och städpatrull. Dessutom kan en sådan organisation även fungera som ett medel för att etablera en kontakt och kommunicera mellan områdets fastighetsägare och samhälleliga myndigheter. Amerikansk forskning visar dessutom att implementerandet av BID-organisationer i vissa stadsdelar har medfört en minskning i personbrott (Brooks, 2008; MacDonald m.fl., 2010). BID har även implementerats och utvärderats i en svensk kontext, nämligen Gamlestaden i Göteborg. Ett för- och eftertest visade att den självrapporterade tryggheten i form av att känna sig trygg i den egna stadsdelen ökade med sju procentenheter efter implementerandet av BID. Den polisanmälda brottsligheten låg dock kvar på ungefär samma nivå (Holmberg, 2009).

Det finns naturligtvis flera tänkbara åtgärder och lokala aktörer som har en central roll i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Sofielundsområdena. Rekommendationerna ovan utgör endast ett par exempel på hur det fortsatta arbetet bör utformas, men det gemensamma och centrala för rekommendationerna är att de vilar på kunskap kring den lokala problembilden.

8.2.3 Stärka förutsättningarna för kollektiv styrka

Utifrån kartläggningen av den lokala problembilden i Sofielunds-områdena framgår även hur den kollektiva styrkan spelar en viktig roll i förhållande till framför allt trygghetsupplevelsen. Boendeenkäten visar att den uppfattade nivån av kollektiv styrka i området korrelerar med oro över att utsättas för brott, de som upplever den kollektiva styrkan som hög oroar sig mindre för att utsättas för brott. Samma mönster återfinns på områdesnivå när analysen genomfördes på hela Malmö, i områden där den kollektiva styrkan var hög var oron att utsättas för brott lägre. Även i intervjuer med nyckelinformanter framgick att den sociala sammanhållningen i området är något som uppfattas som trygghetsskapande. Utifrån dessa resultat är vår generella rekommendation att:

Lokala aktörer bör arbeta både enskilt och i samverkan med andra aktörer för att stärka förutsättningarna för kollektiv styrka.

Ingen aktör kan i själva verket *direkt* stärka den kollektiva styrkan. Det finns inga möjligheter, och bör heller inte finnas en strävan efter, att tvinga boende att gentemot varandra känna tillit och social sammanhållning eller att agera utifrån områdets bästa. Däremot kan lokala aktörer, både enskilt och i samverkan med andra, stärka förutsättningarna för kollektiv styrka.

En naturlig följdfråga blir således, *hur* kan lokala aktörer stärka förutsättningar för kollektiv styrka? En fråga utan ett enkelt svar.

Det finns en rad strukturella faktorer (t.ex. invånarnas socioekonomisk status, befolkningsstruktur och befolkningsmobilitet) som i tidigare forskning (se t.ex. Sampson, Raudenbush & Earls, 1997) lyfts fram som viktiga förutsättningar för att kollektiv styrka ska kunna utvecklas i ett område. Detta är dock faktorer som för lokala aktörer är svåra, eller omöjliga, att påverka och strategier för att komma åt dessa problem ligger kanske snarare på en högre samhällslevelle.

Låt oss istället ta ett annat angreppssätt och återkoppla till resonemanget kring ett områdes regler, resurser och rutiner som diskuterades i rapportens inledande kapitel. För att påverka reglerna, eller ett områdes kollektiva styrka, behöver ett områdes resurser stimuleras. *Här* finns möjligheter för lokala praktiker och beslutsfattare

att stärka förutsättningarna för kollektiv styrka. Mot bakgrund av resultaten i denna rapport följer nedan ett par förslag kring *vilka* resurser som bör prioriteras och *hur*.

Resurser i det fortsatta områdesarbetet bör riktas mot skapandet av nya och upprätthållandet av existerande lokala mötesplatser.

Enligt rekommendationerna för det fortsatta arbetet för ett socialt hållbart Malmö (Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2014:55) framhålls bland annat vikten av lättillgängliga mötesplatser för ”en ökad kollektiv styrka och ökad trygghet” och som dessutom ska anpassas för generationsöverskridande kontakter. Denna rekommendation är dels generell för hela Malmö men riktar sig även specifikt mot områden där trångboddheten är hög. De naturliga mötesplatserna kan fungera som grogrund för social sammanhållning och en arena för de boende att diskutera utmaningar i området och hur dessa kan hanteras, och att tillsammans bestämma sig för att agera i relation till specifika frågor. Även mer formaliserade mötesplatser i regi av exempelvis kommunen kan fungera som en kanal för samhällsinformation och myndighetsservice men även som ett demokratiskt verktyg i form av att möjliggöra medborgarinflytande kring förslag och beslut kring områdets utveckling.

Även om naturliga och formaliserade mötesplatser är av stor vikt finns en stor potential att ta tillvara på i det lokala föreningslivet i området.

Resurser bör riktas mot att direkt och indirekt stödja lokala organisationer och det lokala föreningslivet i området.

I Sofielundsområdena finns ett utbrett föreningsliv som dels kan fungera som ”mötesplatser” men även som ett medel för boende att engagera sig i området. Att direkt stödja föreningslivet kan innebära att bistå med ekonomiska resurser men även med personal, lokaler och information. Det finns dock sannolikt ett mervärde i att föreningar är självförsörjande och driver egna intressen och mål utan att vara finansiellt beroende av en yttre organisation. Ett sätt att indirekt stödja föreningslivet kan innebära en kartläggning av föreningslivet gällande både ambitioner och verksamheter för att sedan förmedla

denna information till boende. Ett i studien uppmärksammat exempel på detta med fokus på barn och ungdomar är UMIS. Inom UMIS samlas olika lokalt förankrade föreningar där barn och ungdomar ges möjlighet att delta i ett föreningsliv, till fysisk aktivitet samt skapa relationer med såväl andra barn och ungdomar som trygga vuxna. Ramverket för UMIS kan sannolikt även appliceras inom andra områden, som exempelvis att kartlägga program och projekt för arbetslöshet och liknande stödverksamheter.

Förekomsten av lokala föreningar och organisationer antas även ur ett teoretiskt perspektiv vara viktigt eftersom dessa anses vara en viktig faktor för engagemang bland de boende att arbeta för områdets bästa, och för en positiv utveckling på områdesnivå (se t.ex. Sampson 2012). Ett exempel på en sådan verksamhet (utöver UMIS som lyfts ovan) som redan idag finns i Sofielund är Odlingsnätverket, denna verksamhet skulle kunna liknas vid vad som ibland kallas ”gemensamma trädgårdar” (ur engelskans *community gardens*). En amerikansk studie visar hur gemensamma trädgårdar har en potential att stärka den kollektiva styrkan genom att deltagarna inte enbart ser efter varandra och varandras odlingar utan även bostadsområdet i sin helhet (Teig m.fl., 2009). Även om detta projekt har implementerats i en annan kulturell kontext är det tänkbart att odlingsnätverket på Sofielund skulle kunna få likande resultat.

För att de förslag som presenterats ovan ska få önskad effekt är det viktigt att vara lyhörd för de som bor i områdets önskemål och åsikter. Dessutom är det centralt att de satsningar som görs är långsiktiga och att det finns ett långsiktigt engagemang från alla involverade parter. Att stärka förutsättningarna för kollektiv styrka kommer förhoppningsvis i förlängningen leda till bättre och tryggare boendemiljöer för alla och till förbättrade livsvillkor och uppväxtmiljöer för barn och ungdomar.

8.3 Avslutande kommentarer

Resultaten av den här studien visar tydligt att Sofielund är ett område där det finns mycket resurser, ett stort engagemang och en tro på områdets potential. Samtidigt är det tydligt att det i området finns en mängd utmaningar som måste hanteras för att förbättra förutsättningarna för de som bor och verkar i området.

Vår förhoppning är att resultaten används som ett kunskapsunderlag för det lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i Norra och Södra Sofielund. De problemområden som identifierats i studien omfattar fenomen där relativt enkla insatser kan ha stor betydelse för de boendes trygghetsupplevelse och för fastighetsägarnas situation (t.ex. förbättrad belysning eller städning/klottersanering). Men rapporten visar även på mer komplexa problem (kriminalitet och bristfälliga bostadsförhållanden) som kräver ett längre engagemang och långsiktiga satsningar för att förbättra levnadsvillkoren för de som bor i området, och centralt för att det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet ska få önskad effekt är en förståelse för att det kommer att ta tid.

Något som framkommit under arbetet med rapporten är att Norra Sofielund, och de problem som finns där, till viss del hamnat i skuggan av situationen i Södra Sofielund. Det visar sig såväl i svaren från boendeenkäten och fastighetsägarenkäten som i nyckelinformantsintervjuerna. Att lyfta blicken och i större utsträckning inkludera även Norra Sofielund i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Sofielund är med utgångspunkt från den här studiens resultat angeläget. Även om det finns en koncentration av problem inom vissa delar av Södra Sofielund är det troligt att det som händer där även har betydelse för närliggande områden och påverkar dem som bor där (jmf. Sampson, 2012).

Trots att syftet med denna rapport varit att beskriva den lokala *problembilden* i Sofielundsområdena så får inte de många positiva bilderna av områdena glömmas bort. I intervjuerna med nyckelinformanterna framhålls bland annat hur Sofielund är ett bostadsområde med blandad bebyggelse och småstadskänsla mitt i hjärtat av Malmö. Flera intervjupersoner lyfter även hur det finns ett stort engagemang, en stark sammanhållning och en stolthet över bostadsområdet bland befolkningen. Även om det enligt boende- och fastighetsägarenkäten förefaller vara en förhållandevis hög förekomst av ordningsstörningar och otrygghet i områdena verkar det finnas en god grogrund för kollektiv styrka, inte minst genom lokala mötesplatser, lokala organisationer och det utbredda föreningslivet. Dessa pelare bör utgöra grunden för det fortsatta långsiktiga arbetet i området.

LITTERATURLISTA

- Andershed, H. & Andershed, A.-K. (2005). *Normbrytande beteende i barndomen: vad säger forskningen?* Stockholm: Gothia.
- Braga, A. A., Papachristos, A. V. & Hureau, D. M. (2014). The Effects of Hot Spot Policing on Crime: An Updated Systematic Review and Meta-Analysis. *Justice Quarterly*, 31(4):633-663.
- Brooks, L. (2008). Volunteering to be Taxed: Business Improvement Districts and the Extra-Governmental Provision of Public Safety. *Journal of Public Economics*, 92(1):388-406.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2003). *Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte*. Rapport 2003:11. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007*. Rapport 2008:23. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2009a). *Förebyggande av våld i offentlig miljö. En slutrapport*. Dnr F3-0402/2006 PoA-480-3550/06. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2009b). *Kameraövervakning i Landskrona*. Rapport 2009:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2011). *Hot spots för brott i sex svenska städer. En studie av förutsättningar för platsbaserat polisiärt arbete i Sverige*. Rapport 2011:17. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Brottsutvecklingen i Sverige 2008-2011*. Rapport 2012:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2013a). *Brottsutvecklingen för vissa egendomsbrott, rattfylleri och narkotikabrott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2013b). *Klassificering av brott. Anvisningar och regler*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

- Brottsförebyggande rådet, Brå (2013c). *Brott bland ungdomar i årskurs nio. Resultat från Skolundersökningen om brott åren 1995-2011*. Brå-rapport 2013:3. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2013d). *Personer lagförda för brott. Slutgiltig statistik för 2013*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2014a). *Nationella trygghetsundersökningen 2013. Om utsatthet, trygghet och förtroende*. Rapport 2014:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2014b). *NTU 2013 – teknisk rapport*. Rapport 2014:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2014c). *Kameraövervakning på Stureplan och Medborgarplatsen. Delrapport 2*. Rapport 2014:12. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Browning, C., Soller, B., Gardner, M. & Brooks-Gunn, J. (2013). "Feeling Disorder" as a Comparative and Contingent Process Gender, Neighborhood Conditions, and Adolescent Mental Health. *Journal of Health and Social Behavior*, 54: 296-314.
- Brunton-Smith, I. & Sturgis, P. (2011). Do Neighborhoods Generate Fear of Crime? An Empirical Test Using the British Crime Survey. *Criminology*, 49(2):331-369.
- Brunton-Smith, I., Jackson, J. & Sutherland, A. (2014). Bridging Structure and Perception On the Neighbourhood Ecology of Beliefs and Worries About Violent Crime. *British Journal of Criminology*, Advance Access published April 18, 2014. doi:10.1093/bjc/azu020
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder. Andra upplagan*. Malmö: Liber.
- Bursik, R. J. (1988). Social Disorganization and Theories of Crime and Delinquency: Problems and Prospects. *Criminology*, 26:519-551.
- Chainey, S. & Ratcliffe, J. (2005). *GIS and Crime Mapping*. Chichester, UK: Wiley.
- Cohen, L. E. & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44:588-608.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16(8):297-334.
- Eck, J. E. (2002). Preventing Crime at Places. I: L. W. Sherman, D. P. Farrington, B. C. Welsh, & D. L. MacKenzie (red.), *Evidence-Based Crime Prevention. Revised edition*. London, UK: Routledge, s. 241-294.
- Eriksson, K. (2008). *Otrygghet och segregation. Bostadsområdets betydelse för allmänhetens otrygghet och oro för brott*. Rapport 2008:16. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

- Faris, R.H. & Dunham, H.W. (1960). *Mental Disorders in Urban Areas*. Chicago, IL: University of Chicago Press
- Farrington, D. P. (1992). *Criminal Career Research in the United Kingdom*. *British Journal of Criminology*, 32(4):521.
- Ferraro, K.F. & LaGrange, R. (1987). The Measurement of Fear of Crime. *Social Inquiry*, 57:70-101.
- Fowler, P. J., Tompsett, C. J., Braciszewski, J. M., Jacques-Tiura, A. J. & Baltes, B. B. (2009). Community Violence: A Meta-Analysis on the Effect of Exposure and Mental Health Outcomes of Children and Adolescents. *Development and Psychopathology*, 21:227-259.
- Gerell, M. (2013). Bränder, skadegörelse, grannskap och socialt kapital. Malmö: Malmö Högskola.
- Guerra, N. G., Huesmann, L. R. & Spindler, A. (2003). Community Violence Exposure, Social Cognition, and Aggression among Urban Elementary School Children. *Child Development*, 74(5):1561-1576.
- Hale, C. (1996). Fear of crime: A Review of the Literature. *International Review of Victimology*, 4(2):79-150.
- Harcourt, B. E. & Ludwig, J. (2008). Broken Windows: New Evidence from New York City and a Five-City Social Experiment. *The University of Chicago Law Review*, 79(1):271-320.
- Harcourt, B. E. (1998). Reflecting on the Subject: A Critique of the Social Influence Conception of Deterrence, the Broken Windows Theory, and Order-Maintenance Policing New York Style. *Michigan Law Review*, 97(2):291-389.
- Heber, A. (2009). *Var rädd om dig! Rädsla för brott enligt forskning, intervju personer och dagspress*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Holmberg, H. (2009). *Trygga, säkra, attraktiva stadsdelar. En utvärdering av lokala partnerskap mellan fastighetsägare*. Slutrapport: Återrapporering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt. Göteborg: Kunskapsproduktion AB. Elektroniskt tillgänglig via <http://www.bra.se/lokaltarbete>. [Verifierad 2014-08-28]
- Holmberg, H. (2014). *BID-Sofielund – ett varaktigt lyft för ett utsatt område?* Göteborg: Kunskapsproduktion AB. Elektroniskt tillgänglig via <http://www.malmo.se/download/18.5bb0a05f145db1bc43db6e6/1402579772211/2+Rapport+om+f%C3%B6rstudie+av+fastighets%C3%A4garsamverkan+i+s%C3%B6dra+Sofielund.pdf>. [Verifierad 2014-10-14]
- Ivert, A.-K., Chrysoulakis, A., Kronkvist, K. & Torstensson-Levander, M. (2013). Malmö områdesundersökning 2012. *Lokala problem, brott och trygghet*. Rapport från institutionen för kriminologi. Malmö: Malmö Högskola.

- Ivert, A.-K., Mellgren, C. & Torstensson Levander, M. (2014). *Stability and Change of Urban Neighbourhoods*. Working paper.
- Kommission för ett socialt hållbart Malmö (2013). *Malmöns väg mot en hållbar framtid. Hälsa, välfärd och rättvisa*. Malmö: Malmö stad. ISBN 978-91-87145-00-1.
- Kommission för ett socialt hållbart Malmö (2014). *Det fortsatta arbetet för ett socialt hållbart Malmö. Inriktning för Malmö stad från 2014*. Malmö: Malmö stad. Elektroniskt tillgänglig via http://www.malmo.se/download/18.50dab45f146afe8fc2c26b0/1403791456846/Social_hallbarhet_Webb_140618.pdf. [Verifierad 2014-10-14]
- Kornhauser, R. R. (1978). *Social Sources of Delinquency*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Leventhal, T. & Brooks-Gunn, J. (2000). The Neighborhoods they live in: The Effects of Neighborhood of Residence on Child and Adolescent Outcomes. *Psychological Bulletin*, 126(2): 309-337.
- Litzén, S. (2006). *Oro för brott i urban miljö. Trygghetsundersökningar med anknytning till Stockholm*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms Universitet.
- Lögdberg, B., Nilsson, L.-L., Torstensson Levander, M. & Levander, S. (2004). Schizophrenia, Neighbourhood, and Crime. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 110: 92-97.
- MacDonald, J., Golinelli, D., Stokes, R. J. & Bluthenthal, R. (2010). The effect of Business Improvement Districts on the Incidence of Violent Crimes. *Injury Prevention*, 16(2010):327-332.
- Mellgren, C. (2011). *What's Neighbourhood Got to Do With It? The Influence of Neighbourhood Context on Crime and Reactions to Crime* (Akademisk avhandling). Malmö: Fakulteten för Hälsa och Samhälle, Malmö Högskola.
- Mellgren, C. & Kronkvist, K. (2013). *Trygghet i lokalområdet. Resultat från Oxie områdesundersökning 2012. Om upplevelser av trygghet, brott och lokala problem*. FoU rapport 2013:1. Malmö: Malmö Högskola.
- Mellgren, C., Pauwels, L. & Torstensson Levander, M. (2010). Neighbourhood Disorder and Worry About Criminal Victimization. *International Review of Victimology*, 17: 291-310.
- Morenoff, J. D., Sampson, R. J. & Raudenbush, S. W. (2001). Neighborhood Inequality, Collective Efficacy, and the Spatial Dynamics of Urban Violence. *Criminology*, 39(3):517-559.
- Odgers, C. L., Moffitt, T. E., Tach, L. M., Sampson, R. J., Taylor, A., Matthews, C. L. & Caspi, A. (2009). The Protective Effects of Neighborhood Collective Efficacy on British Children Growing Up in Deprivation: A Developmental Analysis. *Developmental psychology*, 45(4):942-957.

- Pauwels, L. & Hardyns, W. (2009). Measuring Community (Dis) Organizational Processes through Key Informant Analysis. *European Journal of Criminology*, 6(5):401-417.
- Pratt, T. C. & Cullen, F. T. (2005). Assessing Macro-Level Predictors and Theories of Crime: A Meta-Analysis. *Crime and Justice*, 32: 373-450.
- Raudenbush, S. W. & Sampson, R. J. (1999). Ecometrics: Towards a science of assessing ecological settings, with application to the systematic social observation of neighborhoods. *Sociological Methodology*, 29(1): 1-41.
- Rikspolisstyrelsen (2013). *Inspektion av operation Alfred och Selma vid Polismyndigheten i Skåne*. Tillsynsrapport 2013:16. Diarienummer: VLK-128-A000.484/2013. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Sampson, R. J. (2003). The Neighbourhood Context of Well-being. *Perspectives in Biology and Medicine*, 46(3):53-64.
- Sampson, R. J. (2006). How Does Community Context Matter? Social Mechanisms and the Explanation of Crime Rates. I: P.-O. H. Wikström & R. J. Sampson (red.), *The Explanation of Crime. Context, Mechanisms and Development*. New York, NY: Cambridge University Press, s. 31-60.
- Sampson, R. J. (2009). Disparity and Diversity in the Contemporary City: Social (Dis)Order Revisited. *British Journal of Sociology*, 60(1): 1-31.
- Sampson, R. J. (2011). Neighborhood Effects, Causal Mechanisms and the Social Structure of the City. I: P. Demeulenaere (red.), *Analytical Sociology and Social Mechanisms*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, s. 227-249.
- Sampson, R. J. (2012). *Great American city. Chicago and the enduring neighborhood effect*. Chicago, IL: University of Chicago press.
- Sampson, R. J. & Groves, W. B. (1989). Community Structure and Crime: Testing Social-Disorganization Theory. *American Journal of Sociology*, 94(4):774-802.
- Sampson, R. J. & Raudenbush, S. W. (1999). Seeing Disorder: Neighbourhood Stigma and the Social Construction of "Broken Windows". *Social Psychology Quarterly*, 67(4): 319-342.
- Sampson, R. J. & Wikström, P.-O. H. (2008). The Social Order of Violence in Chicago and Stockholm Neighborhoods: A Comparative Inquiry. I: S. N. Kalyvas, I. Shapiro & T. Masoud (red.), *Order, Conflict, and Violence*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, s. 97-119.
- Sampson, R. J., Raudenbush, S. W. & Earls, F. J. (1997). Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. *Science*, 277:918-924.
- Sampson, R. J., Morenoff, J. D. & Gannon-Rowley, T. (2002). Assessing "Neighborhood Effects": Social Processes and New Directions in Research. *Annual Review of Sociology*, 28:443-478.

- Shaw, C. R. & McKay, H. D. (1942/1969). *Juvenile Delinquency and Urban Areas. 2nd Edition* Chicago, IL: Chicago University Press.
- Silver, E., Mulvey, E. P. & Swanson, J. W. (2002). Neighborhood structural characteristics and mental disorder: Faris and Dunham revisited. *Social science and medicine*, 55(8):1457-1470.
- Skogan, W. G. (1990). *Disorder and Decline: Crime and Spiral of Decay in American Neighborhoods*. New York, NY: The Free Press.
- Stjernborg, V. (2014). *Outdoor Mobility, Place and Older People. Everyday Mobilities in Later Life in a Swedish Neighbourhood* (Akademisk avhandling). Lund: Lunds Universitet.
- Svensson, R. (2000). *Strategiska brott. Vilka brott förutsäger en fortsatt brottskarriär?* Brå-rapport 2000:3. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Swatt, M. L., Varano, S. P., Uchida, C. D., & Solomon, S. E. (2013). Fear of Crime, Incivilities, and Collective Efficacy in Four Miami Neighborhoods. *Journal of Criminal Justice*, 41(1):1-11.
- Taylor, R. B. & Hale, M. (1986). Testing Alternative Models of Fear of Crime. *The Journal of Criminal Law & Criminology*, 77(1):151-189.
- Teig, E., Amulya, J., Bardwell, L., Buchenau, M., Marshall, J. A. & Litt, J. S. (2009). Collective Efficacy in Denver, Colorado: Strengthening Neighborhoods and Health Through Community Gardens. *Health & Place*, 15(4):1115-1122.
- Tiby, E. & Olsson, M. (1997). *Lokala problembilder – Nyckelinformanters syn på brott, sociala problem och åtgärder i åtta förorter till Stockholm*. Licentiatuppsats. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Torstensson, M. (1999). *Lokala problem, brott och otrygghet i polisområde Malmö*. Malmö: Malmö Högskola.
- Torstensson Levander, M. (2007). *Trygghet, säkerhet, oro eller risk?* Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.
- Torstensson Levander, M. (2008). Stadsdelens betydelse för ohälsa och sociala problem. I: M. Östman (red.), *Migration och psykisk ohälsa*. FoU rapport 2008:3. Malmö: Malmö Högskola.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Warr, M. (1992). Altruistic Fear of Victimization in Households. *Social Science Quarterly*, 73(4):723-736.
- Weisburd, D., Bushway, S., Lum, C. & Yang, S.-M. (2004). *Trajectories of Crime at Places: A Longitudinal Study of Street Segments in the City of Seattle*. *Criminology*, 45(2):283-321.
- Wikström, P.-O. H. (1991). *Sociala problem, brott och trygghet: En intervjuundersökning med vuxna i åtta förortsområden i Stockholm*. Brå-rapport 1991:5. Stockholm: Allmänna förlaget.

- Wikström, P.-O. H. (1998). Communities and Crime. I: M. Tonry (red.), *The Handbook of Crime and Punishment*. New York, NY: Oxford University Press, s. 269-301.
- Wikström, P.-O. H. & Dolmén, L. (2001). Urbanisation, Neighbourhood Social Integration, Informal Social Control, Minor Social Disorder, Victimisation and Fear of Crime. *International Review of Victimology*, 8(2):121-140.
- Wikström, P.-O. H. & Sampson, R. J. (2003). Social Mechanisms and Pathways in Criminality. I: B. B. Lahey, T. E. Moffitt & A. Caspi (red.), *Causes of Conduct Disorder and Juvenile Delinquency*. New York, NY: The Guilford Press, s. 118-148.
- Wikström, P.-O. H. & Torstensson, M. (1997). *Lokalt brottsförebyggande arbete. Organisation och inriktning*. Rapport från Problemgruppen 1997:2. Solna: Polishögskolan.
- Wikström, P.-O. H., Torstensson, M. & Dolmén, L. (1997). *Lokala problem, brott och trygghet i Gävleborgs län*. Rapport från Problemgruppen 1997:1. Solna: Polishögskolan.
- Williams, F. P., McShane, D. M. & Akers, R. L. (2000). Worry About Victimization: An Alternative and Reliable Measure for Fear of Crime. *Western Criminology Review* 2(2). Elektroniskt tillgänglig via <http://wcr.sonoma.edu/v2n2/williams.html>. [Verifierad 2014-08-19]
- Wilson, J. Q. & Kelling, G. L. (1982). The Police and Neighborhood Safety: Broken Windows. *Atlantic Monthly*, March 1982:29-38.

BILAGOR

Bilaga 1

Tabell 23. Brottskoder.

Kategori	Brodds- kod	Geo- kodad
Misshandel, 3 kap Broddsbalen		
Mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret	0355	Ja
Mot kvinna 18 år eller äldre, bekant med offret	0356	Ja
Mot man 18 år eller äldre, obekant med offret	0357	Ja
Mot man 18 år eller äldre, bekant med offret	0358	Ja
Grov, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret	0375	Ja
Grov, mot kvinna 18 år eller äldre, bekant med offret, grov	0376	Ja
Grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret	0377	Ja
Grov, mot man 18 år eller äldre, bekant med offret	0378	Ja
Mot flicka 15-17 år, obekant med offret	9317	Ja
Mot flicka 15-17 år, bekant med offret	9318	Ja
Mot pojke 15-17 år, obekant med offret	9319	Ja
Mot pojke 15-17 år, bekant med offret	9320	Ja
Grov, mot flicka 15-17 år, obekant med offret	9341	Ja
Grov, mot flicka 15-17 år, bekant med offret	9342	Ja
Grov, mot pojke 15-17 år, obekant med offret	9343	Ja
Grov, mot pojke 15-17 år, bekant med offret	9344	Ja
Brodd mot frihet och frid, 4 kap Broddsbalen		
Olaga intrång	0401	Nej
Olaga hot man 18 år eller äldre	0405	Nej
Olaga hot mot kvinna 18 år eller äldre	0406	Nej
Olaga hot mot flicka under 18 år	0426	Nej
Olaga hot mot pojke under 18 år	0427	Nej
Tillgrepp av fortskaffningsmedel, 8 kap Broddsbalen		
Tillgrepp av motordrivet fortskaffningsmedel, försök till biltillgrepp	0801	Ja
Tillgrepp av motordrivet fortskaffningsmedel, fullbordat biltillgrepp	0802	Ja
Tillgrepp av motordrivet fortskaffningsmedel, motorcykel	0803	Ja
Tillgrepp av motordrivet fortskaffningsmedel, moped	0804	Ja

(Tabell 23 fortsätter på nästa sida)

Stöld genom inbrott, 8 kap Brottsbalken

Stöld genom inbrott i skola, bibliotek, undervisningslokal, förskola, fritidshem	0811	Ja
Stöld genom inbrott i kafé, konditori, restaurang, näringsställe	0816	Ja
Stöld genom inbrott i butik, varuhus, kommersiell utställningslokal	0818	Ja
Stöld genom inbrott i källare, vind	0825	Nej
Försök till inbrott från villa/radhus	0857	Nej
Försök till inbrott från lägenhet	0874	Nej
Fullbordat inbrott i villa/radhus	9801	Nej
Fullbordat inbrott i lägenhet	9802	Nej

Stöld utan inbrott, 8 kap Brottsbalken

Stöld utan inbrott, i skola, bibliotek, undervisningslokal, förskola, fritidshem (inkl snatteri)	0846	Ja
Stöld utan inbrott, från butik, varuhus, kommersiell utställningslokal (inkl snatteri)	0853	Ja
Stöld utan inbrott, från bostad (lägenhet, villa) hos funktionsnedsatt	0858	Nej
Stöld utan inbrott, från bostad (lägenhet, villa) ej hos funktionsnedsatt	0859	Nej
Stöld utan inbrott, från källare, vind	0860	Nej
Stöld utan inbrott, väskryckning, ej mot funktionsnedsatt	9819	Ja

Rån, 8 kap Brottsbalken

Rån, utan skjutvapen, övrigt rån	0855	Ja
Rån, med skjutvapen, övrigt rån	0856	Ja
Rån, med skjutvapen, butiksran	0864	Ja
Rån, med skjutvapen, taxirån	0865	Ja
Rån, utan skjutvapen, butiksran	0870	Ja
Rån, utan skjutvapen, taxirån	0871	Ja
Rån mot privatperson (ej funktionsnedsatt) under 18 år, utan skjutvapen, utomhus	9806	Ja
Rån mot privatperson (ej funktionsnedsatt) under 18 år, utan skjutvapen, inomhus	9807	Nej
Rån mot privatperson (ej funktionsnedsatt) under 18 år, med skjutvapen, utomhus	9808	Ja

(Tabell 23 forts.)

Rån mot privatperson (ej funktionsnedsatt) under 18 år, med skjutvapen, inomhus	9809	Nej
Rån mot privatperson (ej funktionsnedsatt) 18 år eller äldre, utan skjutvapen, utomhus	9810	Ja
Rån mot privatperson (ej funktionsnedsatt) 18 år eller äldre, utan skjutvapen, inomhus	9811	Nej
Rån mot privatperson (ej funktionsnedsatt) 18 år eller äldre, med skjutvapen, utomhus	9812	Ja
Rån mot privatperson (ej funktionsnedsatt) 18 år eller äldre, med skjutvapen, inomhus	9813	Nej
Skadegörelse och allmänfarliga brott, 12-13 kap Brottsbalken		
Skadegörelse, på motorfordon	1201	Ja
Skadegörelse, genom brand (även på motorfordon)	1202	Ja
Skadegörelse, annan skadegörelse (ej klotter)	1203	Ja
Skadegörelse, mot stat, kommun, landsting, övrigt klotter (inkl övrigt klotter)	1209	Ja
Mordbrand, grov mordbrand	1301	Ja
Brott mot vapen- (SFS 1996:67) och knivlagen (SFS 1988:254)		
Olaga innehav av pistol, revolver eller kulsprutepistol	4007	Ja
Olaga innehav av jaktvapen	4008	Ja
Olaga innehav av annat vapen	4009	Ja
Annat brott mot vapenlagstiftningen	4010	Ja
Olaga innehav av knivar m.m. på allmän plats, överlåtelse eller saluhållande av knivar m.m.	4023	Ja
Brott mot narkotikastrafflagen (SFS 1968:64)		
Överlåtelse	5005	Ja
Innehav (enbart innehav)	5010	Ja
Bruk (enbart bruk)	5011	Ja

Tabell 24. Antal personbrott per timme på dygnet.

Tidsintervall	Misshandel (inkl. grov)		Olaga hot		Personrån (inkl. väskryckning)	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
00:00-00:59	17	9,7	39	14,3	48	14,6
01:00-01:59	10	5,7	1	0,4	10	3,0
02:00-02:59	4	2,3	1	0,4	13	4,0
03:00-03:59	6	3,4	2	0,7	11	3,4
04:00-04:59	0	0,0	1	0,4	5	1,5
05:00-05:59	0	0,0	2	0,7	4	1,2
06:00-06:59	1	0,6	0	0,0	0	0,0
07:00-07:59	0	0,0	4	1,5	4	1,2
08:00-08:59	1	0,6	8	2,9	2	0,6
09:00-09:59	7	4,0	11	4,0	5	1,5
10:00-10:59	6	3,4	9	3,3	6	1,8
11:00-11:59	4	2,3	11	4,0	3	0,9
12:00-12:59	2	1,1	7	2,6	10	3,0
13:00-13:59	5	2,9	9	3,3	8	2,4
14:00-14:59	9	5,1	9	3,3	10	3,0
15:00-15:59	10	5,7	14	5,1	8	2,4
16:00-16:59	8	4,6	16	5,9	12	3,7
17:00-17:59	10	5,7	15	5,5	16	4,9
18:00-18:59	13	7,4	15	5,5	19	5,8
19:00-19:59	17	9,7	18	6,6	12	3,7
20:00-20:59	13	7,4	23	8,5	22	6,7
21:00-21:59	6	3,4	12	4,4	17	5,2
22:00-22:59	7	4,0	8	2,9	21	6,4
23:00-23:59	17	9,7	16	5,9	20	6,1
Missing	2	1,1	21	7,7	42	12,8
Totalt	175	100	272	100	328	100

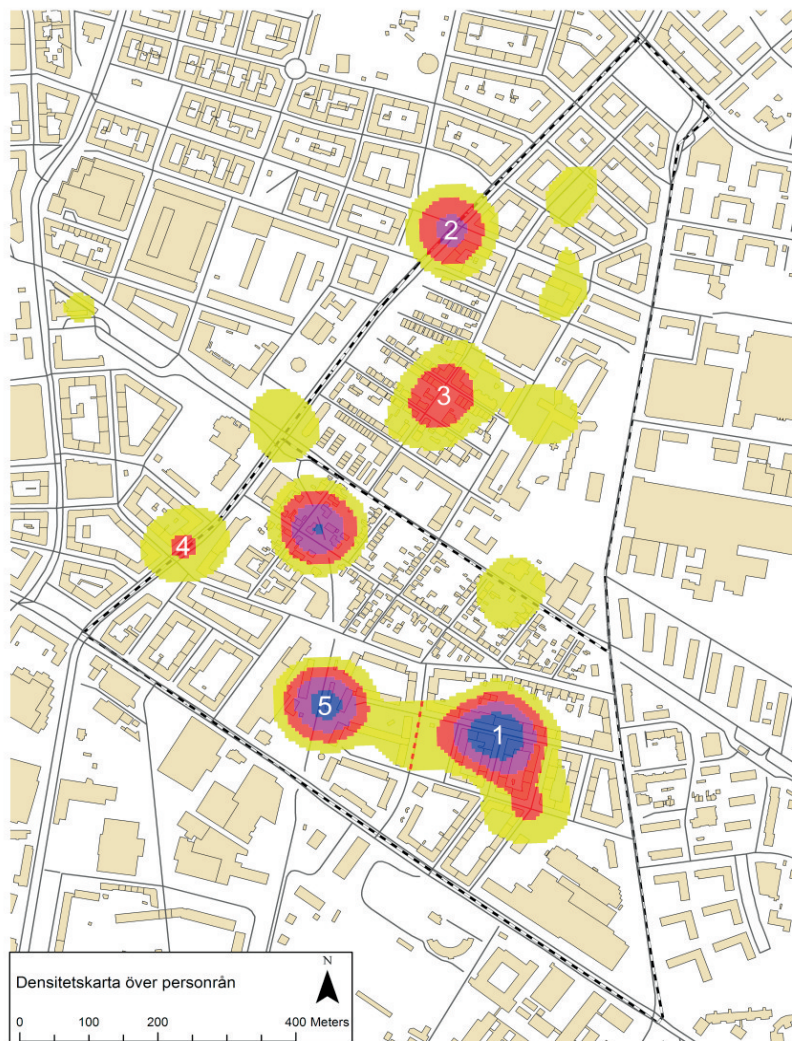
Tabell 25. Antal egendomsbrott per timme på dygnet.

Tidsintervall	Inbrott (inkl. försök)		Stöld (inkl. snatteri)		Tillgrepp av fortskaffningsmedel	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
00:00-00:59	17	6,7	47	17,9	11	10,5
01:00-01:59	7	2,8	4	1,5	1	1,0
02:00-02:59	10	4,0	3	1,1	0	0,0
03:00-03:59	9	3,6	1	0,4	2	1,9
04:00-04:59	12	4,7	3	1,1	1	1,0
05:00-05:59	5	2,0	0	0,0	0	0,0
06:00-06:59	5	2,0	0	0,0	1	1,0
07:00-07:59	4	1,6	6	2,3	0	0,0
08:00-08:59	12	4,7	6	2,3	3	2,9
09:00-09:59	12	4,7	7	2,7	1	1,0
10:00-10:59	6	2,4	7	2,7	5	4,8
11:00-11:59	6	2,4	11	4,2	1	1,0
12:00-12:59	13	5,1	14	5,3	2	1,9
13:00-13:59	14	5,5	22	8,4	1	1,0
14:00-14:59	8	3,2	23	8,8	3	2,9
15:00-15:59	18	7,1	27	10,3	6	5,7
16:00-16:59	11	4,3	12	4,6	7	6,7
17:00-17:59	7	2,8	12	4,6	9	8,6
18:00-18:59	14	5,5	5	1,9	9	8,6
19:00-19:59	11	4,3	9	3,4	8	7,6
20:00-20:59	10	4,0	9	3,4	8	7,6
21:00-21:59	8	3,2	4	1,5	7	6,7
22:00-22:59	13	5,1	5	1,9	7	6,7
23:00-23:59	13	5,1	9	3,4	3	2,9
Missing	8	3,2	16	6,1	9	8,6
Totalt	253	100	262	100	105	100

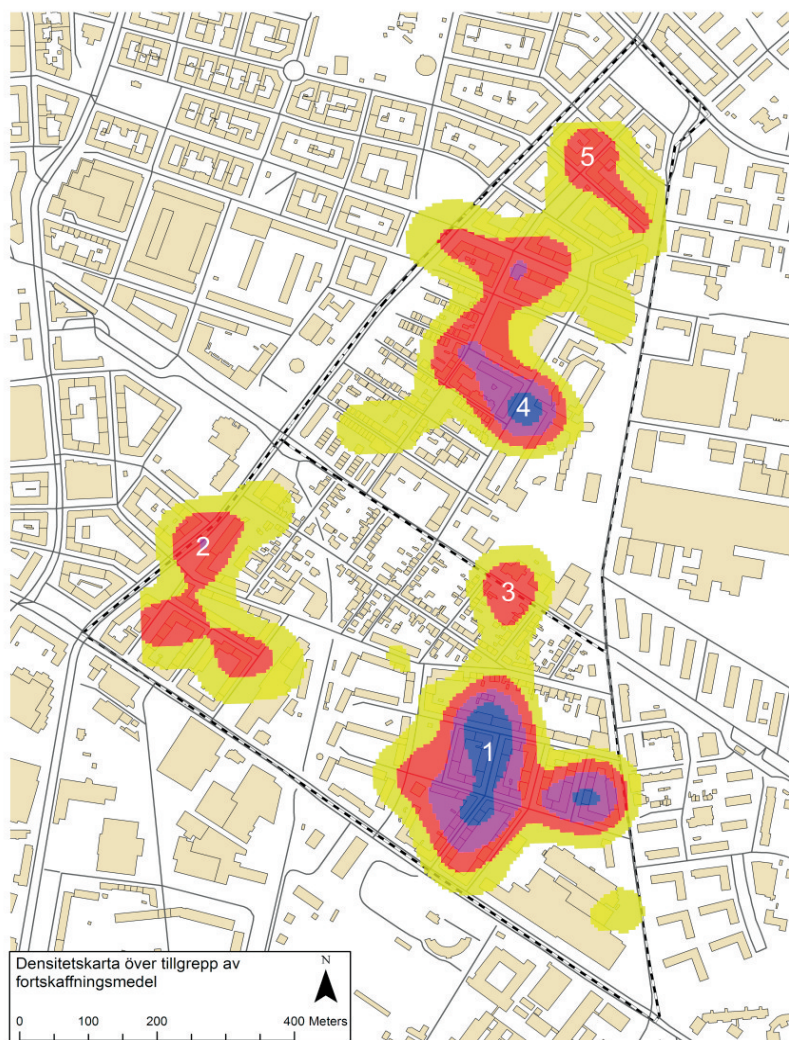
Tabell 26. Antal övriga brott per timme på dygnet.

Tidsintervall	Narkotikabrott		Skadegörelse (inkl. mordbrand)		Vapenbrott (inkl. knivlagen)	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
00:00-00:59	146	14,5	128	16,6	10	8,0
01:00-01:59	15	1,5	21	2,7	2	1,6
02:00-02:59	16	1,6	9	1,2	2	1,6
03:00-03:59	5	0,5	18	2,3	2	1,6
04:00-04:59	9	0,9	10	1,3	3	2,4
05:00-05:59	2	0,2	8	1,0	0	0,0
06:00-06:59	4	0,4	14	1,8	0	0,0
07:00-07:59	12	1,2	15	2,0	5	4,0
08:00-08:59	9	0,9	9	1,2	3	2,4
09:00-09:59	20	2,0	10	1,3	2	1,6
10:00-10:59	24	2,4	13	1,7	2	1,6
11:00-11:59	20	2,0	22	2,9	8	6,4
12:00-12:59	34	3,4	18	2,3	5	4,0
13:00-13:59	51	5,1	19	2,5	5	4,0
14:00-14:59	72	7,1	38	4,9	6	4,8
15:00-15:59	66	6,5	27	3,5	8	6,4
16:00-16:59	56	5,6	39	5,1	10	8,0
17:00-17:59	69	6,8	43	5,6	10	8,0
18:00-18:59	57	5,6	43	5,6	3	2,4
19:00-19:59	58	5,7	51	6,6	11	8,8
20:00-20:59	68	6,7	51	6,6	6	4,8
21:00-21:59	53	5,3	49	6,4	8	6,4
22:00-22:59	40	4,0	37	4,8	5	4,0
23:00-23:59	54	5,4	39	5,1	7	5,6
Missing	49	4,9	38	4,9	2	1,6
Totalt	1009	100	769	100,0	125	100,0

Figur 19. Ursprunglig densitetskarta över anmälda personrån (N=178) i Norra respektive Södra Sofielund.

Figur 20. Ursprunglig densitetskarta över anmälda tillgrepp av fortskaffningsmedel ($N=105$) i Norra respektive Södra Sofielund.

BILAGA 2

Kartläggning av den lokala problembilden i Sofielund

Som en del av ett större projekt i Sofielund har forskare från Malmö högskola (Institutionen för Kriminologi) på uppdrag av Malmö stad (stadsområde Innerstaden) ombetts samla material till en kartläggning av den lokala problembilden, otryggheten och brottsligheten i Sofielund. Insamlingen av material till kartläggningen innefattar bland annat intervjuer med så kallade nyckelinformanter med god lokalkännedom.

Syftet med intervjuerna är att komplettera bilden av Sofielund som tecknats genom information från en boendeenkät, en fastighetsägarenkät samt polisens statistik över anmälda brott. Med information från aktörer med god lokalkännedom om Sofielund är syftet att skapa en gemensam problembild utifrån erfarenheter och uppfattningar bland såväl de boende, fastighetsägare samt representanter för lokal service och lokala myndigheter. En gemensam problembild är en viktig förutsättning för att lokala beslutsfattare ska kunna fatta välgrundade beslut kring åtgärder som syftar till att minska förekomsten av ordningsstörningar, öka tryggheten och minska brottsligheten i området.

Ditt deltagande i projektet består i att Du under ca 30-60 minuter träffar en forskare från Malmö högskola som kommer ställa frågor om Sofielund i relation till Din kunskap och kännedom om området gällande i första hand lokala problem, otrygghet och brottslighet. Intervjun kommer att spelas in och därefter transkriberas (dvs. skrivas ned ordagrant). Efter transkriberingen kommer Du oidentifieras och eventuellt personliga uppgifter som kan komma upp i samband med intervjun (exempelvis Din hemadress) kommer att modifieras. När studiens resultat presenteras kommer Du aldrig nämnas vid namn, utan uteslutande som en representant för Din organisation eller myndighet alternativt en för Sofielund yrkesverksam person med god lokalkännedom. Efter att insamlingen av materialet är färdigt och att samtliga intervjuer är transkriberade kommer ljudfilerna att förstöras. Transkriberingarna kommer att förvaras på ett sådant sätt att ingen obehörig har tillgång till materialet. Studiens resultat kommer att rapporteras skriftligen i form av en forskningsrapport samt muntligen vid olika presentationer för lokala verksamheter, organisationer och myndigheter.

MALMÖ HÖGSKOLA

Ditt deltagande är helt frivilligt. Du behöver inte besvara frågor som Du inte vill svara på och Du kan när som helst välja att avbryta Din medverkan i projektet. Genom att skriva under samtyckesblanketten nedan bekräftar Du att Du har tagit del av informationen ovan och ger Ditt samtycke till att delta i undersökningen.

Har Du några frågor eller funderingar är Du välkommen att höra av dig till Anna-Karin Ivert (Malmö högskola) på telefon 040-66 57647 eller e-post anna-karin.iver@mah.se alternativt områdeskoordinator Hjalmar Falck (Malmö stad) på telefon 040-34 5750 eller e-post hjalmar.falck@malmo.se som är ansvariga för insamlingen av materialet. Forskningens huvudman är Malmö högskola (Malmö högskola, 205 06 Malmö, telefon 040-665 70 10, e-post info@mah.se).

INFORMERAT SAMTYCKE

Jag har tagit del av den skriftliga informationen och den information som muntligen förmedlats i samband med min medverkan. Mitt deltagande i studien är helt frivilligt. Jag kan när som helst, utan att behöva ange någon anledning, avsluta min medverkan.

Underskrift:

Namnförtydligande:

Ort och datum:

Intervjupersonens exemplar!

INFORMERAT SAMTYCKE

Jag har tagit del av den skriftliga informationen och den information som muntligen förmedlats i samband med min medverkan. Mitt deltagande i studien är helt frivilligt. Jag kan när som helst, utan att behöva ange någon anledning, avsluta min medverkan.

Underskrift:

Namnförtydligande:

Ort och datum:

Forskargruppens exemplar!

BILAGA 3

1. ÖPPNINGSPRÅGOR

- a. Beskriv dig själv (namn, ålder, var du bor, familj, utbildning)
- b. Redogör för din arbetsroll / tidigare anställningar
- c. Anknäytning till Sofielundsområdena
- d. Arbetsuppgifter i området / när på dygnet

2. INTRODUKTION OCH ÖVERGÅNGSPRÅGOR

- a. Utifrån kunskap och erfarenhet, beskriv Sofielundsområdena
 - i. Vad är bra och vad är mindre bra?
- b. Finns det skillnader mellan olika delar av Sofielund?
- c. Hur skiljer sig Sofielundsområdena från andra områden?
- d. Hur beskrivs Sofielund av personer som inte bor/ arbetar/rör sig?

3. KOLLEKTIV STYRKA

- a. Hur ser sociala nätverk ut, är det vanligt att boende umgås med varandra, känner igen varandras barn?
 - i. Sker det mer inom vissa områden än andra?
- b. Hur ser sammanhållningen bland de boende ut?

4. LOKALA PROBLEM, ORDNINGSTÖRNINGAR OCH BROTT

- a. Generellt: Hur ser problembilden ut i Sofielund enligt dig – vilka är de huvudsakliga problemen/ utmaningarna för området?
- b. Vilka är de mest förekommande insatserna?
- c. Skiljer sig bilden mellan olika delar?
- d. Skiljer den sig från andra delar av stadsdelen?
- e. Upplever ni några problem i utövandet av er yrkesroll?

5. LOKALA PROBLEM FORTSÄTTNING...

- a. Jag kommer nu ge exempel på ordningsstörningar i offentlig miljö (stort problem, litet problem, inget problem, vet ej):
 - i. Nedskräpning
 - ii. Klotter
 - iii. Skadegörelse (annan än klotter)
 - iv. Anlagda bränder
 - v. Vårdslös trafik (bil/moped)
 - vi. Ungdomsgång
 - vii. Berusade personer
 - viii. Folk som bråkar och slåss
 - ix. Hantering/försäljning av narkotika

6. LOKALA PROBLEM FORTSÄTTNING...

- a. Utöver vad som har tagits upp, finns det några andra problem eller ordningsstörningar som förekommer i området?

7. OTRYGGHET OCH SÄKERHET

- a. Hur skulle du beskriva stämningen i Sofielund, trygg eller otrygg?
- b. (Uppfattar du att de boende upplevelser av otrygghet?)
- c. Har det varit några särskilda händelser i området som påverkat stämningen?
- d. (Hur uppfattar du att detta påverkar de boende?)
- e. (Påverkar detta ert arbete i området?)

8. OTRYGGHET OCH SÄKERHET FORTSÄTTNING...

- a. Oroar sig du eller dina kollegor/bekanta över att bli utsatta för brott när man rör sig i området? (Specifika brott?)
- b. Finns det några specifika platser i området som du eller dina kollegor/bekanta upplever som otrygga? (Specifika platser?)

9. (OTRYGGHET OCH SÄKERHET FORTSÄTTNING...)

- a. Hur tror du att den egna verksamheten kan bidra till en minskad problemnivå, ökad trygghet och minskad brottslighet i området?
- b. Tidigare, nuvarande, framtida insatser?
- c. Finns det för närvarande en samverkan?
- d. Hur fungerar kontakten?
- e. Vem eller vilka har det största ansvaret?

10. AVSLUTNINGSFRÅGOR

- a. Om du skulle få möjligheten att ge konkreta förslag till lokala beslutsfattare på åtgärder som skulle förbättra området, vilka punkter skulle du föreslå?
- b. Både generellt och för dig och dina kollegor i yrkesrollen.
- c. Finns det något viktigt som vi inte har frågat eller som du har att tillägga?

BILAGA 4

- Intervjupersonen definieras som IP och intervjuare som KK alternativt AKI.
- Eventuell metainformation som harklingar, hostningar och skratt skrivs ut inom hakparentes.
- Intervjuarens/transkriberarens kommentarer skrivs inom hakparentes.
- Pauser kortare än 3 sek markeras med tre punkter inom hakparentes ([...]) samtidigt som längre pauser skrivs ut som metainformation.
- Information som kan uppfattas som integritetskränkande eller på annat sätt känsliga för intervjupersonen har ersatts med tre kursiverade X inom hakparentes. Detta kan dels röra sig om enstaka ord men även längre meningar.
- Direkta upprepningar av kortare ord har utelämnats, dock ej för accentuering. Likaså har diverse ”ljud” i väntan på att påbörja eller fortsätta en mening utelämnas.
- Uppmuntrande ljud från intervjuaren samtidigt som intervjupersonen pratar har i vissa fall, under längre resonemang, utlämnats.
- När intervjupersonen citerar, härmar eller på annat sätt talar för någon annan än sig själv har detta markerats genom enkla citationstecken.
- För att underlätta för läsaren vid citat har även överflödiga ord i mellanåt utelämnats ur citatet vilket markeras genom tre punkter inom snedstreck (/.../) samtidigt som då flera ord eller meningar utelämnats har det markerats genom tre bindelstreck omringat av snedstreck (/---/).

FoU rapporter från Fakulteten för hälsa och samhälle, utgivna från 2008

2008:1 Tikkanen, R. Person, relation och situation. Riskhandlingar, hivstesterfarenheter och preventiva behov bland män som har sex med män.

2008:2 Östman, M. och Afzelius, M. Barnombud i psykiatri – i vems intresse?

2008:3 Andersson, F. och Mellgren, C. Processutvärdering av ”Trygga gatan”. Ett projekt för minskad brottslighet och ökad trygghet i nöjeslivsmiljö.

2008:4 Östman, M. red. Migration och psykisk ohälsa.

2008:5 Berglund, S. Competing Everyday Discourses – And the Construction of Heterosexual Risk-taking Behaviour among Adolescents in Nicaragua: Towards a Strategy for Sexual and Reproductive Health Empowerment.

2008:6 Björngren Cuadra, C. Variationens spektrum – en studie av sensibilitet, tillit och vårdetik i hemsjukvård.

2008:7 Mallander, O. Nära Vänskap? En analys av kontaktperson enligt LSS.

2009:1 Hamit-Eminovski, J. Interactions of Biopolymers at Biological Interfaces – Examples from Saliva and Bacterial Surfaces. (Licentiatavhandling)

2009:2 Andersson, O. Hållplats 8. En social intervention för unga kriminella i stadsdelen Rosengård, Malmö stad.

2009:3 Johnsdotter, S. Discrimination of certain ethnic groups? Ethical aspects of the implementation of FGM legislation in Sweden.

2009:4 Danielsson, M. Transpersona non grata. Den ogiltigförklarade livserfarenheten.

2009:5 Eriksson-Sjöo, T. och Ekblad, S. Stress, sömn och livskvalitet – en studie bland flyktingar i SFI-utbildning, lärare och handledare i Försäkringsstadsdel, Malmö.

2010:1 Gregersen, P. Utopia - utopier som pedagogiskt medel, och deras användning inom akademiskt lärande och kritiskt tänkande.

2010:2 Scaramuzzino, R., Heule, C., Johansson, H. och Meeuwisse, A. EU och den ideella sektorn – En studie av det svenska Equalprogrammet.

2010:3 Björngren Cuadra, C. Kartläggning av preventiva hiv/STI-insatser i Skåne ur ett migrationsperspektiv - AAAQ och grundad tillgänglighet.

2010:4 Tikkanen, R. MSM-ENKÄTEN 2008 – Riskhandlingar, hivtest och preventiva behov bland män som har sex med män.

2010:5 Lindell, L och Ek, A.-M. Komplementära metoder i psykiatriska verksamheter – och brukares upplevelser och erfarenheter.

2010:6 Perez, E. Akademisk yrkeskompetens i socialt arbete - Om socialt arbete i mångkulturella miljöer

2011:1 Berglund, S., Andersson, O. Kihlsten, I., Tengland, P.-A. och Wemme, M. Delaktighet och hälsa. En pilotstudie med ungdomar och beslutsfattare i Simrishamn mot hållbara strategier för ökad egenmakt, livskvalitet och jämlikhet i hälsa. Delrapport 1: Utgångspunkter för en deltagarbaserad aktionsforskningsansats.

2011:2 Bengtsson, M. och Wann-Hansson, C. Införande av portfoliomethodik för professionell utveckling mot yrkesrollen som sjuksköterska.

2011:3 Finnbogadóttir, H. Domestic violence and pregnancy. Impact on outcome and midwives' awareness of the topic. (Licentiatavhandling)

2011:4 Johnson, B. Beroendesjukvård och socialtjänst i samverkan.

2011:5 Popoola, M. Lyssna, förklara och förstå. Romska migranternas möten med sjukvård i Sverige.

2011:6 Richert, T. Mot en mer kunskapsbaserad öppenvård för unga missbrukare. Slutrapport för ett trestadsprojekt kring erfarenhetsutbyte, kunskapsutveckling och systematisk dokumentation.

2012:1 Richert, T. Hiv- och hepatitprevention på institution. Utvärdering av ett peer-baserat utbildningsprojekt med syfte att öka kunskapen om blodsmittor hos klienter och personel på SiS-institutioner.

2012:2 Mellgren C., Svalin, K., Levander, S. och Torstensson Levander, M. Riskanalys i polisverksamhet. Utvärdering av polisens arbete med riskanalys för våld på individnivå: Skånemodellen och Check 10 (+)

2012:3 Eriksson-Sjöo, T. Utmaningar och bemötande i flyktingmottagandet. (Licentiatavhandling)

2012:4 Nigård, P. Pornografi och sexuell exponering bland unga män och kvinnor (Licentiatavhandling)

2013:1 Daneback, K., Månsson S-A. Sexuality and the Internet. A Collection of Papers 2003-2013

2013: 2 Mellgren, C., Kronkvist, K. Trygghet i lokalområdet : resultat från Oxie områdesundersökning 2012. Om upplevelser av trygghet, brott och lokala problem

2013:3 Johnson, B., Lalander, P. Med narkotikan som följeslagare. Femton texter till Bengt Svensson.

2014:1 Perez, E. Vad vet vi om de insatser socialtjänsten gör i hedersrelaterade konflikter inom familjen?

2014:2 Ivert, A.-K. och Kronkvist, K. Kartläggning av den lokala problembilden i Norra och Södra Sofielund - Ett kunskapsunderlag för ökad trygghet och minskad brottslighet.

Nivån av otrygghet, ordningsstörningar och brottslighet varierar mellan stadens olika delar. En omfattande områdesundersökning som genomfördes i Malmö 2012 visade hur en förhållandevis stor andel av invånarna i Norra och Södra Sofielund upplevde en högre otrygghet och förekomst av ordningsstörningar i det egna bostadsområdet i jämförelse med boende i resterande delar av Malmö. Mot denna bakgrund har rapporten som ambition att ge en fördjupad bild av otrygghet, ordningsstörningar och brottslighet i Sofielundsområdena.

Genom att använda flera olika informationskällor i form av polisens statistik över anmälda brott, boende- och fastighetsägarenkäter samt intervjuer med nyckelinformanter syftar rapporten till att skapa en gemensam lokal problembild utifrån flera olika aktörers perspektiv. Utöver en beskrivning av den lokala problembilden diskuteras även potentiella förklaringar till varför bilden ser ut som den gör utifrån ett teoretiskt ramverk.

Rapporten förväntas fungera som ett kunskapsunderlag för lokala beslutsfattare i det fortsatta arbetet för en ökad trygghet och minskad förekomst av såväl lokala ordningsstörningar som brottslighet i två av Malmö stads delområden.

isbn 978-91-7104-621-5 (print)

isbn 978-91-7104-622-2 (pdf)

issn 1650-2337